

בנק מזרחי טפחות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

2021

תוכן העניינים

12	פתח דבר
13	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
16	קבוצת הבנק ותחומי פעילותה
19	סיכונים עיקריים
20	יעדים ואסטרטגיה עסקית
21	התפתחויות במבנה ההון
21	התפתחויות במקורות המימון
23	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
25	התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל
25	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע
26	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
26	נושאים נוספים
27	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
27	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
27	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
27	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
31	אירועי סיכון
32	דוחות רואי החשבון המבקרים
33	אירועים לאחר תאריך המאזן
33	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
34	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
34	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
41	ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
41	נכסים והתחייבויות
47	הון, הלימות הון ומינוף
51	דיבידנד
52	פעילות חוץ מאזנית אחרת
53	תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
53	מגזרי פעילות פיקוחיים
66	חברות מוחזקות עיקריות
68	סקירת הסיכונים
68	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
71	הערכת גורמי הסיכון
72	סיכון אשראי
94	סיכון שוק וריבית
99	סיכון נזילות ומימון
100	סיכון תפעולי
103	סיכונים אחרים
103	סיכון ציות ורגולציה
104	סיכון חוצה גבולות
104	סיכון הלבנת הון ומימון טרור
104	סיכון מוניטין
105	סיכון אסטרטגי-עסקי
105	סיכונים סביבתיים
107	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
109	בקורות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה

13	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
16	יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)
18	חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות
30	השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל
30	פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם
30	שינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים)
34	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
35	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
36	היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
	פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים)
36	פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי
37	פירוט הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
39	נתוני Cost Income Ratio (באחוזים)
40	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות ויחס המינוף בתום הרבעון (באחוזים)
40	נתוני הרווח והדיבידנד למניה
41	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
41	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיס הצמדה
42	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות
	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
42	התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה (באחוזים)
43	סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ
43	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
44	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
44	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
45	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
46	הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד
46	תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה
46	יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע
47	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
47	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
47	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
48	הרכב ההון העצמי
49	חישוב יחס הלימות הון
50	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
50	התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה
50	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי
51	יחס המינוף של הבנק
52	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2018
	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
52	

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

53	תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
55	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית
56	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית
58	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים
59	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
61	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים
62	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים
64	ניתוח תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי
65	ניתוח תוצאות הפעילות בחוץ לארץ
67	השקעות הבנק במניות
71	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם
74	החלוקה הענפית של 6 הלוויים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2020
75	אשראי למסרת עסקאות הוניות
76	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים)
77	נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסיוע ללקוחות על רקע משבר הקורונה
78	ריכוז חובות פגומים בארגון מחדש שבוצעו או כשלו
78	תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש
82	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים)
82	התפלגות החובות ליום 31 בדצמבר 2021
83	פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן
85	סיכון אשראי לפי ענפי משק
87	חשיפות עיקריות למדינות זרות - מאוחד
88	נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
90	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
91	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיור ליום 31 בדצמבר 2021
	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח
93	להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 בדצמבר 2020
96	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
96	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
97	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
97	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
98	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
108	ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 28 בפברואר 2022 (כ"ז באדר א' התשפ"ב), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2021. דוח זה מוגש לאסיפה הכללית של בעלי המניות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק, ערוכים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות הפיקוח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית (ראה גם ביאור 1 לדוחות כספיים אלה).

דוח הדירקטוריון וההנהלה והדוחות הכספיים לשנת 2021 ערוכים בהתאם למבנה שקבע הפיקוח על הבנקים. בתום חלק הביאורים לדוחות הכספיים נכלל פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו ונספחים לדוחות השנתיים.

מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים נכלל באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל:

- דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).

- ביאורים לדוחות הכספיים הכוללים את נתוני הבנק בלבד ("סולו"), לכל דורש.

אתר האינטרנט של הבנק כולל גם מידע פיקוחי נוסף ובו פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק, וכן קובץ של הדוחות הכספיים בפורמט XBRL. בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), תשע"ג-2013 כולל האתר גם דוחות מוגשים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאוגרפיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתוכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "ייהיה", ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאוגרפיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות של רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי הון אנושי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר את הבנק, תחומי הפעילות שלו, הביצועים, הסיכונים אליהם הוא חשוף וכן את היעדים והאסטרטגיה שלו. ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד") לבין בנק מזרחי טפחות, בה נרכשו מניות בנק אגוד, והחל ממועד זה מחזיק הבנק במלוא הון המניות של בנק אגוד, ובכך מתקיימת שליטה של הבנק בבנק אגוד. בהתאם, כוללים דוח רווח והפסד, לשנת 2021 ולרבעון הרביעי של שנת 2020, והמאזן המאוחד של הבנק החל מיום 30 בספטמבר 2020, את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. יתרת זכות נטו שנוצרה במועד הרכישה בגין הסכום בו עלה השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות של בנק אגוד על התמורה שהועברה, בניכוי הוצאה חזויה לפרישת עובדים, הסתכמה בכ-1.2 מיליארדי שקלים חדשים, הנרשמים כהכנסה אשר נפרסת בדוח רווח והפסד על פני תקופה של 5 שנים ממועד הרכישה. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית להלן, וכן ביאור 35 לדוחות הכספיים.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2021	2020	2019	2018	2017
במיליוני שקלים חדשים				
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים				
7,685	5,820	5,340	4,922	4,347
הכנסות ריבית, נטו				
401	221	357	445	136
הכנסות מימון שאינן מריבית				
2,234	1,892	1,609	1,522	1,517
עמלות והכנסות אחרות				
10,320	7,933	7,306	6,889	6,000
סך ההכנסות				
(278)	1,050	364	310	192
הוצאות בגין הפסדי אשראי				
5,568	4,279	3,988	4,384 ⁽¹⁾	3,611
הוצאות תפעוליות ואחרות				
3,536	2,644	2,562	2,407	2,271
מזה: משכורות והוצאות נלוות				
5,030	2,604	2,954	2,195	2,197
רווח לפני מיסים				
1,730	903	1,029	922	806
הפרשה למיסים על הרווח				
3,188	1,610	1,842	1,206 ⁽²⁾	1,347
רווח נקי⁽²⁾				

2021								2020							
רבעון רביעי		רבעון שלישי		רבעון שני		רבעון ראשון		רבעון רביעי		רבעון שלישי		רבעון שני		רבעון ראשון	
במיליוני שקלים חדשים															
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים															
1,958	2,001	2,035	1,691	1,686	1,464	1,323	1,347	1,958	2,001	2,035	1,691	1,686	1,464	1,323	1,347
הכנסות ריבית, נטו															
83	63	66	189	27	54	76	64	83	63	66	189	27	54	76	64
הכנסות מימון שאינן מריבית															
596	551	544	543	557	407	399	529	596	551	544	543	557	407	399	529
עמלות והכנסות אחרות															
2,637	2,615	2,645	2,423	2,270	1,925	1,798	1,940	2,637	2,615	2,645	2,423	2,270	1,925	1,798	1,940
סך ההכנסות															
(15)	(36)	(240)	13	118	317	270	345	(15)	(36)	(240)	13	118	317	270	345
הוצאות בגין הפסדי אשראי															
1,555	1,339	1,333	1,341	1,335	977	950	1,017	1,555	1,339	1,333	1,341	1,335	977	950	1,017
הוצאות תפעוליות ואחרות															
960	863	843	870	785	619	596	644	960	863	843	870	785	619	596	644
מזה: משכורות והוצאות נלוות															
1,097	1,312	1,552	1,069	817	631	578	578	1,097	1,312	1,552	1,069	817	631	578	578
רווח לפני מיסים															
390	442	540	358	285	222	196	200	390	442	540	358	285	222	196	200
הפרשה למיסים על הרווח															
679	845	988	676	506	387	360	357	679	845	988	676	506	387	360	357
רווח נקי⁽²⁾															

(1) ההוצאות התפעוליות והאחרות כללו בשנת 2018, הפרשה בסך של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית.

(2) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בשנת 2021 ב-3,188 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח נקי של 1,610 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 98.0%. הרווח הנקי בשנת 2021 מבטא תשואה על ההון בשיעור של 15.8%, לעומת 9.5% בשנת 2020.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-679 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 506 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 34.2%. הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2021 מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 13.5%, לעומת 11.4% ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בשנת 2021 בהשוואה לשנת 2020:

- הכנסות המימון (הכנסות ריבית, נטו, והכנסות מימון שאינן מריבית) בשנת 2021, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו בשיעור של 23.4% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מגידול בנפח הפעילות ומהשפעת מדד המחירים לצרכן. לפרטים ראה ניתוח התפתחות הכנסות המימון להלן.
- ההכנסות מעמלות, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו בשנת 2021 בשיעור של 6.9% בהשוואה לשנת 2020. הגידול נובע מהמשך הצמיחה בגיוס לקוחות ובנפח הפעילות.
- בשנת 2021 נרשמה הכנסה בסך 278 מיליוני שקלים חדשים בגין קיטון בהפרשות להפסדי אשראי, כתוצאה מירידה בהפרשה הקבוצתית על רקע המשך השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות בסך 1,050 מיליוני שקלים חדשים, אשר כללו הוצאה בגין גידול בהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2021, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו בשיעור של 14.8%, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעלייה ברכיבי תגמול משתנים. ראה השפעות נוספות בכל אחד מרכיבי ההוצאות התפעוליות להלן.
- רווחי הקבוצה בשנת 2021 כוללים 169 מיליוני שקלים חדשים (13 מיליוני שקלים חדשים ברבעון האחרון של שנת 2020) בגין רווחי בנק אגוד, וכן 216 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים ברבעון האחרון של שנת 2020) בגין יתרת זכות נדחית, נטו, שנרשמה בגין רכישת אגוד ומוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים החל מהרבעון הרביעי של שנת 2020.

נתוני הרווח הרב-תקופתי, ללא השפעת איחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד, מצביעים על:

- סך ההכנסות גדל מ-6,000 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2016 ל-9,170 מיליוני שקלים חדשים, קצב גידול שנתי ממוצע בשיעור של 11.2%, זאת על רקע סביבת הריבית הנמוכה.
- גידול מתון בהוצאות - קצב גידול שנתי ממוצע בשיעור של 6.2%, אשר הושפע מהתאמת הוצאות השכר בגין רכיבי תגמול משתנים לאור תוצאות הבנק בשנת 2021.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק - המשך

ליום 31 בדצמבר						
2016	2017	2018	2019	2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים						
						מאזן - סעיפים עיקריים
230,455	239,572	257,873	273,244	360,140	392,271	סך כל המאזן
171,341	181,118	194,381	204,708	245,525	271,428	אשראי לציבור, נטו
41,725	41,130	45,162	51,672	86,570	95,267	מזומנים ופיקדונות בבנקים
10,262	10,133	11,081	10,113	17,290	15,033	ניירות ערך
1,585	1,403	1,424	1,457	1,743	1,734	בניינים וציוד
178,252	183,573	199,492	210,984	284,224	307,924	פיקדונות הציבור
27,034	29,923	30,616	33,460	33,446	38,046	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,537	1,125	625	714	3,779	6,992	פיקדונות מבנקים
12,714	13,685	14,681	16,033	18,804	20,770	הון עצמי ⁽¹⁾

נתוני המאזן הרב-תקופתי מצביעים על צמיחה מתמשכת בפעילות הבנק.

הגידול השנתי הממוצע בשנים 2017-2021, ללא השפעת איחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד, הסתכם ב:

9.2%	סך כל המאזן -
8.1%	אשראי לציבור, נטו -
9.7%	פיקדונות הציבור -
9.0%	הון עצמי -

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2017	2018	2019	2020	2021	
10.2	8.5 ⁽⁸⁾	11.9	9.5	15.8	מדדי ביצוע עיקריים
0.99	0.83 ⁽⁹⁾	1.17	0.89	1.53	תשואת הרווח הנקי ⁽¹⁾
0.57	0.49 ⁽⁹⁾	0.70	0.53	0.85	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽²⁾
101.4	102.6	103.1	115.8	113.4	תשואה לנכסים ממוצעים
10.20	10.01	10.14	10.04	10.04	פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
5.48	5.42	5.55	5.19	5.18	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון
118	116	121	133	125	יחס המינוף ⁽³⁾
				119 ⁽¹⁰⁾	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני) ⁽⁴⁾
2.55	2.79	2.76	2.63	2.75	יחס מימון יציב נטו
60.2	63.6 ⁽⁸⁾	54.6	53.9	54.0	יחס הכנסות ⁽⁵⁾ לנכסים ממוצעים
5.80	5.17	7.86	6.70	12.47	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽⁶⁾
					(Cost Income Ratio)
					רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים)
0.81	0.80	0.82	0.98	0.77	מדדי איכות אשראי עיקריים
			1.11	0.85	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.02	1.23	1.36	1.18	0.98	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, הכוללת אומדן הפסדי אשראי הגלומים ביתרת האשראי לציבור של בנק אגוד, מתוך האשראי לציבור
0.11	0.16	0.18	0.43	(0.10)	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.09	0.11	0.11	0.12	0.05	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
64.19	63.14	92.00	74.25	120.00	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו
144	106	239	75	482	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור
6,215	6,285	6,373	6,684	7,420	נתונים נוספים
1.84	1.99	2.02	1.93	2.05	מחיר מניה (בשקלים חדשים) ליום 31 בדצמבר
0.60	0.60	0.58	0.55	0.52	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
					מספר עובדים ממוצע בקבוצה
					יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
					יחס עמלות לנכסים ממוצעים

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי הגיעה ל-15.8%, זאת על רקע העליה בהכנסות כתוצאה מגידול בנפח הפעילות, ומהכנסות בגין ירידה בהפרשות להפסדי אשראי.
- בשנת 2021 נרשמה הכנסה בסך 278 מיליוני שקלים חדשים בגין ירידה בהפרשות להפסדי אשראי, בעיקר כתוצאה מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים.
- יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון הגיע לשיעור של 10.04%. שיעור היחס המזערי לו מחויב הבנק הינו 8.60% (שיעור היחס המזערי ללא ההקלה שניתנה בעקבות משבר הקורונה הינו - 9.60%).
- יחס היעילות בשנת 2021 הגיע ל-54.0%.
- הבנק מנהל ביעילות את עמידתו ביעדי הרגולציה הנדרשים בתחום הלימות הון, הנזילות והמינוף.
- מספר העובדים בבנק גדל בעקבות רכישת בנק אגוד, גידול שקיביל ביטוי מלא במהלך שנת 2021, וכן בהתאמה לאסטרטגיית הצמיחה של הבנק ולשימת הדגש על הגורם האנושי בשירות הבנקאי. יצוין כי עם התקדמות תהליך המיזוג והשלמתו, צפויים חלק מעובדי אגוד לפרוש. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בתחום הון האנושי והמינהל, להלן.
- סעיפי רווח והפסד, סעיפי המאזן והיחסים הפיננסיים השונים מנותחים באופן מפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה לפי העניין, בפרק "הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי", ובפרק "סקירת הסיכונים".

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

(2) רווח נקי לסך נכסי הסיכון הממוצעים.

(3) יחס המינוף (Leverage Ratio) - היחס בין הון רוברד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן מספר 218.

(4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא, נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של הצפיית יומית במשך הרבעון האחרון בתקופה המדווחת.

(5) הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית.

(6) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

(7) שיעור דיבידנד למניה מחושב לפי סכום הדיבידנד שחולק בפועל בשנה המדווחת.

(8) תשואת הרווח הנקי על הון יחס היעילות בשנת 2018 הושפעה מהפרשה של 546 מיליוני שקלים חדשים בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית.

(9) תשואת הרווח הנקי יחס היעילות של הבנק בשנת 2018, ללא הפרשות בגין החקירה ובהתחשב בהפרשות למענקים שהיו תומכים את רמת הרווחיות מהפעילות העסקית והוצאות המס הנגזרות מכך בשנת 2018, היו: תשואה על הון - 11.6%, יחס יעילות - 57.2%.

(10) התשואה לנכסי סיכון והתשואה לנכסים ממוצעים, בשנת 2018, הושפעה מההפרשה בגין חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כאמור לעיל, קיטון של - 0.30 ו-0.18 נקודות האחוז, בהתאמה.

(11) יחס מימון יציב נטו - יחס נזילות שנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים, בהתאם להמלצות ועדת באזל, ונועד לשמירה על מבנה מימון בר-קיימא לאורך זמן, בנוסף על יחס כיסוי הנזילות, הדרישה לחישוב ושמירה על יחס מימון יציב נטו מינימלי, וכן הדרישה לדיווח לציבור, היא החל מיום 31 בדצמבר 2021.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

סביבה, חברה וממשל

היבטים מהותיים של סביבה, חברה וממשל (ESG) של הבנק המשתלבים ביעדים העסקיים ובפעילות השוטפת שלו

בשנת 2021 הציג הבנק תוכנית אסטרטגית חמש שנתית חדשה, המכוונת להמשך הצלחת הבנק, באמצעות צמיחה מואצת - אורגנית ואנ-אורגנית בו זמנית, תוך חיזוק התשתית הטכנולוגית והתפעולית וטיפוח התרבות הארגונית הקיימת בבנק. תוכנית אסטרטגית זו משלבת בתוכה את ה-DNA הארגוני האנושי, "להתקדם ולהישאר בן אדם", ומהווה בסיס לתוכניות העבודה השנתיות בתחומי הפעילות השונים. לפרטים בדבר התוכנית האסטרטגית של הבנק ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית (התוכנית האסטרטגית) להלן.

התוכנית האסטרטגית לשנים 2021-2025 מתבססת על מספר נדבכים מרכזיים ובהם: מיצוב הבנק כשחקן מרכזי בבנקאות העסקית, ביסוס המובילות של מזרחי-טפחות בקרב משקי הבית בכלל והמשכנתאות בפרט, מתן שירותי בנקאות אישיים ואנושיים הנתמכים בטכנולוגיה דיגיטלית מתקדמת ועוד.

העמידה ביעדים העסקיים נעשית תוך התחשבות בנושאים חברתיים וסביבתיים. כך, בין השאר, מבסס הבנק את מיצובו כשחקן מרכזי בבנקאות העסקית, על מהלכים תומכים, הכוללים הקמת פעילות של השקעות ריאליות והובלת עסקות גדולות ומורכבות של מימון פרויקטים בתחום התשתיות וכיו"ב.

להלן היבטי סביבה, חברה וממשל המשתלבים ביעדים העסקיים של הבנק:

- השקעות ריאליות - הבנק זכה במכרז של הרשות לחדשנות מכוח סעיף 43 שמטרתו עידוד גופים מוסדיים לביצוע השקעות בחברות סטארט-אפ ישראליות. הבחינה של השקעות ריאליות כוללת בחינה איכותית, ונלקחים בחשבון גם שיקולים סביבתיים, דוגמת זיהום סביבתי ותעשייתי, השפעות של התחממות כדור הארץ (פליטת גזים וכו'), פגיעה בחי וצומח ועוד. בנוסף, בתהליך הבחינה מתחשבים בהיבטים חברתיים, והשיקולים העיקריים הם תנאי עבודה ומתן זכויות לעובדים, תרומות, וכן תמיכה בקהילה של החברה הנבחרת. בעת קבלת החלטה להשקעה, מובאת בחשבון המידה בה רואות החברות לנגד עיניהן את החשיבות בתרומה לסביבה ולקהילה, ובכך מקדם הבנק השקעות אחראיות בכספי הבנק.
- הובלת פרויקטים גדולים אשר מקדמים סביבה ירוקה - הבנק מעמיד אשראי לפיתוח טכנולוגיות חדשות בתחום הפקת אנרגיה, ובכלל זה ללקוחות המבקשים להקים מתקנים להפקת אנרגיה סולארית. בין הפרויקטים אותם מממן הבנק ישנם פרויקטים בתחום תחבורה ציבורית, אנרגיה מתחדשת ועוד. הבנק מלווה מספר פרויקטים המקדמים הורדה של רמת הפליטות וגזי החממה ובכך שמירה על אוויר נקי יותר.
- הבנק מחזיק בתפיסת שירות ייחודית המעמידה במרכז מערכת היחסים עם הלקוח את הבנקאי האישי בסניף, ומסביבו מעטפת טכנולוגית של ערוצים דיגיטליים מתקדמים, המשלימה את השירות האנושי. תפיסת שירות זו - וכך גם עולה מסקרי שביעות רצון שהבנק מקיים באופן שוטף, משרתת באופן המיטיב את צורכי הלקוחות, תוך התחשבות במאפיינים הייחודיים של לקוחות ממגזרים ומרקע שונה בחברה הישראלית. זאת, משום שהיא משאירה בידי הלקוח את ההחלטה כיצד לנהל את ענייניו הכספיים: מתי לפעול עצמאית באמצעים הדיגיטליים ומתי להסתייע בבנקאי האישי. בדרך זו יכול הבנק לנתב את הצעות הערך ללקוחות ספציפיים, על פי הערוצים שהלקוח מתחבר אליהם ומעדיף אותם.
- הבנק מייחס חשיבות רבה לפנייה למגוון רחב של לקוחות ומגזרים בחברה הישראלית ופועל ליצירת מוצרים ושירותים אשר עונים על הצרכים השונים של לקוחותיו. במטרה לאפשר לכל המעוניין בכך להיות לקוח של הבנק.
- הבנק מקדם בניית בניין חדש לקמפוס מטה הבנק בלוד. תכנון הבניין נעשה בליווי יועץ סביבתי המומחה לתחום הבנייה הירוקה. היועץ מלווה את הפרויקט מתחילת הדרך, החל מתכנון בהתאם לתקנים העדכניים של בנייה ירוקה ועד לקבלת תו תקן סביבתי בתום הבנייה. הבניין מתוכנן להיבנות בתקן הבניה הירוקה WELL - תקן בינלאומי וולונטרי אשר מקדם את בריאותם ורווחתם של המשתמשים בבניין. לפרטים נוספים, ראה להלן בפרק "התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל".

להלן תמצית מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים:

2019	2020	2021	
			חברתי (ליום 31 בדצמבר)
198	232	⁽¹⁾ 225	מספר סניפים בקבוצה
6,531	7,585	⁽²⁾ 7,646	מספר העובדים בקבוצה
600	775	2,025	אשראי למוצרים סביבתיים (מיליוני שקלים חדשים)
979	4,530	1,087	אשראי למוצרים חברתיים (מיליוני שקלים חדשים)
19.1	16.4	17.2	היקף השקעה בקהילה (מיליוני שקלים חדשים)
31.0	15.6	20.2	היקף שעות התנדבות עובדים (אלפים)
72%	72%	68%	אחוז ספקים קטנים וזעירים מתוך כלל הספקים בקבוצה
64%	64%	64%	שיעור נשים מכלל העובדים
36	31	41	מוצא שעות הדרכה לעובד (שעות)
55.1	43.3	57.4	היקף ההשקעה בהדרכה לעובדים (מיליוני שקלים חדשים)
			סביבתי (לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר)
7.85%	7.95%	7.85%	היקף צמצום טביעת הרגל הפחמנית
5.1%	3.9%	4.0%	צמצום העצימות האנרגטית
529	325	614	היקף הפליטות שנחסכו כתוצאה מיוזמות סביבתיות של הבנק (טון פחמן דו חמצני)
176	305	502	כלל היוזמות של הבנק לצמצום צריכת האנרגיה אפשרו חיסכון (טון פחמן דו חמצני)

(1) צפוי לרדת כתוצאה ממיזוג חלק מסניפי בנק אגוד. מספר הסניפים הצפוי בקבוצה בסיום תהליך המיזוג הינו כ-205.
 (2) צפוי לרדת עם התקדמות תהליך מיזוג בנק אגוד כתוצאה מפרישת חלק מעובדי אגוד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

קבוצת הבנק ותחומי פעילותה

בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק"), הינו חברה ציבורית, ונמנה עם הבנקים הראשונים שנוסדו בארץ ישראל. הבנק התאגד כחברה ביום 6 ביוני 1923, בשם בנק המזרחי בע"מ, ומחזיק ברישיון בנק. הבנק הוקם ביוזמת המרכז העולמי של הסתדרות הפועל המזרחי, במטרה לסייע במימון פעולות התיישבות, בנייה, חרושת, מלאכה ומסחר של המתיישבים החדשים בארץ ישראל. בשנת 1969, עם מיזוג עסקי הבנק עם עסקי בנק הפועל המזרחי בע"מ, שונה שמו של הבנק ל"בנק המזרחי המאוחד בע"מ". בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה באמצעות חברת בטוחות שהוקמה לשם כך. בשנת 1995 החל תהליך הפרטתו של הבנק והעברת השליטה בו, לידי קבוצת ורטהיים ועופר - תהליך שהושלם בשנת 1997. בעקבות המיזוג בין בנק המזרחי המאוחד בע"מ לבין טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ (להלן: "טפחות"), שונה ביום 7 בנובמבר 2005 שמו של הבנק הממוזג לשמו הנוכחי, בנק מזרחי טפחות בע"מ.

לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (בעלי השליטה) בדוחות שנתיים אלה.

קבוצת מזרחי-טפחות כוללת מאז 2008 גם את בנק יהב לעובדי מדינה בע"מ (אשר הבנק מחזיק ב-50% מכלל הזכויות ואמצעי השליטה בבנק יהב) וכן את בנק אגוד (שהעסקה לרכישתו הושלמה בחודש ספטמבר 2020 ומאז הוא הפך להיות חברה-בת בבעלות מלאה של הבנק) (בפסקה זו: "הקבוצה"). הקבוצה פועלת בארץ ובחוץ לארץ ועוסקת בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונית), בפעילות משכנתאות בישראל ולקחת חלק בעסקאות סינדיקציה, באמצעות רשת של כ-225 סניפים, מרכזי עסקים ושלוחות בפריסה כלל ארצית. בנוסף, פעילות הלוקחות העסקיים נתמכת על ידי מוקדים עסקיים ועל ידי יחידות מטה מקצועיות בעלות התמחות ענפית. פעילות הבנק בחוץ לארץ מתבצעת באמצעות שתי שלוחות בנקאיות (בריטניה וארצות הברית).

בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות שונות הקשורות בשוק ההון, לרבות: ייעוץ לפעילות בשוק ההון, הפצה של קרנות נאמנות, ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות, ייעוץ פנסיוני, שירותי נאמנות, מתן שירותי רישום ניירות ערך לניירות הרשומים בבורסה בישראל, תפעול קופות גמל, תפעול קרנות נאמנות וביטוח אגב משכנתא. כמו כן, עוסקת קבוצת הבנק בתפעול אשראי.

הבנק נמנה על חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. להלן חלקה היחסי של קבוצת הבנק מתוך חמש הקבוצות הגדולות (על פי נתוני דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2021):

21.3%	אשראי לציבור
17.8%	פיקדונות הציבור
18.2%	סך המאזן
15.2%	הון עצמי

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

סיכונים עיקריים

להלן הגדרות לסיכונים העיקריים להם נחשף הבנק בפעילותו:

סיכון אשראי - הסיכון שלווה, או צד נגדי, של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. סיכוני ריכוזיות אשראי נובעים מחשיפת יתר ללווה או לקבוצת לווים, ולענפי משק.

סיכון שוק - הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית - הסיכון לרווחי הבנק ולהון הכלכלי שלו, הנובע בעיקר, מתזוזות בשיעורי הריבית, תזוזות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לפעילותו העסקית, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הון).

סיכון נזילות - הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו, קרי סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר.

סיכון תפעולי - הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות. מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי כוללת גם את סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר, סיכון טכנולוגיית המידע והסיכון המשפטי כמפורט להלן:

סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הגנת הסייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

סיכון טכנולוגיית המידע - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק, וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים ותהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים.

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

סיכון ציות ורגולציה - סיכון להטלת סנקציות משפטיות או רגולטוריות, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות (כגון: הוראות הדין, הרגולציה, סטנדרטים ודרכי התנהגות מקובלים המצופים מתאגיד). כמו כן, חשוף הבנק להשלכות עסקיות הנובעות משינויים בהוראות הרגולציה. סיכון הציות כולל גם את סיכון ההוגנות (conduct risk) שהינו הסיכון לפגיעה במהימנות הבנק בעיני ציבור הלקוחות, המשקיעים, הספקים וכלל מחזיקי העניין, ואף עלול לפגוע באמון הציבור במערכת הבנקאית כולה, הסיכון הינו חוצה בנק ומושתת על יישום ערכי ייסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות.

סיכון חוצה גבולות (Cross-Border) - סיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהן.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור - הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל תהליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות אור גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם לבנק בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון ומימון טרור.

סיכון מוניטין - הסיכון לתפיסה שלילית של לקוחות קיימים, לקוחות פוטנציאליים, ספקים, בעלי מניות, משקיעים או רגולטורים, היכולה להשפיע לרעה על יכולת הבנק לשמור או ליצור קשרים עסקיים, ולפגוע בגישה למקורות מימון. כלומר, הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מפרקטיקות התאגיד, ממצבו הפיננסי או מפרסום שלילי (אמיתי או כוזב).

סיכון אסטרטגי-עסקי - סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או מהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון.

לפרטים בדבר סיכונים מובילים ומתפתחים ראה פרק אירועי סיכון להלן.

לפרטים נוספים ראה פרק סקירת הסיכונים, וכן דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התוכנית האסטרטגית

בהמשך לאמור בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2020, ולאור הישגי הבנק, התמורות בענף הבנקאות והשינויים בסביבה העסקית, אישר דירקטוריון הבנק ביום 26 באפריל 2021 תוכנית חומש אסטרטגית חדשה, לשנים 2021 עד 2025, המבוססת על:

- מיצוב הבנק כשחקן מרכזי בבנקאות העסקית, בהתבסס על מהלכים תומכים, הכוללים הקמת פעילות של השקעות ריאליות, הובלת עסקות גדולות ומורכבות, והרחבת הפעילות הבינלאומית של הבנק בסניפים בלונדון ובארצות הברית בתחומי פעילות ממוקדים בבנקאות העסקית;
- ביסוס המובילות של קבוצת הבנק בקרב משקי בית: שמירה על המובילות בשוק המשכנתאות תוך קיום חדשנות ביחס למוצרים ותהליכים, והגברת הסינרגיה עם הפעילות המסחרית, הרחבת הפעילות בקרב אוכלוסיות ייעודיות, והקמת דסק מוצרי אשראי צרכניים ייחודיים;
- מתן שירותי בנקאות אישיים ואנושיים הנתמכים בטכנולוגיה דיגיטלית מתקדמת, הכוללים שילוב אופטימלי בין ערוצים אנושיים ודיגיטליים, ושירות אנושי על ידי בנקאי מומחה גם בדיגיטל לפי בחירת הלקוח וצרכיו, ובנוסף, הצעות ערך פרסונליות בכלל הערוצים, המותאמות לצרכי הלקוח.
- התאמת מודל ההפעלה לאתגרי העתיד ושיפור היעילות התפעולית, בין היתר באמצעות ריכוז מטה הבנק בקמפוס מרכזי בלוד, התאמת מבנה הסניף לאתגרי העתיד ואופטימיזציה של שטחי הנדל"ן, אוטומציה של התפעול הבנקאי, ויעול סביבת העבודה.
- מינוף המיזוג של בנק אגוד ליצירת סינרגיה תפעולית ועסקית ומימוש יתרונות לגודל.
- צמיחת ההכנסות בשיעור שנתי ממוצע של כ-8% (אם כי לא ליניארי), מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול של כ-5% (שגם הוא אינו ליניארי) לאורך שנות התוכנית האסטרטגית החדשה;

התוכנית האסטרטגית החדשה מכוונת להשגת היעדים שלהלן:

- להציג בשנת 2025 תשואה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות על ההון העצמי הממוצע, בשיעור של כ-14%, וכן תשואה דו ספרתית עולה ויציבה לאורך כל שנות התוכנית, בהתבסס על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון של הבנק, בשיעור המזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים, בתוספת שולי בטחון נאותים;
- צמיחה בפעילות הבנקאית במטרה להוביל להגדלת נתחי השוק של הבנק במערכת הבנקאית בישראל;
- שמירה על יעילות תפעולית גבוהה ומינוף יתרונות לגודל בעקבות המיזוג עם בנק אגוד, עד כדי יחס יעילות תפעולית בשיעור הנמוך מ-50% בשנת 2025.

במסגרת התוכנית האסטרטגית החדשה, יעקוב הדירקטוריון אחר ביצוע התוכנית, במטרה לבחון את האפשרות להעלאה של שיעור הדיבידנד מ-40% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עד לשיעור של 50% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עם סיום הליך המיזוג עם בנק אגוד; זאת, בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי בטחון נאותים, וכן בכפוף לקבלת אישורו של המפקח על הבנקים.

לפרטים נוספים בדבר התוכנית האסטרטגית, ראה דיווח מיידי מיום 27 באפריל 2021 (מספר אסמכתא: 071448-01-2021).

התפתחויות משמעותיות בפעילות העסקית

הפעילות בשוק המשכנתאות התרחבה בשנת 2021, כאשר היקף מתן האשראי לדיוור במערכת הבנקאית הסתכם בכ-117 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של כ-48% ביחס לשנת 2020. הבנק פועל להמשך הובלתו בשוק המשכנתאות הן במונחי נתח שוק והן במונחי תדמיתיים, ולהמשך חיזוק המומחיות של בנקאי המשכנתאות. בשנה האחרונה הצליח הבנק לשמור על המובילות שלו בתחום המשכנתאות, תוך שהוא ממשיך לשמור על מאפייני סיכון נמוכים בשיעור המימון בהלוואה ובשיעור החוזר ביחס להכנסת הלוואה. עם רכישת השליטה בבנק אגוד, ביום 30 בספטמבר 2020, כולל נתח השוק של קבוצת הבנק גם את פעילות המשכנתאות של בנק אגוד. בחודש ינואר 2021 הסיר בנק ישראל מגבלה בנוגע לחלק ההלוואה שיינתן בריבית פריים. על רקע ביטול המגבלה חל גידול בביקוש לאשראי לדיוור והתרחשה עלייה בהיקף המחזוריים.

מגזר משקי הבית מצוי בתחרות הולכת ומתעצמת, הן מצד המערכת הבנקאית והן מצד חברות הביטוח וחברות כרטיסי האשראי. יעד הבנק הינו להגדיל את נתח השוק שלו במגזר משקי הבית באמצעות הרחבת בסיס הלקוחות תוך מיקוד בקהלי מטרה ייעודיים. צעדי הרגולציה להגברת התחרות במגזר משקי הבית ולהסרת חסמים בפני ניווד חשבונות בין בנקים, מהווים הזדמנות לגיוס מוגבר של לקוחות, תוך התבססות על ייחודיות השירות האישי והאיכותי של הבנק. במסגרת זו, נעשה שימוש בפלטפורמת "הבנקאות ההיברידית" ובמערך סניפי ה-"LIVE" לגיוס לקוחות חדשים ולשיפור השירות ללקוחות קיימים, תוך הרחבת הצעת הערך.

מאגר הלקוחות נוטלי המשכנתאות בבנק מהווה פוטנציאל להגדלת בסיס הלקוחות בפעילות מסחרית. בנוסף, פועל הבנק להתרחבות במגזרי לקוחות נוספים, ביניהם המגזר הערבי, המגזר החרדי והגיל השלישי. בנק יהב ובנק אגוד מהווים חיזוק לפעילות המגזר הקמעונאי של הקבוצה, באמצעות הרחבה והעמקה של הפעילות, לרבות בקרב אוכלוסיית השכירים, זאת תוך מינוף יכולות מערכת הליבה הבנקאית החדשה של בנק יהב.

הבנק ממקד את מאמציו בגיוס מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים, מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים, על מנת להמשיך ולשמור על יחסי נזילות נאותים, ועל מנת להוזיל את עלות המקורות הנדרשים לפעילותו ולהוביל לשיפור רמת הרווחיות. מאמצים אלה הובילו לכך שהבנק המשיך להגדיל בשנת 2021, בהיקף ניכר, את היקף הפיקדונות הקמעונאיים, תוך שמירה על יחסי נזילות גבוהים.

האסטרטגיה העסקית של הבנק שמה דגש על הרחבה משמעותית של בסיס הלקוחות ועל הגדלת נתח השוק שלו בקרב הלקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים, תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו. הבנק מתמודד עם התגברות התחרות במגזרי פעילות אלה באמצעות הגברת הפעילות השיווקית מול הלקוחות, תוך פילוח הלקוחות על פי סוג העיסוק וצרכיהם וראיה כוללת של פעילותם, וכן באמצעות הרחבת פעילות הבנק בקרן בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים. לצורך הרחבת פעילותו במגזר הבנקאות המסחרית, הוגדל מספר הסניפים הממוקדים במתן שירותים בנקאיים למגזרים העסקיים, תוך חיזוק ההכשרה המקצועית של ההון האנושי ושמירה על רמת חיתום נאותה. תשתית זו תתמוך בהמשך הרחבת הפעילות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

במגזר בשנים הבאות. בעקבות משבר הקורונה הרחיבה המדינה את היקפן של קרנות למתן אשראי בערבות מדינה למגזר העסקים הקטנים והבינוניים, והבנק הגדיל את מתן האשראי באמצעות קרנות אלו. בנוסף, הבנק הגדיל את היצע האשראי במסגרת תוכנית שהשיק בנק ישראל למתן מקורות מימון למערכת הבנקאית בעלויות מופחתות לטובת העמדת אשראי מוזל למגזר העסקים הקטנים והזעירים.

התחרות במתן שירותי בנקאות ופיננסים למגזר הבנקאות העסקית הושפעה בשנת 2021 מצמיחת האשראי לעסקים גדולים בקצב גבוה. בנוסף, התחרות במגזר מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של גופים חוץ בנקאיים הממוקדים במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך. הבנק מתמודד עם התחרות במגזר באמצעות התבססות על יתרונות ההון האנושי שלו ועל הניסיון והידע במתן שירות מקצועי ובהתאמת הפתרונות הבנקאיים לצורכי הלקוח. האסטרטגיה העסקית של הבנק במגזר מכוונת למיצוי הפוטנציאל הכלכלי של ההון על ידי התמקדות בפעילויות בעלות רווחיות גבוהה ביחס להון הנדרש בגיבן. במקביל, פועל הבנק למינוף יתרונו המקצועי באמצעות הגברת שיתופי הפעולה במסגרת קונסורציומים עם גופים אחרים.

הבנק ממשיך לשמור על יעילות תפעולית גבוהה, בין היתר, באמצעות רה-ארגון בנכסים ובאמצעות אופטימיזציה של מערך הסינוף, הכוללת פתיחה של סניפים במקומות פוטנציאליים לצמיחה עסקית, לצד מהלכים של התייעלות בפריסה הקיימת. בתחילת שנת 2021 החליט הבנק כי האחריות על סיפוי הבנק בלונדון ובלוס אנג'לס תעבור מהחטיבה הפיננסית לחטיבה העסקית, על מנת להדק את הסינרגיה בין הפעילות העסקית בישראל ובחוץ לארץ.

בהמשך לרכישת מניות בנק אגוד בידי הבנק ביום 30 בספטמבר 2020, נמשך במהלך 2021 תהליך המיזוג של בנק אגוד. בהתאם לרציונל שעמד בבסיס עסקת הרכש של הבנק השישי בגודלו בישראל, הצטרפותו של בנק אגוד מאפשרת לקבוצת מזרחי-טפחות לבצע קפיצת מדרגה בנתחי השוק במגוון תחומי הפעילות, תוך שיפור בתמהיל המקורות והשימושים, והגברת כושר התחרות. פעילות האשראי של בנק אגוד באפיקים השונים מגוונת את תמהיל האשראי של מזרחי-טפחות, בהלימה ליעדים האסטרטגיים של הבנק ובפרט בתחום האשראי לעסקים. עסקת הרכישה תאפשר את ניצול היתרונות לגודל של הבנק הממוזג, ויוביל לחיסכון בהוצאות התפעוליות.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

- לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.
- ביום 26 ביולי 2021 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול של הבנק, הצעת כתבי אופציה לנושאי המשרה בבנק, וכן למנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות של הבנק. לפרטים נוספים ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.
- לפרטים בדבר שינויים במבנה השליטה בבנק ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (בעלי השליטה) בדוחות שנתיים אלה.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תוכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון. בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות ההון.

התוכנית (הכוללת בין היתר, וככל שידרש, גיוס כתבי התחייבויות נדחים מותנים - CoCo), צפויה להביא לכך שיחס ההון הכולל לא יפחת מיחס ההון המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 11.5% (ללא הקלה, החל מיום 1 בינואר 2022 - 12.5%).

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים בדבר הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בשנת 2021, ראה התפתחויות במקורות המימון, להלן.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת אגרות חוב לסוגיהן והון עצמי.

הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, ובוחנת בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, גיוון מקורות בישראל ובחוץ לארץ ובמטבעות שונים, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון בארץ ובעולם ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי תקופת הפיקדון וסוגי לקוחות. הבנק בוחן את מידת הריכוזיות של המפקדים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון וההנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הריכוזיות בהתייחס למפקיד בודד, אמצעים נזילים ביחס למפקדים גדולים/מוסדיים ומבנה המקורות. כמו כן, הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הריכוזיות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכונים הנזילות.

פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו ב-307.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-284.2 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 8.3%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו בשנת 2021 בשיעור של 6.9%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד גדלו בשיעור של 31.3% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של 7.3%. לפרטים נוספים, ראה פרק ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בנק ישראל

בנק ישראל משמש כגורם המרכזי למימון וספיגת כסף לזמן קצר עבור המערכת הבנקאית, ובכלל זה עבור הבנק. על רקע משבר הקורונה, יצא בנק ישראל בחודש אפריל 2020 במהלך, שבו העמיד לבנקים מקורות מימון זולים לטווח ארוך, על מנת שהם "יגולגלו" כאשר זמין לסקטור העסקי. תוכנית זו הסתיימה בחודש יולי 2021. יצוין, כי בנק הלווה כסף מבנק ישראל, חייב בבטוחות (פיקדונות בבנק ישראל, ניירות ערך והחל מסוף חודש דצמבר 2020 גם תיקי משכנתאות כשירים), עובדה המובאת בחשבון בניהול השוטף של הנזילות. שוק נוסף לגיוס מקורות לטווח קצר הוא שוק הכסף הבין בנקאי. עודפי הנזילות של המערכת הבנקאית בישראל הוסיפו להיות גבוהים גם בשנת 2021. בנק ישראל סופג את עודפי הנזילות באמצעות מרכזי פיקדונות מוניטריים לתקופות של יום, שבוע וכן לתקופות של עד 8 שבועות. ההיקף והסוגים של הפיקדונות במערכת הבנקאית מושפעים, בין היתר, מהמדיניות המוניטרית של בנק ישראל.

גיוס כתבי התחייבות, איגרות חוב ושטרי הון מורכבים

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר, באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו. בנק אגוד גייס מקורות באמצעות אגוד הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של בנק אגוד, שעסקה בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק אגוד. ביום 13 ביוני 2021 הושלם מיזוג אגוד הנפקות בע"מ עם ולתוך טפחות הנפקות ובמסגרתו הועברו כל הנכסים וההתחייבויות אל טפחות הנפקות (כולל מלאי סדרות כתבי התחייבות ואגרות חוב שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ). לטפחות הנפקות תשקיף מדף, הנושא את התאריך 5 באוגוסט, 2019, להנפקת תעודות התחייבות. ביום 27 ביולי 2021, החליטה רשות ניירות ערך, בהמשך לבקשת החברה, להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף המדף ב-12 חודשים נוספים, דהיינו עד ליום 4 באוגוסט 2022. בנוסף לפעילות טפחות הנפקות, קיים לבנק עצמו תשקיף מדף שפורסם ביום 3 בדצמבר 2019 (נושא תאריך 4 בדצמבר 2019). ביום 29 בנובמבר 2021, החליטה רשות ניירות ערך, בהמשך לבקשת הבנק, להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף המדף ב-12 חודשים נוספים, דהיינו עד ליום 3 בדצמבר 2022. סך איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמו ב-38.0 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 33.4 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020. מתוכם, כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo (Contingent Convertibles) הכוללים מנגנון חוזי לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן (עומדים בתנאי הכשירות של באזל III ומוכרים על ידי הפיקוח על הבנקים כהון רובד 2 של הבנק), שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2021 ב-6.1 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 4.5 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020. לפרטים בדבר דירוג האשראי של הבנק ושל תעודות ההתחייבות שלו ראה פרק מממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו.

גיוס מקורות ופדיונות

ביום 7 באפריל 2021 הנפיק הבנק למשקיעים מוסדיים, בהצעה פרטית בינלאומית, ובחיתום של גופים פיננסיים בינלאומיים, כתבי התחייבות נדחים, הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של מחיקה כפויה ("כתבי ההתחייבות הנדחים"), בסכום של 600 מיליון דולר. כתבי ההתחייבות הנדחים, מסוג CoCo, מוכרים כהון רובד 2 בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 202. לפרטים נוספים אודות תנאי כתבי ההתחייבות הנדחים ראה דיווח מידי מיום 18 במרץ 2021 (מספר אסמכתא: 01-038139-2021), דיווח מידי מיום 25 במרץ 2021 (מספר אסמכתא: 01-044703-2021) ודיווח מידי מיום 7 באפריל 2021 (מספר אסמכתא: 01-058083-2021). בחודש יולי 2021, גייס בנק יהב הון משני באמצעות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בסך של 320 מיליוני שקלים חדשים, מתוכם 220 מיליוני שקלים חדשים הונפקו לבנק. כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל III ומוכרים כהון רובד 2. בנוסף, פדה בנק יהב, בחודש יולי 2021, בפדיון מוקדם מלא, לאחר קבלת אישור בנק ישראל, כתבי התחייבות נדחים בסכום כולל של כ-218 מיליוני שקלים חדשים. בהמשך לאישור המפקח על הבנקים, ביצעה טפחות הנפקות, ביום 12 בספטמבר 2021, פדיון מוקדם של כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo מסדרה 55 בסכום של כ-222 מיליוני שקלים ערך נוכחי. ביום 21 באוקטובר 2021 הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב צמודות למדד מסדרה חדשה (סדרה 62), בערך נקוב של כ-3.4 מיליארדי שקלים חדשים, תמורת כ-3.6 מיליארדי שקלים חדשים. ביום 23 בדצמבר 2021 הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב צמודות למדד באמצעות הרחבת סדרות נסחרות (סדרה 46 וסדרה 52), בערך נקוב כולל של כ-1.6 מיליארדי שקלים חדשים, תמורת כ-1.8 מיליארדי שקלים חדשים. בהמשך לאישור המפקח על הבנקים, ביצע הבנק פדיון מוקדם של שטר ההון הנדחה (סדרה א') בתחילת חודש ינואר 2022 תמורת 2.1 מיליארדי שקלים חדשים. שטר ההון הנדחה, אשר הונפק על ידי הבנק, לא היה כשיר להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III והופחת בהדרגה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

הפריסה הסניפית

תפקידם העיקרי של סניפי הקבוצה הוא מתן שירות איכותי ומקצועי ללקוחות בכל תחומי הפעילות הבנקאית, סמוך למקום בו נדרש השירות (מקום המגורים, העסק). במסגרת זו מתנהלת בסניפים פעילותם השוטפת של הלקוחות, תוך שהבנק מציע ללקוחותיו ולכלל הציבור מוצרים ושירותים פיננסיים מתקדמים, לרבות שרותי ייעוץ לפעילות בשוק ההון ושירותי ייעוץ פנסיוני. סניפי הקבוצה פרוסים בכל רחבי הארץ ומונים ליום 31 בדצמבר 2021, 225 מרכזי עסקים, סניפים ושלוחות, ובתוכם 52 סניפי בנק יהב (מתוכם 4 סניפים במתכונת חלקית) ו- 29 סניפי בנק אגוד. הבנק ממשיך לבחון את הפריסה הסניפית שלו בהתאם לתוכנית האסטרטגית ותוך כדי ביצוע אופטימיזציה ובחירת מיקומים על בסיס מערכת שיקולים הכוללת מתן שירות מיטבי ללקוחות, וכן שיקולי כדאיות כלכלית. במסגרת תהליך המיזוג של אגוד עם מזרחי טפחות, נערך הבנק למיזוג של חלק מסניפי בנק אגוד עם סניפי מזרחי טפחות, כך שבסיום המהלך יעמוד המספר על כ-205 סניפים. לפרטים בדבר מכירת. נכסי מקרקעין של קבוצת הבנק ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן. הבנק מפעיל 6 סניפי "LIVE" - סניפים אשר נותנים שירות מלא ואישי בשעות פעילות ארוכות ובאמצעות ערוצי תקשורת מגוונים בין הבנקאי ללקוח (טלפון, פקס, אינטרנט, מייל, SMS, וידאו). מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

ערוצים ישירים

המדיניות על פיה פועל סקטור בנקאות ישירה בתחום הערוצים הישירים:

- יישום אסטרטגיה רב ערוצית שבמרכזה עומד הבנקאי האישי וערוצי הבנקאות הישירה מהווים חלק אינטגרלי ממנה.
- פיתוח שירות הבנקאות ההיברידית כערוץ עיקרי להתקשרות עם הבנקאי.
- הרחבת היקף ומגוון השירותים הניתנים באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה.

הערוצים הישירים המוצעים ללקוחות הבנק כוללים:

שירותי בנקאות היברידית

- הבנקאות ההיברידית מסמלת את השילוב בין שירות אישי, נגיש ללקוח, לבין אמצעי הטכנולוגיה. שירותי הבנקאות ההיברידית ניתנים באמצעות סניפי הבנק ומרכזי הבנקאות, כמפורט להלן:
- סניפי הבנק - שיחת טלפון מלקוח מזהה, מייל ו-SMS מנותבים ישירות לבנקאי של הלקוח ונענים על ידו או על ידי צוות מגבה בסניף.
 - צוות הסניף במרכז הבנקאות מגבה את הבנקאים בסניפים, מבצע פעולות ומוסר מידע ללקוחות הבנק כחלק מהשירות ההיברידית המשולב הניתן ללקוחות.

שירותי האינטרנט, הסלולר, תיבת הודעות, שירות טלפוני ממוחשב ופקס

- שירות האינטרנט - מאפשר קבלת מידע בנקאי וביצוע פעולות בחשבון במגוון המוצרים הבנקאיים העומדים לרשות לקוחות הבנק. אפליקציית ניהול חשבון - מאפשרת את קבלת מרבית השירותים האינטרנטיים עם אפשרות להזדהות בטביעת אצבע וזיהוי פנים. אפליקציית טפחות טאצ'- בסוף שנת 2021 הושקה אפליקציה שמלווה את הלקוחות יחד עם מומחי המשכנתאות של הבנק מהרגע שהגישו בקשה למשכנתא ועד קבלת ההלוואה. חלק מהפעולות הנדרשות ללקיחת משכנתא, שעד עתה היה צורך להגיע לסניף כדי לבצע אותן, ניתן מעכשיו לעשות בקלות דרך טפחות טאצ'. בנוסף, היא מהווה ערוץ נוסף עבור הלקוחות לקשר עם מומחי המשכנתאות של הבנק.

שירות עצמי בסניפים

- הבנק מרחיב כל העת את השירותים השונים שמעמיד ללקוחותיו בעמדות לשירות עצמי.
- עמדות שירות - הבנק מעמיד לרשות הלקוח עמדות שירות המאפשרות לו לבצע פעולות כגון: הפקדת מזומן, לקיחת הלוואה, הזמנת והפקדת שיקים וקבלת מידע על חשבונות בתחום המסחרי באופן עצמאי 24 שעות ביממה, גם כשהסניף סגור.
- בשנת 2021 השלים הבנק את רוב המהלך הרב-שנתי לפריסת שירות הפקדת מזומן בעמדות לשירות עצמי בכל סניפי הבנק (נותרו מספר סניפים בודדים שיושלמו ברבעון הראשון של שנת 2022).
- כספונים - ברשות הבנק 213 מכשירים אוטומטיים למשיכת כספים, חלקם בסניפי הבנק וחלקם מוגדרים כ"כספונים מרוחקים".

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

הרחבת הפעילות העסקית

לפרטים בדבר התוכנית האסטרטגית של הבנק ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית (התוכנית האסטרטגית) לעיל.

התפשטות נגיף הקורונה

לפרטים בדבר פעילות הבנק במסגרת שגרת הקורונה ראה פרק מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מיזוג בנק אגוד

ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה הצעת רכש חליפין למניות בנק אגוד, במסגרתה נרכשו 100% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד ומזכויות ההצבעה בבנק אגוד.

ביום 29 בנובמבר 2020 התקשר הבנק עם בנק אגוד בהסכם למיזוג בנק אגוד עם ולתוך הבנק, כך שהחל מהמועד בו רשם החברות יציא לבנק תעודה המעידה על ביצוע המיזוג, ובכפוף להתקיימות כל התנאים המתלים למיזוג המפורטים בהסכם המיזוג (ביניהם, השלמת יישומם של פתרונות טכנולוגיים ותפעוליים אשר יאפשרו את העברת תיקי לקוחותיו של אגוד לבנק, כולל כל מידע הנדרש על פי כל דין, כמו גם הענקת תמיכה מיחשובית ותפעולית מלאה בפעילות אגוד על ידי הבנק) ("מועד הסגירה"), יועברו אל הבנק כלל הנכסים, הזכויות והחבויות של אגוד במצבן כמות שהן ("AS IS"), בתוקף רטרואקטיבי נכון ליום 31 בדצמבר 2020, באופן שמיד לאחר מועד הסגירה יהיו בבנק כלל הזכויות והחבויות של אגוד כפי שהיו עובר ליום 31 בדצמבר 2020, וההעברה כאמור תיחשב ככזו שנעשתה ביום 31 בדצמבר 2020. המיזוג יבוצע מבלי שניתנה או תינתן לבנק ו/או לאגוד תמורה כלשהי, בין במישרין ובין בעקיפין, בכסף ו/או בשווה כסף, בשל או בקשר עם המיזוג. דירקטוריון הבנק החליט לאשר את המיזוג, לאחר שדן ובחן את מצבם הפיננסי של הבנק ושל אגוד, וקבע, כי בשים לב למצבם הכספי של הבנק ושל אגוד, לא קיים, לדעתו, חשש סביר שעקב המיזוג לא יהיה ביכולתו של הבנק לקיים את התחייבויותיו לנושיו, ועל בסיס נימוקים נוספים שפורטו בדיווח הבנק אודות המיזוג מיום 29 בנובמבר 2020.

ביום 8 בנובמבר 2020 הודיעה מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ כי התקשרה בהסכם מיזוג עם החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, וביום 2 במאי 2021 הושלם המיזוג.

ביום 31 בדצמבר 2020 הודיע הבנק כי הוחלט על מיזוג של אגוד הנפקות בע"מ לתוך מזרחי טפחות הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, וביום 13 ביוני 2021 הושלם המיזוג.

בבסיס מיזוג הבנק השישי בגודלו בישראל עם ולתוך הבנק, הצטרפותו של בנק אגוד מאפשרת לקבוצת הבנק לבצע קפיצת מדרגה בנתחי השוק במגוון תחומי הפעילות, תוך שיפור בתמהיל המקורות והשימושים, והגברת כושר התחרות. פעילות האשראי של בנק אגוד באפיקים השונים מגוונת את תמהיל האשראי של מזרחי-טפחות, בהלימה ליעדים האסטרטגיים של הבנק ובפרט בתחום האשראי לעסקים. עסקת הרכישה תאפשר את ניצול היתרונות לגודל של הבנק הממוזג, ותוביל לחיסכון בהוצאות התפעוליות.

תהליך המיזוג הינו מהותי, בהיקף נרחב ובעל מורכבות רבה, ונושא בחובו מגוון רחב של סיכונים. תהליך המיזוג החל ברבעון הרביעי של שנת 2020, ומבוצע באמצעות מספר צוותי עבודה נרחבים משותפים לבנק מזרחי טפחות ולבנק אגוד ובניהול מקיף של ועדת היגוי בראשות המנהל הכללי של הבנק, מנהלות לביצוע תוכנית המיזוג, ועדת דירקטוריון מיוחדת שהוקמה על מנת לעקוב אחר התהליך. ניהול הסיכונים הינו חלק אינטגרלי ודינמי בכל צוותי העבודה, כאשר מנהל הסיכונים הראשי של הקבוצה בוחן ומתכלל את כלל סיכוני תהליך המיזוג והאמצעים הננקטים להפחתת וניהול הסיכון. תהליך הסבת הלקוחות החל ברבעון השני של השנה, ומתבצע בהדרגה, תוך הרחבת מספר הסניפים וכמות הלקוחות. החטיבה לבקרת סיכונים והביקורת הפנימית של הבנק מלווים באופן שוטף ומבצעים תהליכי בקרה והפקות לקחים.

במסגרת ההיערכות למיזוג, פועלים שני הבנקים להסבת לקוחות מאגוד אל הבנק, וכן להעברת הפעילויות השונות של אגוד אל הבנק. כפועל יוצא מהמיזוג, צפויה סגירה של רוב סניפי בנק אגוד.

הבנק מנהל את פרויקט המיזוג באופן מופרד מעסקיו השוטפים ובצורה מדורגת, במטרה לאפשר עמידה ביעדי תוכניות העבודה במקביל לתהליך המיזוג.

ביום 26 בינואר 2022, לאחר תאריך המאזן, נחתם על ידי בנק אגוד הסכם למכירת מלוא החזקותיו (14.66%) בחברה לפיתוח חוף התכלת בע"מ (להלן: "חוף התכלת"), וכן למכירת הלוואות בעלים שהועמדו לחוף התכלת על ידי בנק אגוד, תמורת 190 מיליוני שקלים חדשים בצירוף מע"מ. בגין המכירה צפוי הבנק לרשום ברבעון הראשון של שנת 2022, רווח נקי בסך של כ-100 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים בדבר תוכנית הפרישה לעובדי בנק אגוד, ראה להלן בפרק התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל.

לפרטים בדבר הסכם בין אגוד מערכות בע"מ וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין ועד עובדי אגוד מערכות, במסגרתו הוסדרה קליטתם של עובדי אגוד, ראה להלן בפרק התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

ביום 10 במאי 2021 התקבל אישור רשות המיסים למיזוג בנק אגוד עם ולתוך הבנק החל מיום 31 בדצמבר 2020.

הסכם למכירת הבנק בשוויץ

ביום 11 בינואר 2021 התקשרה United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands) (להלן: "מזרחי החזקות בינלאומיות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהסכם עם Hyposwiss Private Bank Genève SA (להלן: "הקונה"), למכירה של מלוא הון המניות של United Mizrahi Bank (Switzerland) Ltd. (להלן: "הבנק בשוויץ"), אשר בבעלות מזרחי החזקות בינלאומיות. מזרחי החזקות בינלאומיות נטלה אחריות למשך תקופה של 18 חודשים ממועד הסגירה של ההסכם, לעניין אופן ניהול עסקיו הנוכחי של הבנק בשוויץ במשך ארבע (4) השנים האחרונות, למעט לגבי מצגים מסוימים, אשר בעניינם מזרחי החזקות בינלאומיות תהיה אחראית למשך תקופה של חמש (5) שנים ממועד הסגירה, ובכל מקרה האחריות תחול רק בהתקיימם של תנאים כמותיים מצטברים מסוימים הקבועים בהסכם. כמו כן, בקשר עם עניינים אחדים מהעבר (ביניהם חקירת משרד המשפטים בארצות הברית), מזרחי החזקות בינלאומיות תהיה אחראית לשיפוי ללא הגבלת סכום של הקונה, וזאת בגין כל תביעה בודדת שסכומה עולה על 100 אלפי פרנק שוויצרי. במסגרת הסכם המכירה, הבנק יפעל כדי שמזרחי החזקות בינלאומיות תוכל למלא את התחייבויותיה לפי ההסכם. ביום 21 במאי 2021 הושלמה עסקת המכירה, לאחר שהתקבלו אישורי הרשות הרגולטורית בשוויץ, תמורת כ-44 מיליוני פרנקים שוויצרים (תמורה אשר תלויה בהיקף נכסי הלקוחות שיהיו בפועל במועד התחשיב הרלוונטי). בגין מכירת הבנק בשוויץ, רשם הבנק בדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2021, רווח חון בסך 14 מיליוני שקלים חדשים.

שיתופי פעולה אסטרטגיים

במהלך שנת 2021 המשך הבנק לבצע עסקאות סינדיקציה, לרבות מכירה ושיתוף בסיכון אשראי עם גופים מוסדיים וגופים פיננסיים בארץ ובחוץ לארץ. המשך שיתופי פעולה עם גופים מוסדיים הינו חלק מהתוכנית האסטרטגית של הבנק.

התפתחויות משמעותיות בתחום ההון האנושי והמינהל

התפתחויות ביחסי עבודה

הסכם קיבוצי מיוחד בבנק אגוד

ביום 25 במרץ 2021 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין בנק אגוד ושתי חברות בנות שלו, לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה/הסתדרות המעו"ף/חטיבת עובדי הבנקים וחברות האשראי, וכן ועד עובדי אגוד וארגון המנהלים ומורשי החתימה באגוד (בפיסקה זו, "ההסכם"). ההסכם מסדיר את תנאי הפרישה של עובדים קבועים בבנק אגוד, עובדים מסוימים בניסיון העומדים בתנאי ההסכם ועובדים מסוימים נוספים של החברות הבנות ("העובדים הפורשים"), בעקבות מיזוג בנק אגוד עם ולתוך הבנק ("תוכנית הפרישה"). בהתאם להסכם, הציע בנק אגוד לעובדים הרלוונטיים שיסיימו עבודתם עקב המיזוג, תוכנית פרישה שתנאיה הם על פי המפורט בהסכם (להלן: "תוכנית הפרישה"). תוכנית הפרישה נועדה להסדיר פרישתם של 340 מקרב העובדים הרלוונטיים כהגדרתם לעיל. בהתאם לתוכנית הפרישה, יתאפשר לעובדים הפורשים לפרוש מבנק אגוד במסגרת זמן קצובה. ההטבות שהוצעו, כוללות בגיל ובוותק של העובדים, כוללת פנסיית גישור או פיצויים מוגדלים, מענקי פרישה והטבות נוספות הרלוונטיים לקבוצות עובדים מסוימות. פרישת העובדים על פי התוכנית תהא מדורגת ותשתרע על פני התקופה שעד סוף 2022, לפי הכללים, התקופות והמועדים שנקבעו בהסכם. ביום 21 ביוני 2021 נחתמה תוספת להסכם, לפיה, מספר העובדים הפורשים יגדל ל-480. כמו כן, עודכנו התקופות והמועדים לפרישת העובדים, והכל במהלך התקופה שעד סוף 2022. להערכת בנק אגוד כמות הפורשים הסופית תהיה קרובה לכמות שנקבעה כאמור. במועד בו נחתמה תוספת ההסכם, העריך בנק אגוד את עלות תוכנית הפרישה מעבר להפרשות האקוטאריות לפרישה בתנאי הטה, בסכום של כ-430 מיליוני שקלים חדשים (במונחי רווח נקי, כ-283 מיליוני שקלים חדשים). ככל שתגדל כמות הפורשים בהסכמת הבנק, תגדל עלות הפרישה בהתאמה. יצוין כי אומדן עלות הפרישה נכלל בחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ליום 30 בספטמבר 2020, ובהתאם לאישור המפקח על הבנקים מיוחסת ישירות ליתרת הזכות הנדחית שרשם הבנק בעקבות רכישת בנק אגוד, ולא נרשמת כהוצאה.

הסכם בין אגוד מערכות וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות

ביום 11 באפריל, 2021 נחתם הסכם (להלן: "ההסכם") בין אגוד מערכות בע"מ (להלן: "אגוד מערכות"), וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "חטיבת הטכנולוגיה") לבין ועד עובדי אגוד מערכות, במסגרתו הוסדרה קליטתם של עובדי אגוד מערכות עליהם חל ההסכם כעובדי חטיבת הטכנולוגיה, במועד המיזוג התפעולי בין חטיבת הטכנולוגיה לאגוד מערכות (הצפוי ביום 1 בינואר 2023 או מועד מוקדם יותר שיקבע על ידי חטיבת הטכנולוגיה), כל עובד לפי סטטוס העסקתו באגוד מערכות ערב המיזוג, וכן הוסדרו תנאי עבודתם של עובדי אגוד מערכות עם קליטתם בחטיבת הטכנולוגיה. להסכם אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות בלוגיסטיקה

בשנת 2021 נמשכה מגמת ההתייעלות וניצול המשאבים הקיימים של הבנק, בנושאים הבאים:

- התייעלות בשטחים.
 - ביצוע פריסה אופטימלית של מערך הסינוף.
 - המשך מינוף תשתיות באמצעות השכרה לצד ג', באופן זמני, של שטחים המשמשים כעתודה של הבנק להתפתחות עתידית.
 - ביום 30 באפריל 2017 הוחלט בדירקטוריון הבנק לאשר מהלך אסטרטגי של ריכוז פעילות יחידות מטה הבנק באתר מרכזי אחד בלוד. לפיכך, נרכש בשנת 2017 מגרש בלוד, בשטח של כ-6 דונם, בתמורה לסך של כ-25.8 מיליוני שקלים חדשים, בצמוד לנכס בו ממוקם כיום מבנה מט"ל ("מזרחי טפחות לוד"). התכנון הינו הקמת מבנה נוסף, אליו תועברנה בהדרגה כל יחידות המטה של הבנק. בשנת 2021 נמשך התכנון של הקמפוס החדש (לאחר שהיקף ותקציב הפרויקט אושרו על ידי דירקטוריון הבנק) והסתיימו עבודות חפירה בליווי רשות העתיקות. בשנת 2022 צפויות להתחיל עבודות בניית השלד, לאחר שייבחר הקבלן הראשי לפרויקט. כמו כן, היתר הבניה לשטחים העיליים צפוי להתקבל במהלך השנה. השלמת הפרויקט והעברת היחידות צפויים להסתיים במהלך שנת 2025.
 - במסגרת מיזוג בנק אגוד, נבחנו כל נכסי אגוד בהיבט של מועד הפינוי הצפוי שלהם לעומת מועדי תום הסכמי השכירות. בנכסים בהם נדרש להאריך את ההסכם לתקופה קצרה של מספר חודשים, הדבר בוצע מול בעלי הנכסים. במרבית הנכסים בהם תום הסכם השכירות היה רחוק באופן משמעותי ממועד הפינוי הושגו הסכמי פשרה עם בעלי הנכסים, לפינוי מוקדם, תוך תשלום פיצוי או איתור שוכר חלופי. בנוסף, כל הנכסים שבבעלות אגוד (יחד עם עוד מספר נכסים שבבעלות מזרחי טפחות) נמכרו, תוך הבטחת תקופת שכירות קשיחה התואמת למועדי השימוש בנכסים הצפויים, וכן תקופת שכירות גמישה נוספת למקרה הצורך. העסקה נחתמה ברבעון הראשון של שנת 2022. לפרטים בדבר מכירת הנכסים, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן.
- הפעילויות והמגמות שתוארו צפויות להימשך גם בשנת 2022.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים נוספים הנוגעים להון האנושי בבנק, המבנה הארגוני של הבנק ונושאי משרה בכירה, ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי, גילן של המערכות הקיימות בבנק ומעבר בנק יחב לפלטפורמה חדשה, החל הבנק ברבעון הראשון של שנת 2019 בפרויקט החלפת מערכת הליבה של שוק ההון של הבנק על בסיס פלטפורמה חדשה. הפרויקט מצוי בסיום שלב האיפיון המפורט לצד התקדמות בפיתוח.

כמו כן, החל מהרבעון הרביעי של שנת 2019 מתנהל פרויקט משמעותי נוסף שעניינו החלפת מערכת ה-CRM במטרה להעצים את השירות האישי לכל לקוח.

במסגרת חיוזק התשתיות הטכנולוגיות הבנק מבצע השקעות במערכות הטכנולוגיה על מנת להתמודד עם האתגרים המשתנים בסביבה העסקית. קצב השינויים המהיר בזירה הטכנולוגית, שינויים באופן הנגשת השירותים לציבור הלקוחות והרחבת מגוון הערוצים בהם פועל הבנק מול לקוחותיו מחייבים השקעה מתמדת בטכנולוגיה. ההשקעות מבוצעות גם לצורך שדרוג היכולות העסקיות וגם לצורך עמידה בדרישות רגולטוריות חדשות כמו העירכות

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

לבנקאות פתוחה. בנוסף הבנק פועל לפיתוח כלים מתקדמים לטיפול ומיצוי מידע מן הנתונים, במטרה לשפר את יכולות המדידה וקבלת ההחלטות הן בהיבטים העסקיים שיווקיים והן בהיבטים של ניהול סיכונים.

בנק אגוד

לפרטים בדבר התקשרות בתוספת להסכם, בין בנק אגוד לבנק לאומי, מיום 12 במאי 2020 בה נקבעה בין הצדדים, בין היתר, כי תוקפו של ההסכם יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2022, בכפוף לקיומם של תנאים שהוסכמו בין בנק אגוד לבנק לאומי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

לפרטים בדבר השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגית המידע ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות ההון והלימות ההון להלן. לפרטים בדבר רכוש קבוע ומתקנים, ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות שנתיים אלה.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת פעילות עסקית ושירותי בנקאות אישית באמצעות סניפים בארץ ובעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה בארץ מתמקדת בעיקר בבנקאות פרטית, ובמתן שירותים פיננסיים לתושבי חוץ ועולים חדשים, ובחוף לארץ במימון סחר חוץ, באשראי מקומי ובהשתתפות באשראים סינדיקטיביים. כמו כן, מתן שירותים בנקאיים ללקוחות ישראליים המקיימים פעילות בחוץ לארץ. לבנק שלוחות בשתי מדינות כמפורט בפרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו.

השלוחות נמצאות בקשר עם הרגולטורים המקומיים ופועלות על פי ההנחיות המתקבלות מהם.

בנוסף, מתבצעת בקרה על הפעילות בשלוחות על ידי החטיבה לבקרת סיכונים.

כחלק ממהלך כולל לארגון מחדש של הפריסה הבינלאומית של הבנק, נחתם ביום 11 בינואר 2021 הסכם מכירה של חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיסד לבנק Hyposwiss Private Bank Geneva SA משוויץ, וביום 21 במאי 2021 התקבלו אישורי הרשות הרגולטורית בשוויץ והושלמה עסקת המכירה. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

החל משנת 2021 הפעילות הבינלאומית בחוץ לארץ כפופה לסקטור סחר חוץ ופעילות בינלאומית שבחטיבה העסקית של הבנק. הפעילות של סניפי בנקאות פרטית בינלאומית בישראל המשרתת את תושבי החוץ כפופה לחטיבה הקמעונאית.

כל אחת מהשלוחות בחוץ לארץ פועלת על פי החוק והרגולציה המקומיים, ומלווה באופן שוטף על ידי יועצים משפטיים מקומיים המתמחים בפעילות הבנקאית הרלבנטית לכל שלוחה.

במסגרת הפעילות הבינלאומית גלום גם סיכון חוצה גבולות, לפרטים ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

לפירוט השלוחות השונות ועיסוקיהן ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (תוצאות הפעילות בחוץ לארץ) בדוחות שנתיים אלה.

נושאים נוספים

שינויים בהנהלת הבנק

מר ישראל אנגל, המכהן כסמנכ"ל בבנק, מנהל החטיבה הקמעונאית, הודיע על רצונו לסיים את כהונתו כמנהל החטיבה הקמעונאית בבנק. מר אנגל יסיים את תפקידו זה ביום 31 במרץ 2022. ביום 11 באוקטובר 2021 החליט דירקטוריון הבנק למנות את הגברת שבי שמר כסמנכ"לית, מנהלת החטיבה הקמעונאית במקום מר אנגל, והיא תחל את תפקידה זה ביום 1 באפריל 2022. כמנכ"ל בנק אגוד, מינה דירקטוריון בנק אגוד את מר חיים פרייליכמן (אשר כיהן בעבר בתפקיד זה), וזאת החל מיום 1 באפריל 2022.

הגברת דינה נבות, אשר כיהנה כסמנכ"לית בבנק, מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים, הודיעה על רצונה לסיים את כהונתה בבנק, וסיימה את כהונתה ביום 31 באוקטובר 2021.

ביום 11 באוקטובר 2021 החליט דירקטוריון הבנק למנות את הגברת תרי ישכיל כסמנכ"לית, מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים, והיא החלה לכהן בתפקיד ביום 1 בנובמבר 2021.

הפניקס אחזקות בע"מ ואקסלנס השקעות בע"מ החלו להיות בעלי עניין

ביום 8 במרץ 2021 דיווח הבנק כי הפניקס אחזקות בע"מ ואקסלנס השקעות בע"מ החלו להיות בעלי עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווחים מידיים מיום 8 במרץ 2021, מספרי אסמכתא 2021-01-029244 ו-2021-01-029247).

היתר להחזקת אמצעי שליטה למר שלמה אליהו ולגברת חיה אליהו

לפרטים בדבר היתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק שניתן למר שלמה אליהו ולגברת חיה אליהו ראה דיווח מידי מיום 13 באפריל 2021 (מספר אסמכתא: 2021-01-063606). ביום 2 במאי 2021 דיווח הבנק כי שלמה אליהו אחזקות בע"מ, אליהו 1959 בע"מ ומגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ חדלו מלהיות בעלי עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווחים מיום 2 במאי 2021, מספרי אסמכתאות: 2021-01-075348, 2021-01-075405 ו-2021-01-075426).

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

ביום 6 במאי 2021 דיווח הבנק כי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ החל להיות בעל עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 6 במאי 2021, מספר אסמכתא 2021-01-079641). ביום 14 בספטמבר 2021 דיווח הבנק כי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ חדל להיות בעל עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 14 בספטמבר 2021, מספר אסמכתא 2021-01-146871). ביום 4 בנובמבר 2021 דיווח הבנק כי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ החל להיות בעל עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 7 בנובמבר 2021, מספר אסמכתא 2021-01-163710).

מיטב דש השקעות החל להיות בעל עניין

ביום 31 בינואר 2022 דיווח הבנק כי מיטב דש השקעות החל להיות בעל עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 31 בינואר 2022, מספר אסמכתא: 2022-01-013135).

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

סיום DPA וביטול כתב אישום נדחה בארה"ב

ביום 22 במרץ 2021 ניתן על ידי בית המשפט בארצות הברית (לוס אנג'לס) צו המורה על ביטול כתב האישום הנדחה, אשר הוגש נגד חברות קבוצת הבנק, בהתאם להסכם פשרה (DPA) שנחתם ביום 12 במרץ 2019 בין הבנק ובין משרד המשפטים בארצות הברית (DOJ), לסיים חקירת ה-DOJ בעניין עסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים. הצו האמור ניתן לבקשת ה-DOJ, אשר ציין, בין היתר, במסגרת בקשה שהגיש לבית המשפט הנכבד עם תום תקופת ההסכם (שנתיים) אשר נקבעה במסגרת ה-DPA, כי חברות קבוצת הבנק קיימו את התחייבויותיהן על פי ההסכם האמור. ביום 11 במאי 2021 ניתן פסק דין במסגרת ההליך הנגזר, אשר נתן להסכם הפשרה תוקף של פסק דין. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 לדוחות הכספיים.

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 26 ג, (10-12) לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים, וניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

השלמת רכישת בנק אגוד

לפרטים בדבר התקשרות בהסכם מיזוג עם בנק אגוד, השלמת מיזוג מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ בהסכם מיזוג עם אגוד הנפקות בע"מ, ומיזוג החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ עם ולתוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ ראה התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית, לעיל.

השפעות התפשטות נגיף הקורונה

משבר הקורונה הפוקד את העולם כולו וישראל בתוכו מוביל להשלכות כלכליות, ריאליות ופיננסיות, תוך ירידה חדה בהיקף הפעילות המשקית בתקופות מסוימות, עלייה משמעותית בשיעור הבטלה מועסקים ותודותיות בשווקים הפיננסיים. כתוצאה מאירועים אלו חלה עלייה בסיכון האשראי במשק הישראלי ובעולם כולו, העלייה ברמת סיכון האשראי, נבעה בעיקרה מהמגזר העסקי, ובדגש על העסקים הבינוניים והקטנים, בעקבות הירידה בפעילות המשקית. במהלך שנת 2020 נקט הבנק בצעדים על מנת לתת מענה לצרכי הלקוחות כתוצאה מהמצב. בין יתר הפעולות שביצע הבנק, אושרו דחיות בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנזקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר, והוענקו הלוואות בערבות מדינה במסגרת קרנות בערבות המדינה, כחלק מהתוכנית הכלכלית לסייע למשק שפרסמה המדינה.

התקדמות חיסון האוכלוסייה ושיפור בכושר התמודדות של מערכת הבריאות בישראל (ובעולם) במהלך שנת 2021 הובילו למיתון השפעתם של גלי התחלואה מנגיף הקורונה, ובעקבות זאת להקלה הדרגתית במגבלות שהוטלו על הפעילות הכלכלית. כתוצאה מכך, בשנת 2021 התאושש קצב צמיחת הכלכלה בישראל.

החל מחודש ינואר 2022, עם התפשטות נגיף האומיקרון, ביצע הבנק פעולות להתמודדות עם האירוע, בין היתר: הפצת הנחיות עבודה ושמירה על הגיינה וריחוק חברתי, פיצול יחידות וסניפים, מעבר לעבודה במתכונת של קפסולות, גיבוש מתכונת לעבודה מרוחק באמצעות תהליך סדור ומהיר, חלוקת אמצעים במטרה לשפר את המיגון ועוד. במקביל מקיים הבנק מעקב אחר מקרי תחלואה או הדבקה בסניפים וביחידות המטה.

על מנת לסייע ללקוחותיו, הציע הבנק ללקוחותיו מתווה וולונטרי לדחייה ופריסה של הלוואות של משקי הבית ובנוסף, אפשרות להקטין את ההחזר החודשי לתשלומי המשכנתא ב-50%. נוסף על כך, הבנק השתתף באופן פעיל ומשמעותי בהעמדת הלוואות לעסקים, במסגרת קרנות בערבות מדינה, ובימים אלו הבנק מאפשר לעסקים הקטנים דחייה של קרן הלוואה לתקופה של 12 חודשים.

היחידות העסקיות ממשיות להימצא בקשר הדוק ושוטף עם הלקוחות, במטרה לסייע למגזר העסקי בהתמודדות עם הקשיים והאתגרים הנובעים מהמשבר. נכון ליום 31 בדצמבר 2021, הסתיימה תקופת הדחיה ליתרת הלוואות לדיור בסך 43.7 מיליארדי שקלים חדשים (יתרה משוערכת ליום 31 בדצמבר 2021 - 37.2 מיליארדי שקלים חדשים) שאושרה להן דחייה במהלך תקופת משבר הקורונה. מהן, כ-7.4 מיליארד שקלים חדשים בחרו במסלול של החזרים חלקיים על פי מתווה בנק ישראל.

מתוך יתר הלוואות (שאינן לדיור) שהיו בדחייה, נכון ליום 31 בדצמבר 2021, כ-4.1 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם, וכ-0.5 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחייה, שמרביתה צפויה להסתיים במהלך שנת 2022. נכון ליום 31 בדצמבר 2021, מתוך סך הלוואות שחזרו לשלם, כ-0.1 מיליארד שקלים חדשים בלבד נכנסו לפיגור.

נכון ליום 31 בדצמבר 2021 יתרת האשראי שהעמיד הבנק במסגרת קרנות בערבות המדינה הינה בסך של כ-4.6 מיליארדי שקלים חדשים. כנגד האשראי שניתן, בהתאם למתווה של בנק ישראל, השתתף הבנק וקיבל הלוואה מוניטרית ייעודית מבנק ישראל ל-3 שנים בריבית קבועה בשיעור של 0.1%, שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2021 כ-4.9 מיליארדי שקלים חדשים.

לפירוט נוסף של הלוואות הנמצאות בדחיית תשלומים, ושל האשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה, ראה להלן בפרק סקירת הסיכונים - סיכון אשראי. לפרטים נוספים בדבר פעילות הבנק לסייע ללקוחות על רקע משבר הקורונה ראה פרק סיכון אשראי להלן.

מכירת נכסי מקרקעין של קבוצת הבנק

ביום 30 בינואר 2022 התקשרו הבנק וחברות בנות של הבנק (להלן: "המוכרות") בהסכמים למכירת מלא הזכויות ב-24 נכסי מקרקעין מניבים ברחבי ישראל בעלי יעודים שונים (להלן: "הנכסים"), משרדים ומסחר, וביניהם: בניין ההנהלה של בנק אגוד ברחוב אחוזת בית בתל אביב-יפו, בניין משרדים

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ברחוב לינקולן בתל אביב-יפו, סניף תל אביב ראשי של בנק אגוד ברחוב אחד העם בתל אביב-יפו ומספר נכסים ב"מתחם הבורסה" ברמת גן. התמורה עבור מכירת הזכויות בנכסים מסתכמת לסך של 531.6 מיליוני שקלים חדשים בתוספת מע"מ (להלן: "התמורה", ו- "העסקה", בהתאמה). ביום 9 בפברואר 2022 התקבל אישור הממונה על התחרות, בכך התקיים התנאי המתלה בעסקה, ולפיכך העסקה הושלמה. עיקר הנכסים יושכרו למוכרות לתקופות משתנות החל מחודש פברואר 2022, בהתאם להוראות הסכמי שכירות שנחתמו, בין המוכרות לחברה הרוכשת. בגין מכירת הנכסים ירשום הבנק, ברבעון הראשון של שנת 2022, רווח נקי בסך של כ-179 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיום 14 בספטמבר 2021 (מספר אסמכתא: 146793-01-2021), 31 בינואר 2022 (מספר אסמכתא 013000-01-2022) ו-9 בפברואר 2022 (מספר אסמכתא: 017011-01-2022).

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

מערכת הבנקאות מתמודדת בשנים האחרונות עם מספר אתגרים עיקריים:

- התפשטות נגיף הקורונה בעולם בתחילת שנת 2020 הובילה ממשלות ברחבי העולם ובישראל לנקוט בצעדי סגר וריחוק חברתי במאמץ לבלום את התפשטות הנגיף. כתוצאה מכך, פרץ משבר כלכלי גלובלי שבא לידי ביטוי בשיתוק של מגזרים נרחבים בכלכלה העולמית והישראלית, תוך עליה חדה בשיעור האבטלה. עיקר השפעת המשבר ניכרה בצד הביקוש בעקבות הטלת מגבלות על הפעילות העסקית. בניסיון לשכך את עוצמת הפגיעה, ממשלות רבות ברחבי העולם נקטו בצעדים פסיקאליים מרחיבים בהיקפים משמעותיים, תוך התמקדות בפיצוי עסקים ועובדים שנפגעו מהמשבר והעמדת אשראי למגזר העסקי. בעקבות המשבר התכווץ מחזור העסקים בישראל ובמדינות רבות ברחבי העולם, וכתוצאה מכך חל בשנת 2020 גידול ניכר ברמת ההוצאה להפסדי אשראי במערכת הבנקאות. התקדמות חיסון האוכלוסייה ושיפור בכושר התמודדות של מערכות הבריאות בעולם ובישראל במהלך שנת 2021 הובילו למיתון השפעתם של גלי התחלואה מנגיף הקורונה, ובעקבות זאת להקלה הדרגתית במגבלות שהוטלו על הפעילות הכלכלית. כתוצאה מכך, בשנת 2021 התאושש קצב צמיחת הכלכלות במדינות המפותחות, ובישראל. התאוששות הפעילות העסקית במשק הישראלי הובילה להכנסות בגין קיטון בהפרשות להפסדי אשראי במערכת הבנקאות בשנת 2021.
- סביבת ריבית נמוכה לאורך זמן, אשר פוגעת ברווחיותם של הבנקים. בשנים האחרונות ננקטת במשקים המרכזיים בעולם מדיניות מוניטרית מרחיבה מתוך מטרה להמריץ את הפעילות הכלכלית. נוכח הפגיעה בפעילות הכלכלית בעקבות משבר הקורונה, מרבית הבנקים המרכזיים נקטו בצעדים מוניטאריים מרחיבים, ובהם תוכניות לרכישות איגרות חוב. בשנת 2021 לא חל בישראל שינוי בריבית המוניטרית והיא נותרה ברמה של 0.1%. זאת על רקע קצב אינפלציה מתון ביחס לעולם, אשר מצוי בטווח היעד של בנק ישראל.
- שחרור של ביקושים כבושים ברחבי העולם במהלך שנת 2021 עם הסרת מגבלות על הפעילות העסקית, תרם להחרפת שיבושים בשרשרת האספקה העולמית ולהאצת קצב האינפלציה בעולם. על מנת למתן את קצב האינפלציה, בנקים מרכזיים רבים העלו את הריבית המוניטרית ונקטו בצעדים נוספים לצמצום המדיניות המוניטרית המרחיבה. ה-FED הצהיר כי ישלים את צמצום תכנית ההרחבה הכמותית עד לחודש מרץ 2022, ואותה כי יעלה את הריבית עם סיומה.
- ביום 27 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור. העדכון כולל ביטול מגבלת ריבית הפריים, כך שנותרה המגבלה שלפחות שליש מסך המשכנתא ינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. התיקונים להוראה הוחלו ביום 17 בינואר 2021. עבור הלוואה לדיור המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה בבנק או בבנק אחר הוחל התיקון ביום 28 בפברואר 2021.
- במהלך חודש נובמבר, הודיע בנק ישראל על קידום רפורמה להגברת שקיפות המידע ללקוחות בתחום המשכנתאות. במסגרת הרפורמה, הבנקים יספקו אפשרות להגשת בקשה למשכנתא חדשה באופן מקוון; מתן אישור עקרוני יקוצר לימים ספורים ויימסר ללקוח בפורמט אחיד; האישור העקרוני יכלול, בנוסף לסל המשכנתא המוצע על ידי הבנקים, שלושה סלים אחידים שהרכבם נקבע על ידי בנק ישראל. מועד תחילת הרפורמה מתוכנן ל-31 באוגוסט 2022.
- פיתוח מואץ של בנקאות דיגיטלית המבוססת על פלטפורמת האינטרנט ועל שימוש מוגבר במובייל, אשר מלווה במתן הקלות רגולטוריות מצד בנק ישראל המכוונות לעידוד פעילות דיגיטלית. לצד התפתחויות אלה, מתרחב בעקבות השימוש של משקי הבית והעסקים בערוצים הדיגיטליים. בנוסף, מגמת הדיגיטציה הגוברת מאפשרת את כניסתן של חברות טכנולוגיה לזירת התינון הפיננסי תוך יצירת שיתוף פעולה עם המערכת הבנקאית. יתכן כי הצורך בריחוק החברתי בעקבות משבר הקורונה יוביל להאצה של מגמת הדיגיטציה בפעילות הבנקאית.
- הפעילות הבנקאית הושפעה בשנה החולפת מהשלכות משבר הקורונה. המדינה השיקה קרנות ייעודיות למתן אשראי בערבות מדינה למגזר העסקי, והיקפי אשראי ניכרים ניתנו באמצעות. בנוסף, בנק ישראל השיק מתווים לדחיית תשלומי אשראי, הן למגזר העסקי והן למשקי הבית. בשנת 2021 חלה ירידה ניכרת בהיקף האשראי אשר נמצא בדחיית תשלומים.
- התחרות במגזר משקי הבית, בעיקר במגזר הדיור, ובמגזרי העסקים הקטנים והבינוניים הולכת ומחריפה בשנים האחרונות, על רקע התמקדות של המערכת הבנקאית במגזרים אלה, לצד כניסה גוברת של גופים פיננסיים חוץ בנקאיים. הפרדת חברות כרטיסי האשראי ישראל כרטיס max-ו (לשעבר לאומי קארד) משני הבנקים הגדולים הושלמה בשנת 2019. חברות כרטיסי האשראי מפעילות מאמצים מוגברים לצמיחה באשראי הקמעונאי ולהרחבת בסיס לקוחות המועדונים החוץ בנקאיים. להשפעות אלה מצטרפת התגברות ההוראות הרגולטוריות בנושאים הבאים: פיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים; הסרת חסמים בפני ניוד חשבונות בין בנקים; קידום חוק נתוני אשראי והפקת תועלת זהות בבנקאית לצורך הגברת השקיפות לצרכן וצמצום פערי המידע; הגברת התחרות בענף הבנקאות באמצעות עידוד כניסתם של מתחרים חדשים.
- ההתפתחויות הדיגיטליות וההתקדמות הטכנולוגית של השנים האחרונות משפיעות על המערכת הפיננסית, ומשנות את פונקציית הייצור בענף הבנקאות בעקבות מעבר גובר להתבססות על טכנולוגיות מתקדמות. טכנולוגיות מתקדמות אלה מאפשרות את הרחבת מגוון השירותים הבנקאיים ואת זמינותם בערוצים הדיגיטליים, במקביל להוזלת עלות הייצור. על רקע מגמות אלה, גופים פיננסיים מבוססי טכנולוגיה - חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, החלו להיכנס לענף הבנקאות בעולם. בישראל החל לפעול בנק דיגיטלי ראשון בחודש מרץ 2021.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

כמענה להתפתחויות אלה, הבנקים מצויים בשנים האחרונות במהלך של טרנספורמציה דיגיטלית על מנת לייעל את פונקציית הייצור שלהם במישורים הבאים:

- הטמעת שיפורים טכנולוגיים להתייעלות התהליכים התפעוליים.
- דיגיטציה של השירותים הבנקאיים לטובת הרחבת סל המוצרים ללקוח והגברת זמינותם ואיכותם.
- החלפה הדרגתית של מערכות ה-IT לצורך שיפור מהירות תגובה, הגברת הגמישות והשגת יציבות תשתיתית.

במקביל, המערכת הבנקאית נוקטת בצעדי התייעלות הבאים לידי ביטוי בצמצום היקף המשרות ובצמצום שטחי הנדל"ן בסניפים ובמטה.

- הפיקוח על הבנקים החל בפרויקט הסדרת סטנדרט (API) (Application Programming Interface) לבנקאות פתוחה. הבנקאות הפתוחה תאפשר, בהסכמת הלקוח, שיתוף מידע פיננסי של הלקוח. שיתוף מידע זה עשוי להביא לשיפור השירותים הפיננסיים הניתנים ללקוחות ולהגברת התחרות על שירותים אלה.
 - הרחבת הדרישות בנושא של שמירה על יחס כיסוי נזילות ויחס מינוף לצורך שיפור מנגנוני יציבות על המערכת הבנקאית. מנגד, אישר הפיקוח על הבנקים לבנקים בישראל לגייס איגרות חוב עם מנגנון ספיגת הפסדים, בדומה לנהוג בעולם (איגרות חוב עם המרה מותנית - CoCo). איגרות חוב אלה תורמות לחיזוק יציבות הבנק המנפיק ולצמצום התמיכה שתדרש מהממשלה אם וכאשר הבנק יקלע לקשיים. לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.
 - הידוק הרגולציה הבינלאומית המתאפיינת באכיפה מוגברת וחוצה גבולות, כמו גם בנושאי מיסוי מקומיים.
 - התגברות התודעה הצרכנית, בין היתר, בזכות שימוש מוגבר ברשתות החברתיות, ובזכות טכנולוגיה המאפשרת נגישות קלה יותר למידע ולבחינת חלופות פיננסיות. כתוצאה מכך, עולם הבנקאות עובר למיקוד בזיהוי צרכי הלקוח, ובמקביל מיושמים דיני הגנת הפרטיות.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית בשנת 2021

בתחילת שנת 2021 החל ברחבי העולם חיסון האוכלוסייה נגד נגיף הקורונה. במהלך השנה חוסנה כמחצית מאוכלוסיית העולם במנה אחת לפחות. על רקע מבצע החיסונים הנרחב, חלה התמתנות בהיקף התחלואה הקשה ומדינות החלו להסיר בהדרגה את המגבלות על הפעילות הכלכלית. הכלכלה הגלובלית ושווקי העבודה התאוששו בעקבות עליה ברמת הביקושים העולמיים. אולם, שחרור הביקושים הכבוסים הוביל לשיבושים בשרשרת האספקה העולמית ולעליית מחירי האנרגיה. הקשיים בצד ההיצע, בשילוב המדיניות הפיסקלית והמוניטרית המרחיבה שננקטה במשקים העיקריים, גרמו לעליית קצב האינפלציה ברחבי העולם.

משבר באוקראינה

ביום 24 בפברואר 2022 החל עימות צבאי בין רוסיה לבין אוקראינה. לא ניתן להעריך כיצד יתפתח העימות ומה תהייה השלכותיו, אם בכלל, על השווקים ועל הפעילות הכלכלית, לרבות של לקוחות הבנק. הנהלת הבנק עוקבת אחר ההתפתחויות, ותנקוט בפעולות ככל שתידרשנה.

המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

חיסון האוכלוסייה בישראל הוביל במהלך שנת 2021 להתמתנות השפעתם של גלי התחלואה, ובעקבות זאת לריכוך המגבלות. כתוצאה מכך, צמיחת המשק הישראלי התאוששה בקצב מהיר. התוצר בישראל צמח בשנת 2021 בשיעור של 8.1%, לאחר התכווצות בשיעור של 2.2% בשנת 2020, וצמיחה של 3.8% בשנת 2019. צמיחת התוצר הושפעה בעיקר מעליה בצריכה הפרטית, בייצוא השירותים ובהשקעה בנכסים קבועים.

שיעור האבטלה הרחב - המורכב מהבלתי מועסקים, המועסקים שנעדרו מעבודתם בגלל התפשטות נגיף הקורונה ואלו שיצאו מכוח העבודה בשל פיטורים או סגירת מקום העבודה - ירד בחדות במהלך השנה במקביל לצמצום הדרגתי של תמיכת המדינה בתקופת החל"ת משיעור של 18.0% בחודש ינואר 2021 לשיעור של 6.0% בחודש דצמבר 2021. שיעור התעסוקה עלה במהלך השנה והגיע ל-60.1% בדצמבר 2021, קרוב לרמה שאפיינה את המשק ערב משבר הקורונה.

על פי תחזית חטיבת המחקר בבנק ישראל מחודש ינואר 2022, התוצר בישראל צפוי לצמוח בשנת 2022 בשיעור של 5.5%. שיעור האבטלה הרחב צפוי לעמוד על 4.8% בסוף שנת 2022.

אינפלציה ושערי חליפין

בשנת 2021 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 2.8%, לעומת ירידה בשיעור של 0.7% בשנת 2020. עליית המדד הושפעה בעיקר מהסרת המגבלות על הפעילות הכלכלית במשק והשתחררות ביקוש כבוש, ומהתייקרות מחירי האנרגיה והסחורות בעולם. נרשמה עלייה בכל רכיבי המדד פרט לרכיבי פירות וירקות והלבשה והנעלה.

במהלך שנת 2021 יוסף השקל בכ-3.3% מול הדולר. שער החליפין של השקל מול הדולר יוסף בהשפעת המרות מט"ח של גופים מוסדיים, רמה גבוהה של השקעות זרות במשק ורכישות המט"ח של בנק ישראל. התחזקות השקל מהווה גורם ממתן בעליית האינפלציה בארץ בהשוואה לשאר העולם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פרטים על שערי החליפין הציגים ושיעור השינוי בהם:

שיעור השינוי באחוזים)	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	שער החליפין של:
(3.3)	3.215	3.110	הדולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)
(10.8)	3.944	3.520	אירו (בשקלים חדשים)

ביום 22 בפברואר 2022 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.219 - פיחות של 3.5% בהשוואה לשער ביום 31 בדצמבר 2021. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 3.653 פיחות של 3.8% בהשוואה לשער ביום 31 בדצמבר 2021.

מדיניות מוניטרית

על מנת לתמוך בנזילות בשווקים, להקל על תנאי האשראי במשק ולתמוך בפעילות הכלכלית במשק, הושארה ריבית בנק ישראל בשנת 2021 ללא שינוי בשיעור של 0.1%. בנק ישראל המשיך להפעיל כלים מוניטריים מרחיבים: רכש איגרות חוב ממשלתיות בסך 38.8 מיליארדי שקלים חדשים, והעניק הלוואות לטווח ארוך למערכת הבנקאית בריבית שלילית, בתנאי שיינתנו לעסקים קטנים וזעירים. בנוסף, בנק ישראל המשיך להתערב בשוק המט"ח ורכש 34.8 מיליארדי דולרים למיתון מגמת ייסוף השקל.

מדיניות פיסקלית

בשנת 2021 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 68.7 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון תקציבי מצטבר בסך של 160.3 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2020. סך השפעת משבר הקורונה על הוצאות הממשלה מוערכת בכ-60.1 מיליארדי שקלים. שיעור הגירעון בשנת 2021, ביחס לתוצר המקומי הגולמי עמד על 4.5%, לעומת שיעור של 11.7% בשנת 2020, ושיעור של 3.7% בשנת 2019. בשנת 2021 נרשם קיטון של 0.1% בהוצאות משרדי הממשלה, בעוד שבגביית המסים גדלה בשיעור נומינלי של 23.5%. בתחילת חודש נובמבר 2021 אישרה הכנסת את תקציב המדינה לשנים 2021-2022, לאחר שלוש שנים שבהן פעלה תחת תקציב המשכי. במסגרת תקציב המדינה קודמו רפורמות רבות, ביניהן: תוכנית רוחבית לפתיחת המשק ליבוא; העלאת גיל הפרישה לנשים; תוכנית לשיפור הרגולציה; התנעת פרויקט המטרו בגוש דן, וכן קידום הבנקאות הפתוחה בישראל.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכם הביקוש לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה, נתונים מקוריים) בשנת 2021 בכ-70.5 אלף דירות, עלייה של 27.6% לעומת שנת 2020, ועלייה של 33% לעומת 2019. בשנת 2021 ניתנו לציבור הלוואות לדירור בסך של 116.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 79.0 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2020, ו-68.5 מיליארדי שקלים חדשים בשנת 2019, עלייה של 48%-71%, בהתאמה. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירור בבעלות עלן, במהלך 12 החודשים שהסתיימו בחודש דצמבר, בשיעור של 11.3% בהמשך לעלייה בשיעור של 4.0% בשנת 2020.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בעולם בשנת 2021 התנהל במגמה חיובית מאוד בהובלת הבורסות בארצות הברית ובשוק המניות בארץ.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	שנת 2021	שנת 2020	שנת 2019
תל-אביב 35	32.0	(11.0)	15.0
תל-אביב 125	31.2	(3.0)	21.3
תל-אביב 90	33.1	18.1	40.3

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המיירים הסתכם בשנת 2021 ב-1.9 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה למחזור הממוצע בשנת 2020.

להלן השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	שנת 2021	שנת 2020	שנת 2019
אג"ח כללי	4.1	0.8	8.7
אג"ח ממשלתי צמוד מדד	7.4	1.2	10.3
אג"ח ממשלתי לא צמוד	(0.8)	1.3	8.3
תל בונד 20	8.3	(0.2)	8.2
תל בונד 40	7.3	0.1	6.5

כלכלה עולמית

כלכלת ארצות הברית צמחה בשנת 2021 בשיעור שנתי של 5.7%, לאחר התכווצות בשיעור של 3.4% בשנת 2020. צמיחת התוצר הושפעה בעיקר מעליה בצריכה הפרטית, בהשקעה בנכסים קבועים וביצוא. מדדי מנהלי הרכש הצביעו על התרחבות מהירה באופן עקבי לאורך השנה הן בענפי השירותים והן בענפי התעשייה. עם זאת, שיבושים בשרשרת האספקה העולמית הכבידו על התרחבות הפעילות הכלכלית. המשק האמריקאי הוסיף במהלך השנה כ-6.6 מיליון משרות חדשות, כאשר שיעור האבטלה ירד משיעור של 6.4% בתחילת השנה לשיעור של 3.9% בחודש דצמבר. במטרה לתמוך בכלכלה האמריקאית, הפעיל ה-FED תוכנית רכישת אגרות חוב. על מנת למתן את קצב האינפלציה אשר הגיע לשיעור של 7.0% בשנת 2021, הודיע ה-FED כי יסיים את התוכנית בחודש מרץ 2022, ואותו כי יעלה את הריבית המוניטרית.

התוצר בגוש האירו צמח בשנת 2021 בשיעור של 5.2%, לאחר התכווצות של 6.4% בשנת 2020. כולה. מדדי מנהלי הרכש הצביעו על התרחבות לאורך רוב השנה, בעיקר בהובלת ענפי התעשייה. שיעור האינפלציה בשנת 2021 עמד על 5.0%, לעומת שיעור שלילי של 0.3% בשנת 2020. ה-ECB הכריז על האטת קצב רכישות אגרות החוב במסגרת תוכנית הסיוע בעקבות משבר הקורונה - PEPP.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

הכלכלה הסינית צמחה בשנת 2021 בשיעור של 8.1%, בהמשך לצמיחה של 2.2% בשנת 2020. מדד הייצור התעשייתי צמח לאורך השנה, אם כי בקצב הולך ופוחת בעקבות התפרצויות גלי תחלואה ושיבושים בשרשרת האספקה. מדד המסחר הקמעונאי התרחב גם הוא במהלך השנה, בעיקר במחצית הראשונה של השנה. מדד מנהלי הרכש בתעשייה הצביע על התרחבות איטית לאורך השנה בעוד שמדד הרכש בענפי השירותים הצביע על התרחבות מהירה, שאופיינה בתנודתיות גבוהה בשל התפרצויות גלי תחלואה מקומיים. הבנק המרכזי בסין הפחית את הריביות להלוואות בדצמבר 2021 ובינואר 2022 במטרה לתמוך בפעילות הכלכלית, על רקע ההאטה בענף הנדל"ן הסיני.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים):

מדד	שנת 2021	שנת 2020	שנת 2019
דא ג'ונס	18.7	7.3	22.3
S&P 500	26.9	16.3	28.9
נאסד"ק 100	26.6	47.6	38.0
DAX	15.8	3.6	23.0
FSTE 100	14.3	(14.3)	19.0
CAC	28.9	(7.1)	19.1
Nikkei 225	4.9	18.4	22.3

אירועי סיכון

במהלך שנת 2021 לא התרחשו אירועי הפסד מהותיים או אירועים שיש להם פוטנציאל להפסד מהותי.

סיכונים מובילים ומתפתחים

הפעילות העסקית של הבנק חושפת אותו לשורה של סיכונים פיננסיים ושינויים פיננסיים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאותיו העסקיות ובתדמיתו. הסיכונים המובילים והמתפתחים נגזרים מהסביבה העסקית של הבנק המושפעת מהסביבה המקרו-כלכלית, מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לשינויים החלים במודל העסקי ולמגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שאינם פיננסיים.

סיכונים מובילים הינם סיכונים הנובעים מהתפתחויות בסביבה העסקית של הבנק, העשויים להתממש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאותיו הפיננסיות ויציבותו של הבנק. כמו כן, מזהמים הסיכונים המתפתחים, שהינם סיכונים העשויים להתממש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הבנק, מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע ומוניטין.

מפיו הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל הסיכונים הגלומים בפעילותו העסקית ואלו הנובעים מתנאי השוק ומדרישות הרגולציה.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים:

סיכון עסקי אסטרטגי - הסיכון האסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או סיכון עתידי, לרווחים, להון, למוניטין או למעמד הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות הבנק או התאמה לא נאותה של הבנק לשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל.

התגברות התחרות, שינויים בהתנהגות הקוחות ובמודלים העסקיים עלולים ליצור השפעות מהותיות על המערכת הבנקאית בטווח הבינוני ארוך. כמו כן, שינויים רגולטוריים, עלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק. השפעתן של הוראות רגולציה בתחומי ליבה של הפעילות הבנקאית, ובכללן השפעותיו האפשריות של החוק ל"הגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל". מטרת החוק הינה הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים תוך התייחסות לצד ההיצע - הוספת שחקנים חדשים, ולצד הביקוש - הגברת יכולת הצרכן להשוות בין עלויות של שירותים פיננסיים.

ההתפתחויות הטכנולוגיות בעולם הפיננסיים והשינויים בהעדפות הצרכנים מובילים למעבר גובר של הפעילות הבנקאית לדיגיטל. התפתחות הבנקאות הפתוחה עשויה להוביל להתעצמות התחרות בזירת המחיר, בייחוד בתחום התשלומים והעברות הכספיים. על רקע התפתחויות אלה, קיים סיכון גובר לפיצול צריכת סל המוצרים הבנקאיים, ולהתגברות האיום התחרותי על מערכת הבנקאות כתוצאה מכניסה של גופים פיננסיים חוץ-בנקאיים וחברות טכנולוגיה לתחומי פעילות בנקאיים. הבנק נערך לעולם הטכנולוגי המשתנה באמצעות התאמת פונקציית הייצור הבנקאית, בין היתר, באמצעות השקעות בטכנולוגיה.

ביום 26 באפריל 2021 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית חומש אסטרטגית חדשה, לשנים 2021 עד 2025, המבוססת, בין היתר, על מיצוב הבנק כשחקן מרכזי בבנקאות העסקית, ביסוס המובילות של קבוצת הבנק בקרב משקי בית, מתן שירותי בנקאות אישיים ואנושיים הנמכרים בטכנולוגיה דיגיטלית מתקדמת, הכוללים שילוב אופטימלי בין ערוצים אנושיים ודיגיטליים, ושירות אנושי על ידי בנקאי מומחה גם בדיגיטל לפי בחירת הלקוח וצרכיו, ובנוסף, הצעות ערך פרסונליות בכלל הערוצים, המותאמות לצרכי הלקוח, התאמת מודל ההפעלה לאתגרי העתיד ושיפור היעילות התפעולית ומינוף המיזוג של בנק אגוד ליצירת סינרגיה תפעולית ועסקית ומימוש יתרונות לגודל. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 27 באפריל 2021 (מספר אסמכתא: 01-071448-2021). בנוסף, הסיכון מושפע מאירוע הקורונה שהינו בעל פוטנציאל השפעה על כל פרופיל הסיכון של הבנק לאור אי וודאות לגבי המשך התפתחותו וההשלכות המקרו כלכליות המהותיות הנובעות ממנו.

סיכון מאקרו כלכלי - פעילות הבנק מושפעת מהסביבה המקרו כלכלית. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק.

המתיחות הביטחונית וההיתכנות לפריצת מלחמה בין רוסיה ואוקראינה, הינה גורם סיכון מהותי העלול להשפיע על הסביבה המקרו כלכלי העולמית. השפעות מגיפת הקורונה אשר החלה בתחילת שנת 2020, ואי הוודאות לגבי מועד סיומה והשפעותיה השונות, גם בשנים הבאות מהווה סיכון מאקרו כלכלי גלובלי משמעותי אשר עשוי לשבש את הפעילות העסקית והכלכלית. התממשות הסיכון עלולה להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על התוצאות העסקיות של הבנק. התקדמות חיסון האוכלוסייה ושיפור בכושר התמודדות של מערכת הבריאות בישראל (ובעולם) במהלך שנת 2021 הובילו למיתון השפעתם של גלי התחלואה מנגיף הקורונה, ובעקבות זאת להקלה הדרגתית במגבלות שהוטלו על הפעילות הכלכלית. כתוצאה

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מכך, בשנת 2021 התאושש קצב צמיחת הכלכלה בישראל כאשר במקביל לשיפור בסביבה הכלכלית נוצרו לחצים אינפלציוניים מסוימים בארץ ובעולם ובפרט עליות מחירים בענף הנדל"ן וקשיים בשרשרת האספקה העולמית. עדיין קיימת אי ודאות בנוגע להתפשטות עתידית של הנגיף, מאפייניו בעתיד והשלכותיו העתידיות הפוטנציאליות על הפעילות העסקית והכלכלית.

סיכון אבטחת מידע – איומי הסייבר מתגברים כלפי גופים פיננסיים. הבנק מפעיל מנגנוני ההגנה על מנת לצמצם את היכולת לבצע פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות. פעולות אלו הינן חלק מתהליכי התחקור והפקת הלקחים הקיימים בבנק בהקשר לאיום המתפתח.

משבר הקורונה העצים את סיכון הסייבר, הן בשל העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר מרחיבה את משטחי התקיפה על הארגונים, והן בשל התגברות של ניסיונות הונאה בחסות המגפה. מערך אבטחת המידע של הבנק פועל בצורה מלאה ורציפה במהלך תקופת משבר הקורונה, תוך שיפור וחזקת יכולות ומנגנוני ההגנה בהתאם להתרחבות האיומים ולצרכים המתגברים בהם הבנק נדרש לעמוד.

סיכון טכנולוגי – התפתחות הטכנולוגיה וגילן של המערכות הקיימות בבנק, במקביל לריבוי דרישות רגולציה בנקאית בלוחות זמנים קצרים, מעצימות את הנזק הפוטנציאלי העלול לנבוע מסיכונים הטכנולוגיה שהינם מהותיים לפעילות התקינה של הבנק. במהלך שנת 2021, חטיבת הטכנולוגיה פעלה באופן מלא לתמיכה מלאה בתפקוד השוטף של הבנק ובצרכים הטכנולוגיים שנדרשו לפעילותו, לרבות צרכי הפעילות בשגרת חירום הקורונה. בשנת 2021 לא חלו אירועים ו/או תקלות מהותיות.

סיכון ציות ורגולציה – פעילותו העסקית של הבנק כפופה להוראות רגולציה. סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות". הוראות הציות כוללות גם את חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 וחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול חוקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן - "חוק הייעוץ") (להלן ביחד - "דיני ניירות ערך"), וכן את חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988. הטיפול בציות לחוקים אלה מבוצע גם במסגרת תוכניות אכיפה פנימיות של דיני ניירות ערך ודיני התחרות הכלכלית, בהתאמה. וכן, סיכון הציות כולל גם את נושא ההוגנות ודיני הגנת הפרטיות.

יודגש כי תיאבון הבנק לסיכונים ציות ורגולציה, בכל הקשור לציות להוראות הדין החלות על הבנק, הוא אפסי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בציות להוראות הדין יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תוכנית עבודה רב שנתית, הכוללת פעולות נדרשות להפחתת סיכון הציות.

סיכונים סביבתיים – הינם סיכונים הנובעים מפוטנציאל ההשפעה המזיקה של שינויים סביבתיים על התאגידים הפיננסיים. הבנק חשוף להפסד העלול לנבוע כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של הלווה בשל עלויות גבוהות שנגרמו כתולדה של מפגעים סביבתיים ורגולציה בתחום איכות הסביבה, או מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי, או מכך שהבנק יישא באחריות עקיפה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהוא מממן. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה: מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה. הסיכונים הסביבתיים כוללים: זיהום אוויר, מים וקרקעות, פגיעה במגוון הביולוגי וביורא יערות.

סיכונים אקלים – הינם סיכונים שנוצרים מהתגברות תדירות ועוצמת אירועי מזג האוויר בעקבות התחממות כדור הארץ. סיכונים אקלים כוללים סיכונים מעבר הנובעים מקידום מהליכים להפחתת ההתחממות לרבות צמצום פליטות הפחמן (כגון: מעבר למקורות אנרגיה מתחדשים, מיסוי פחמן, שיפור היעילות האנרגטית וכדומה) וסיכונים פיזיים המתממשים כהשפעה ישירה משינויי אקלים, כגון: שריפות, שיטפונות וכדומה.

חלה עלייה במודעות ובחשיבות ניהול הסיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים בארץ ובעולם. בחודש דצמבר 2020, פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא סיכונים סביבתיים, בדגש על סיכון אקלים, במטרה לגבש מסגרת לניהול סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים במערכת הבנקאית בישראל בהתאמה לרגולציה ולפרקטיקה בעולם. בחודש מרץ 2021, קיבלו הבנקים מכתב נוסף, בו התבקשו למלא שאלון להערכה עצמית בהיבטים הקשורים בסיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים, ותוצאות השאלון הינן הבסיס לשיח של הבנקים עם הפיקוח על הבנקים, וברבעון הרביעי של שנת 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון של הוראות הדיווח לציבור, בנושא גילוי לציבור על היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG).

הבנק רואה חשיבות בקידום הפעילות וניהול הסיכונים בנושא זה, ונערך להרחבת פעילותו, ולניטור וניהול הסיכונים הסביבתיים לרבות סיכונים אקלים, בהתאמה לציפיות הפיקוח על הבנקים ולפרקטיקה העולמית המתפתחת בנושא. לצורך כך, הקים הבנק בסוף שנת 2020 צוות ייעודי, בראשות ה-CRO לבחינת הנושא. הצוות הייעודי, כלל משתתפים מכלל חטיבות הבנק הרלבנטיות, ועסק במהלך השנה, בבחינת ההיבטים השונים של ניהול הסיכון בבנק. בהתבסס על התובנות שעלו מעבודת הצוות והציפייה הפיקוחית הנמצאת בתהליכי גיבוש, קבע הבנק את אבני הדרך להתקדמות מעשית ושיפור הטיפול בנושא. תוכנית העבודה לשנת 2022 כוללת יישומן של המלצות שעלו מתובנות עבודת הצוות הייעודי. על מנת לקיים את מסקנות הצוות וליישם את תוכנית העבודה הוקם צוות ESG אסטרטגי בבנק, המורכב ממנהלי החטיבות השונות, ותפקידו להוביל מדיניות, פעילות, בקרה ודיווח במסגרת קידום ESG בכל פעילות הבנק. הצוות מתכנס אחת לרבעון ומדווח להנהלת הבנק על התקדמות ושיפור בביצועי ESG של הבנק.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrahi-tefahot.co.il < אודות בנק > קשרי משקיעים < מידע כספי.

דוחות רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של הבנק משנת 1995 ועד היום הינם בריטמן אלמגור זר ושות'.

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח המבקרים לאמור בביאור 26 סעיף 11 ביחס לתביעות שהוגשו כנגד הבנק לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות.

לפרטים בדבר גילוי בחוות הדעת של רואה החשבון המבקר על ענייני מפתח בביקורת, בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים מיום 17 בפברואר 2020, ראה דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

אירועים לאחר תאריך המאזן

- ביום 30 בינואר 2022, לאחר תאריך המאזן, התקשרו הבנק וחברות בנות של הבנק בהסכמים למכירת נכסי מקרקעין של קבוצת הבנק. לפרטים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק.
- ביום 26 בינואר 2022, לאחר תאריך המאזן, נחתם על ידי בנק אגוד הסכם למכירת מלוא החזקותיו (14.66%) בחברה לפיתוח חוף התכלת בע"מ (להלן: "חוף התכלת"), וכן למכירת הלוואות בעלים שהועמדו לחוף התכלת על ידי בנק אגוד, תמורת 190 מיליוני שקלים חדשים בצירוף מע"מ. בגין המכירה צפוי הבנק לרשום ברבעון הראשון של שנת 2022, רווח נקי בסך של כ-100 מיליוני שקלים חדשים.
- לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של שנת 2021 ראה פרק "ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" להלן, וכן דוח על השינויים בהון העצמי וביאור אירועים לאחר תאריך המאזן במסגרת הדוחות הכספיים.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) וכן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

להלן השינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים שיש להם השפעה על תוצאות הפעילות בתקופות המדווחות:

כמפורט בביאור 1 ב. לדוחות כספיים אלה, ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מתבססת, בין היתר, על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 11 שנים שהסתיימו במועד הדיווח, ומביאה בחשבון את השפעת ההרעה בתנאים המאקרו-כלכליים והפעילות במשק עקב משבר הקורונה, על הלווים בבנק.

לפרטים, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בשנת 2021 ב-3,188 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,610 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 98.0%. הרווח הנקי בשנת 2021 מבטא תשואה על ההון בשיעור של 15.8%, לעומת 9.5% בשנת 2020.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-679 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 506 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 34.2%.

הרווח הנקי ברבעון הרביעי של שנת 2021 מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 13.5%, לעומת 11.4% ברבעון המקביל אשתקד.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ בשנת 2021 הסתכמו ב-8,086 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 6,041 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020. הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית, ללא בנק אגוד, בשנת 2021 הסתכמו ב-7,164 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 5,806 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 23.4%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ ברבעון הרביעי של שנת 2021 הסתכמו ב-2,041 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,713 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 19.1%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת בשנת 2021, ללא בנק אגוד, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-6,106 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 5,571 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 9.6%.

הכנסות אלה הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-1,621 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,412 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 14.8%.

הגידול בהכנסות מפעילות שוטפת בשנת 2021 הושג למרות ההשפעה השלילית של ירידת ריבית ה-FED וריבית בנק ישראל, משיעורים של 1.75% ו-0.25%, בהתאמה, בתחילת שנת 2020, לשיעורים של 0.25% ו-0.1% במהלך שנת 2021.

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

שנת		
שיעור השינוי (באחוזים)	2020	2021
	5,820	7,685
	221	401
	6,041	8,086
	235	922
23.4	5,806	7,164
	(105)	406
	39	53
	97	6
	204	593
	235	1,058
9.6	5,571	6,106

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית.

(2) כולל את השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן הנובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית), הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד, לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן, וכן עמלות פירעון מוקדם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים) - המשך:

		2020				2021			
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
הכנסות ריבית, נטו	1,347	1,323	1,464	1,686	1,691	2,035	2,001	1,958	
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾	64	76	54	27	189	66	63	83	
סך הכנסות מימון	1,411	1,399	1,518	1,713	1,880	2,101	2,064	2,041	
הכנסות מימון בנק אגוד	-	-	-	235	262	242	205	213	
סך הכנסות מימון ללא בנק אגוד	1,411	1,399	1,518	1,478	1,618	1,859	1,859	1,828	
בניכוי:									
השפעת מדד המחירים לצרכן	(83)	(40)	18	-	16	209	147	34	
הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים	7	9	11	12	10	13	13	17	
רווחים ממימוש איגרות חוב וניירות ערך שאינם למסחר ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו	28	54	14	1	12	(1)	(6)	1	
השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾	43	8	100	53	140	144	154	155	
סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	(5)	31	143	66	178	365	308	207	
סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת	1,416	1,368	1,375	1,412	1,440	1,494	1,551	1,621	

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית.

(2) כולל את השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן הנובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן, וכן עמלות פירעון מוקדם.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
מגזר פעילות	שער השני (באחוזים)	סכום השני	2020	2021
אנשים פרטיים:				
משקי בית- הלוואות לדיוור	17.7	340	1,923	2,263
משקי בית- אחר	7.5	100	1,337	1,437
בנקאות פרטית	2.5	2	79	81
סך הכל אנשים פרטיים	13.2	442	3,339	3,781
פעילות עסקית:				
עסקים קטנים וזעירים	14.8	176	1,188	1,364
עסקים בינוניים	8.1	25	310	335
עסקים גדולים	5.4	30	560	590
גופים מוסדיים	13.1	13	99	112
סך הכל פעילות עסקית	11.3	244	2,157	2,401
ניהול פיננסי	-	1,347	341	1,688
סך הכל פעילות בישראל	34.8	2,033	5,837	7,870
פעילות חוץ לארץ	5.9	12	204	216
סך הכל	33.9	2,045	6,041	8,086

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, ופרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)
	2021	2020	
מטבעי ישראלי לא צמוד	256,660	204,346	25.6
מטבעי ישראלי צמוד למדד	73,138	61,359	19.2
מטבע חוץ (כולל מטבעי ישראלי צמוד למטבע חוץ)	15,482	11,747	31.8
סך הכל	345,280	277,452	24.4

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית נובעים מצמיחת האשראי לציבור, אשר צמח גם בגין איחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽¹⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזר הצמדה	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר	
	2021	2020	2021	2020
מטבעי ישראלי לא צמוד	1.92	1.97	2.05	1.96
מטבעי ישראלי צמוד למדד	1.43	1.49	1.58	1.56
מטבע חוץ	1.33	1.16	1.36	1.47
סך הכל	1.76	1.78	1.90	1.86

(1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

שינויים בפערי הריבית:

בכלל מגזרי ההצמדה פער הריבית המוצג אינו כולל את השפעת הנגזרים. בתוספת השפעת הנגזרים, אין שינוי מהותי בפער הריבית במגזרי ההצמדה השונים. פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכללים במסגרת נספחים לדוחות הרבעוניים - "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

ההכנסה בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמה בשנת 2021 ב-278 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.10% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות בסך של 1,050 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, שיעור של 0.43% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו.

ההכנסה בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמה ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-15 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.02% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות בסך של 118 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.19% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו.

ההכנסה בגין הפסדי אשראי, בשנת 2021 וברבעון הרביעי של שנת 2021, נרשמה כתוצאה מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופות המקבילות אשתקד בהן נרשמו הוצאות אשר כללו הוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

להלן פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר	
	2021	2020	2021	2020
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות)				
הגדלת הוצאות	352	547	74	150
הקטנת הוצאות	(284)	(215)	(60)	(92)
סך הכל הפרשה פרטנית	68	332	14	58
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:				
לפי עומק הפיגור	(12)	19	(15)	(4)
אחרת	(334)	699	(14)	64
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	(278)	1,050	(15)	118
שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):	(0.10%)	0.43%	(0.02%)	0.19%
מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדירור	(0.15%)	0.86%	0.11%	0.49%
מזה: בגין הלוואות לדירור	(0.08%)	0.18%	(0.09%)	0.02%

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור ההוצאות להפסדי אשראי							
מגזרי פעילות		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר		שיעור	
		שנתי		רבעוני		רבעוני	
		2021		2020		2021	
		2020		2021		2020	
אנשים פרטיים:							
משקי בית- הלוואות לדיור	(133)	279	(41)	7	(0.08)	0.18	(0.09)
משקי בית- אחר	(55)	130	(22)	10	(0.21)	0.51	(0.34)
בנקאות פרטית	(1)	6	-	4	(0.72)	1.66	-
סך הכל אנשים פרטיים	(189)	415	(63)	21	(0.09)	0.23	(0.13)
פעילות עסקית:							
עסקים קטנים וזעירים	(71)	321	(23)	103	(0.23)	1.11	(0.30)
עסקים בינוניים	22	136	14	36	0.22	1.44	0.57
עסקים גדולים	(7)	138	57	(46)	(0.03)	0.69	0.98
גופים מוסדיים	(32)	23	(5)	1	(1.09)	0.96	(0.68)
סך הכל פעילות עסקית	(88)	618	43	94	(0.13)	1.02	0.26
ניהול פיננסי	(1)	1	(1)	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	(278)	1,034	(21)	115	(0.10)	0.43	(0.03)
פעילות בחוץ לארץ	-	16	6	3	-	0.42	0.57
סך הכל	(278)	1,050	(15)	118	(0.10)	0.43	(0.02)

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, ופרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח התפתחות האשראי לציבור ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן. לפרטים נוספים בדבר ניתוח סיכון האשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

הכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2021 ב-2,635 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,113 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול של 522 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-679 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 584 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 95 מיליוני שקלים חדשים, ראה הסבר להלן.

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2021 ב-401 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 221 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020. הכנסות המימון שאינן מריבית כוללות, בשנת 2021 הכנסות בסך 218 מיליוני שקלים חדשים, כתוצאה מאיחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד, לעומת הכנסות בסך 52 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה.

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-83 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 27 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוון, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב וניירות ערך, וכן הפרשי הצמדה על נגזרי מדד והשפעת צבירת הריבית (ערך הזמן) הגלומה בנכסים נגזרים, שההכנסה (הוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים בסעיף הכנסות מריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

הכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2021 ב-1,947 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,671 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 16.5%. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הכנסות מעמלות בשנת 2021 ב-1,721 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,610 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 6.9%, הנובע מהמשך הצמיחה בהיקפי הפעילות.

ההכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-528 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 472 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 11.9%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פירוט העמלות לפי סוגי עמלות עיקריים (במיליוני שקלים חדשים):

2020		2021		2020		2021		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
93	77	90	96	95	102	103	112	ניהול חשבון
65	70	64	83	89	78	72	75	פעילות בניירות ערך
75	53	58	69	75	74	69	88	הפרשי המרה
53	54	55	75	66	62	64	66	עמלות מעסקי מימון
50	42	46	52	54	50	61	71	כרטיסי אשראי
27	25	32	33	28	38	42	44	טיפול באשראי ⁽¹⁾
61	55	54	64	70	61	62	76	עמלות אחרות
424	376	399	472	477	465	473	532	סך כל העמלות

2020		2021		
356	412			ניהול חשבון
282	314			פעילות בניירות ערך
255	306			הפרשי המרה
237	258			עמלות מעסקי מימון
190	236			כרטיסי אשראי
117	152			טיפול באשראי ⁽¹⁾
234	269			עמלות אחרות
1,671	1,947			סך כל העמלות

(1) כולל עמלות: טיפול באשראי, סחר חוץ והכנסות נטו משירותי תיקי אשראי.

לפרטים על ההכנסות מעמלות לפי סוגי העמלות השונים, ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2021 ב-287 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 221 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול של 66 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-68 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 85 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. ההכנסות האחרות בשנת 2021 כוללות 206 מיליוני שקלים חדשים (51 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי), בגין יתרת זכות נדחית, נטו, שנרשמה בגין רכישת אגוד, ומוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים, החל מהרבעון הרביעי של שנת 2020, רווחי הון של 18 מיליוני שקלים חדשים (2 מיליוני שקלים חדשים ברבעון הרביעי), מממוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף, וכן רווח ממכירת חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד בסך של 14 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

ההכנסות האחרות בשנת 2020 כוללות 51 מיליוני שקלים חדשים (אשר נרשמו ברבעון הרביעי) בגין יתרת זכות נדחית, נטו, המוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים, כאמור לעיל, הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים, בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים ורווחי הון של 51 מיליוני שקלים חדשים (24 מיליוני שקלים ברבעון הרביעי), מממוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2021 ב-5,568 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 4,279 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנת 2021 ב-4,587 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3,997 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 14.8%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-1,555 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,335 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 16.5%.

ראה פירוט לפי רכיבי ההוצאות התפעוליות השונים להלן.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו בשנת 2021 ב-3,536 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,644 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו המשכורות וההוצאות הנלוות בשנת 2021 ב-3,073 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,524 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 21.8%.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-960 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 785 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 22.3%.

הגידול בהוצאות השכר נובע בעיקר מסעיפי תגמול משתנים, על רקע התוצאות הכספיות בשנת 2021.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2021 ב-1,002 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 871 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בשנת 2021 ב-869 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 841 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 3.3%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-267 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 250 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 6.8%.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

לפרטים בדבר הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

הוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2021 ב-1,030 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 764 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחרות בשנת 2021 ב-645 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 632 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 2.1%.

הוצאות האחרות הסתכמו ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-328 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 300 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 9.3%, הנובע בין היתר מעלויות בגין תהליך המיזוג.

להלן נתוני Cost Income Ratio⁽⁴⁾ (באחוזים):

2021		2020	
רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון שלישי
59.0	51.2	55.3	50.4
52.4 ⁽²⁾	52.8	58.8 ⁽³⁾	50.8
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021		2020	
54.0		53.9	
Cost Income Ratio			

(1) סך הוצאות התפעוליות והאחרות לטווח כולל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

(2) יחס היעילות בנטרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 54.7%.

(3) הוצאות האחרות שרשם בנק אגוד ברבעון הרביעי של 2020 עלו בכ-61 מיליוני שקלים חדשים ביחס לרבעון המקביל אשתקד, בעיקר בגין הפחתת נכסים ועלויות ביטוח, כתוצאה מרכישת השליטה בבנק והתכנית למזגו. ללא גידול חריג זה, מסתכם יחס היעילות (Cost-Income Ratio) ב-56.1%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם בשנת 2021 ב-5,030 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,604 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

ללא השפעת בנק אגוד הסתכם הרווח בקבוצה לפי מיסים בשנת 2021 ב-4,715 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,532 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020, גידול בשיעור של 86.2% ראה הסבר מפורט לעיל.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-1,097 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 817 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 34.3%. ראה הסבר מפורט לעיל.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח בשנת 2021 הסתכם ב-34.4%, לעומת 34.7% בשנת 2020.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח ברבעון הרביעי של שנת 2021 הסתכם ב-35.6%, לעומת 34.9% ברבעון המקביל אשתקד.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח, הושפע, בין היתר, מהוצאות שאינן מוכרות לצרכי מס בגין תוכניות האופציות לעובדים של הבנק.

לפרטים נוספים ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - בשנת 2021 נרשמו הפסדים בגין חברות כלולות בסך 10 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווחים בסך 1 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - ברבעון הרביעי של שנת 2021 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, לעומת רווח של 1 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב הסתכם בשנת 2021 ב-102 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 92 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-28 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 27 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2021 ב-3,188 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,610 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2021 ב-679 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 506 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

ההון העצמי של הבנק כולל גם קיטון של 27 ו-11 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2021 וברבעון הרביעי של השנה, בהתאמה, בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן ("הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק"), זאת, בהשוואה לגידול של 56 ו-27 מיליוני שקלים חדשים בתקופות המקבילות אשתקד. לפרטים ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תוצאות קבוצת הבנק בתקופת הביניים ראה מידע רב רבעוני לשנתיים האחרונות בנספחים לדוחות השנתיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן התפתחות תשואת (4) רווחי הקבוצה על ההון (2), יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות (3) ויחס המינוף בתום הרבעון (4) (באחוזים):

		2020				2021		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
9.1 ⁽⁵⁾	9.0	9.5	11.4	14.9	21.3	17.3	13.5	תשואת רווח נקי על ההון
9.89	9.96	9.98	10.04	10.15	10.53	10.44	10.04	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון
117	122	128	133	133	132	126	125	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני)
5.40	5.36	5.23	5.19	5.16	5.36	5.37	5.18	יחס המינוף בתום הרבעון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

	2020	2021	
	9.5	15.8	תשואת רווח נקי על ההון

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
 (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ביתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הון של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
 (3) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון הסדודות.
 (4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
 (5) תשואת הרווח הנקי על ההון בנטרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 7.7%.

להלן נתוני הרווח והדיבידנד למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

		2020				2021		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
1.52	1.53	1.65	2.13	2.65	3.87	3.30	2.65	רווח בסיסי למניה
1.51	1.53	1.65	2.13	2.64	3.85	3.24	2.62	רווח מדולל למניה
75	-	-	-	-	-	189	293	דיבידנד למניה (באגורות)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

	2020	2021	
	6.70	12.47	רווח בסיסי למניה
	6.69	12.35	רווח מדולל למניה
	75	482	דיבידנד למניה (באגורות)

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר			
שיעור השינוי (באחוזים)	2020	2021	
8.9	360,140	392,271	סך כל המאזן
10.0	86,570	95,267	מזומנים ופיקדונות בבנקים
10.6	245,525	271,428	אשראי לציבור, נטו
(13.1)	17,290	15,033	ניירות ערך
(0.5)	1,743	1,734	בניינים וציוד
8.3	284,224	307,924	פיקדונות הציבור
85.0	3,779	6,992	פיקדונות מבנקים
13.8	33,446	38,046	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10.5	18,804	20,770	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים גדלה במהלך שנת 2021 ב-8.7 מיליארדי שקלים חדשים. הגידול ביתרה הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו מסך כל הנכסים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2021 ל-69%, לעומת 68% בסוף שנת 2020. האשראי לציבור, נטו גדל במהלך שנת 2021 ב-25.9 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 10.6%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיוור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

השיעור (באחוזים) מסך האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)	יתרה ליום 31 בדצמבר		מגזר הצמדה
2020	2021		2020	2021	
68.8	70.2	12.8	168,787	190,455	מטבע ישראלי
26.3	25.6	7.8	64,524	69,534	לא צמוד
4.9	4.2	(5.6)	12,116	11,439	צמוד מדד
-	-	(100.0)	98	-	מט"ח כולל צמוד מט"ח
-	-	-	-	-	לא כספיו ⁽⁴⁾
100.0	100.0	10.6	245,525	271,428	סך הכל

(1) עסקאות השאלת מניות הנכללות בהתאם להוראות הדיווח לציבור באשראי לציבור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השנוי (באחוזים)	2020	2021	
			אנשים פרטיים:
12.5	155,422	174,822	משקי בית- הלוואות לדיור
2.4	25,335	25,948	משקי בית- אחר
(61.6)	362	139	בנקאות פרטית
10.9	181,119	200,909	סך הכל אנשים פרטיים
			פעילות עסקית:
4.5	28,948	30,245	עסקים קטנים וזעירים
4.5	9,427	9,848	עסקים בינוניים
17.3	19,859	23,289	עסקים גדולים
22.3	2,404	2,939	גופים מוסדיים
9.4	60,638	66,321	סך הכל פעילות עסקית
11.4	3,768	4,198	פעילות חוץ לארץ
10.6	245,525	271,428	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן, וכן פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות הכספיים.

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מצעעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		
סיכון אשראי ⁽¹⁾		סיכון אשראי ⁽¹⁾		סיכון אשראי ⁽¹⁾		סיכון אשראי ⁽¹⁾		
סה"כ	פרטי	סה"כ	פרטי	סה"כ	פרטי	סה"כ	פרטי	
1. סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽²⁾								
242,758	23,716	154,564	64,478	269,325	24,400	173,576	71,349	סיכון אשראי מאזני
79,459	13,530	16,552	49,377	84,765	13,823	19,769	51,173	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾
322,217	37,246	171,116	113,855	354,090	38,223	193,345	122,522	סך הכל סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
2. סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
4,721	292	732	3,697	3,603	281	882	2,440	א. לא בעייתי
3,775	201	1,285	2,289	3,465	193	1,300	1,972	ב. סה"כ בעייתי
1,735	73	1,188	474	1,854	69	1,229	556	השגחה מיוחדת ⁽⁴⁾
291	32	-	259	215	36	35	144	נחות
1,749	96	97	1,556	1,396	88	36	1,272	פגום
8,496	493	2,017	5,986	7,068	474	2,182	4,412	סך הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
1,767	23	-	1,744	949	28	-	921	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾ שאינו בדירוג ביצוע אשראי
10,263	516	2,017	7,730	8,017	502	2,182	5,333	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור								
1,228	24	1,176	28	1,316	26	1,229	61	של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾
332,480	37,762	173,133	121,585	362,107	38,725	195,527	127,855	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור⁽⁵⁾
1,569	61	100	1,408	1,188	50	36	1,102	נכסים שאינם מצעעים⁽⁶⁾

- (1) אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
- (4) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (5) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (6) נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים בדבר סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור), סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל וסיכון האשראי לדיור ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן פרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק. לפרטים נוספים ראה גם ביאורים 13 ו-30 בדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן התפתחות התפלגות סיכון האשראי בקבוצה לפי גודל לווה (באחוזים):

סיכון אשראי ללווה (באלפי שקלים חדשים)	2020		2021	
	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי הלוים בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי כולל בקבוצה	שיעור מסיכון אשראי הלוים בקבוצה
עד 150	72.4	9.9	70.9	9.3
150-600	17.2	21.0	17.5	19.8
600-2,000	9.6	35.2	10.6	36.9
מעל 2,000	0.8	33.9	1.0	34.0

להלן סיכון האשראי בענפי משק עיקריים בגין פעילות לווים בארץ⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

ענף משק	2020		2021	
	אחוז מסך סיכון אשראי מאזני ⁽⁴⁾	סיכון	אחוז מסך סיכון אשראי מאזני ⁽⁴⁾	סיכון
אנשים פרטיים (כולל הלוואות לדיור)	72.9	180,398	73.5	200,465
בינוי ונדל"ן	9.1	22,453	9.7	26,387
שירותים פיננסיים	3.7	9,273	3.5	9,636
תעשייה	3.2	7,991	2.9	7,800
מסחר	4.6	11,300	3.9	10,656
אחר	6.5	16,172	6.5	17,723
סך הכל	100.0	247,587	100.0	272,667

(1) כולל אשראי והשקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים של הציבור.

סיכון האשראי מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל לציבור בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2021 ב- 362 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 332 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 9%.

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2020	2020	2021	2021
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾: מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו ערבויות לרוכשי דירות התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו התחייבויות להוצאת ערבויות ערבויות והתחייבויות אחרות ערבויות להבטחת אשראי אשראי תעודות	1.0	20,964	21,168	
	39.3	11,903	16,582	
	5.2	31,334	32,963	
	4.4	10,191	10,643	
	(18.0)	11,400	9,351	
	14.2	9,260	10,571	
	15.3	2,880	3,321	
	38.3	311	430	
	4.6	293,100	306,727	
	(19.6)	4,543	3,652	
(31.8)	5,506	3,753		

(1) יתרות חוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסיוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים.

(2) כולל עסקאות פורוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך קטנה במהלך שנת 2021 ב-2.3 מיליארדי שקלים חדשים. הקיטון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים מהתאמות לשווי ההתאמות הוגן	הפסדים לשווי ההתאמות הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	
31 בדצמבר 2021					
2,934	2,934	66	(5)	2,995	איגרות חוב המוחזקות לפידיון
10,823	10,675	⁽²⁾ 192	⁽²⁾ (44)	10,823	איגרות חוב זמינות למכירה
706	574	⁽³⁾ 134	⁽³⁾ (2)	706	השקעה במניות שאינן למסחר
570	560	⁽³⁾ 17	⁽³⁾ (7)	570	ניירות ערך למסחר
15,033	14,743	409	(58)	15,094	סך כל ניירות הערך
31 בדצמבר 2020					
3,715	3,715	69	-	3,784	איגרות חוב המוחזקות לפידיון
11,738	11,621	⁽²⁾ 119	⁽²⁾ (2)	11,738	איגרות חוב זמינות למכירה
426	355	⁽³⁾ 71	-	426	השקעה במניות שאינן למסחר
1,411	1,415	⁽³⁾ 4	⁽³⁾ (8)	1,411	ניירות ערך למסחר
17,290	17,106	263	(10)	17,359	סך כל ניירות הערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

יתרה ליום 31 בדצמבר			
שיעור השינוי (באחוזים)	2020	2021	
(38.5)	10,937	6,728	מטבע ישראלי
(12.3)	1,674	1,469	לא צמוד
44.3	4,233	6,110	צמוד מדד
62.8	446	726	מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)
(13.1)	17,290	15,033	פריטים לא כספיים
			סך הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן ליום		
31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2020	
		איגרות חוב ממשלתיות:
		ממשלת ישראל
14,455	10,421	ממשלת ארצות הברית
451	2,035	
14,906	12,456	סך הכל איגרות חוב ממשלתיות
		איגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל:
		סך הכל איגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
622	601	איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות:
		דרום קוריאה
102	67	ארצות הברית
59	48	אחר
66	62	
227	177	סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות
		איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):
		נדלן מניב
439	473	אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר
159	179	כרייה וחציבה
74	95	תעשייה - תעשייה כימית
59	58	בניה
61	57	אחר
264	205	
1,056	1,067	סך הכל איגרות חוב של חברות
		איגרות חוב של חברות מאובות נכסים (ABS)
		כרייה וחציבה
28	4	אחרים
5	2	
33	6	סך הכל איגרות חוב של חברות מאובות נכסים (ABS)
		מניות וניירות ערך אחרים
		השקעה במניות שאינן למסחר
426	706	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽⁴⁾
216	414	
20	20	מניות וניירות ערך אחרים למסחר
446	726	סך הכל מניות וניירות ערך אחרים
17,290	15,033	סך הכל ניירות ערך

(1) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.

(2) כולל חשיפה לבנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB).

לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד קטנה במהלך שנת 2021 ב-9 מיליוני שקלים חדשים. הקיטון ביתרת בניינים וציוד נובע משינוי שוטף בגין פחת ומנגד מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

להלן מידע בדבר השקעות והוצאות קבוצת הבנק, בגין מערך טכנולוגיית המידע.

הוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע, כפי שנכללו בדוח רווח והפסד (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)							
2021				2020 ⁽⁴⁾			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
317	62	6	385	292	62	5	359
152	9	-	161	130	13	-	143
216 ⁽⁷⁾	11	6	233	244 ⁽⁷⁾	11	8	263
228	54	-	282	201	45	-	246
52	9	-	61	44	8	-	52
965	145	12	1,122	911	139	13	1,063

הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות⁽²⁾

הוצאות בגין רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים⁽³⁾

הוצאות בגין מיקור חוץ⁽⁴⁾

הוצאות בגין פחת⁽⁵⁾

הוצאות אחרות⁽⁶⁾

סך הכל הוצאות

סך העלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו בתקופת הדיווח כנכסים בדוח הכספי

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע, שלא נזקפו כהוצאה (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)							
2021				2020 ⁽⁴⁾			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
20	-	-	20	18	-	-	18
75	52	-	127	93	66	-	159
142	-	-	142	103	8	1	112
237	52	-	289	214	74	1	289

עלויות בגין שכר עבודה ונלוות⁽²⁾

עלויות בגין רכישת רישיונות שימוש⁽³⁾

עלויות בגין מיקור חוץ⁽⁴⁾

סך הכל

יתרת הנכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיית המידע (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (סכומים מדווחים)							
2021				2020			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
604	133	1	738	595	131	2	728
64	1	-	65	71	1	-	72

סך הכל יתרה מופחתת

מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

- החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.
- כולל שכר עבודה של עובדים מקצועיים בתחום התוכנה והחומרה וכן שכר עובדים אחרים במערך טכנולוגיית המידע כגון: עובדי הנהלה, מנהלה, ועובדי תפעול. עלויות בגין שכר עבודה שנוספו לנכסים כוללות עלויות כוח אדם לשם פיתוח תוכנה לשימוש עצמי שהונו לנכסים על פי כללי חשבונאות מקובלים.
- ההוצאות כוללות בעיקר תחזוקה שוטפת של התוכנות, הוצאות אלה נכללות במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בניינים וציוד. תוספות לנכסים הינן בגין רישיונות שימוש ורכישת תוכנות.
- ההוצאות הינן בגין תחזוקת תוכנה וחומרה הנעשית על ידי עובדים חיצוניים. הוצאות אלה נכללו במסגרת הדוח הכספי בסעיף אחזקה ופחת בניינים וציוד. תוספות לנכסים בגין מיקור חוץ כוללות עלויות בגין עובדים חיצוניים המועסקים בבנק בפיתוח תוכנות לשימוש עצמי.
- לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית של רישום הוצאות בגין פחת, ראה ביאורים 1 ו-8.16 לדוחות הכספיים.
- כולל הוצאות בגין שכירות ומיסים, תקשורת והוצאות הנהלה וכלליות.
- החל מיום 1 בינואר 2017 מקבל בנק יהב שרותי מחשב ותפעול מחברה בינלאומית מקונצרן TaTa. החברה מתמחה במתן שירותים מיכונים, בין היתר לגופים פיננסיים ותאגידים בנקאיים בכל רחבי העולם. במסגרת זו בנק יהב עושה שימוש במערכת ליבה בנקאית הכוללת שרותים בנקאיים באפיקים שונים בהתאם לתחומי הפעילות של הבנק. עלות השירותים הסתכמה בכ-94 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2021 (בשנת 2020 עלות השירותים הסתכמה בכ-99 מיליוני שקלים חדשים).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 31 בדצמבר 2021 ל-78%, לעומת 79% ביום 31 בדצמבר 2020. במהלך שנת 2021 גדל היקף פיקדונות הציבור ב-23.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 8.3%. פיקדונות הציבור כוללים פיקדונות ללקוחות קמעונאיים, תאגידים, גופים פיננסיים ואחרים.

להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	יתרה ליום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)	השיעור (באחוזים) מסך פיקדונות הציבור, נטו ליום 31 בדצמבר	
	2021	2020		2021	2020
מטבעי ישראלי	233,149	218,008	7.0	75.7	76.7
לא צמוד	21,503	16,457	30.7	7.0	5.8
צמוד מדד	53,272	49,661	7.3	17.3	17.5
מט"ח כולל צמוד מט"ח	-	98	(100.0)	-	0.0
לא כספי	-	-	-	-	-
סך הכל	307,924	284,224	8.3	100.0	100.0

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

אנשים פרטיים:	ליום 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)
	2021	2020	
משקי בית- אחר	118,051	114,987	2.7
בנקאות פרטית	21,664	20,178	7.4
סך הכל אנשים פרטיים	139,715	135,165	3.4
פעילות עסקית:			
עסקים קטנים וזעירים	50,247	44,382	13.2
עסקים בינוניים	15,742	14,406	9.3
עסקים גדולים	36,669	38,094	(3.7)
גופים מוסדיים	61,365	47,566	29.0
סך הכל פעילות עסקית	164,023	144,448	13.6
פעילות חוץ לארץ	4,186	4,611	(9.2)
סך הכל	307,924	284,224	8.3

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

תקרת הפיקדון (במיליוני ש"ח)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2021	2020
עד 1	95,170	94,031
מעל 1 עד 10	78,746	73,376
מעל 10 עד 100	44,740	41,781
מעל 100 עד 500	36,591	35,060
מעל 500	52,677	39,976
סך הכל	307,924	284,224

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-7.0 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 3.2 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2020. הגידול ביתרת פיקדונות מבנקים נובע מהלוואה מוניטרית שהתקבלה מבנק ישראל. לפרטים על התפתחות ההרכב של פיקדונות הציבור והתפתחות ההרכב של פיקדונות מבנקים, ראה ביאורים 18 ו-19 לדוחות הכספיים.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-38.0 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 4.6 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2020. איגרות החוב וכתבי התחייבויות הנדחים הושפעו במהלך שנת 2021, בין היתר, הנפקת איגרות חוב בסך של 5.2 מיליארדי שקלים חדשים, הנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך של 0.6 מיליארד דולר למשקיעים מוסדיים, פירעונות שוטפים ופדיון מוקדם של כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בסך של 0.2 מיליארד שקלים חדשים. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים בדבר יתרות הנכסים והתחייבויות של קבוצת הבנק בתקופות הביניים, ראה מידע רב-רבעוני בנספחים לדוחות השנתיים.

הון, הלימות הון ומינוף

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-20.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 18.8 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, גידול בשיעור של 10.5%.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור שינוי (באחוזים)	ליום 31 בדצמבר		
	2020	2021	
1.5	3,445	3,497	הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾
(12.6)	87	76	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
9.8	(276)	(303)	הפסד כולל אחר מצטבר ⁽²⁾⁽³⁾
12.6	15,548	17,500	עודפים ⁽⁴⁾
10.5	18,804	20,770	סך הכל

- (1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה דוח על השינויים בהון העצמי.
 (2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה דוח מאוחד על הרווח הכולל וביאור 10 בדוחות הכספיים.
 (3) כולל התחייבות אקטואריות בגין תוכנית התייעלות לפרישת עובדים, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים.
 (4) לפרטים בדבר התפתחות ההכנסות וההוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר לעיל.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2021 הגיע ל-5.29%, לעומת 5.22% בסוף שנת 2020.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

ההון הכולל מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2.

הון רובד 1 כולל בעיקר את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק (ההון החשבונאי בספרים) ואת זכויות המיעוט, ומהווה את המרכיב העיקרי בספיגת הפסדים.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. נכון ליום 31 בדצמבר 2021 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון מסוג CoCo (Contingent convertible capital instrument), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מתחת לטריגר כמותי שנקבע, או כאשר נמסרה הודעת הפיקוח על הבנקים, לפיה הפעלת המנגנון לספיגת הפסדי קרן הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי (אירוע "אי קיימות" של הבנק). לפרטים בדבר הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בשנת 2021, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

כתבי התחייבויות נדחים, שהוכרו כמכשירי הון רובד 2 על פי ההוראות הקודמות, אינם כשירים כהון פיקוחי על פי ההוראות הנוכחיות (בעיקר עקב היעדר מנגנון ספיגת הפסדים) ומופחתים על פני תקופת הוראות מעבר עד ליום 1 בינואר 2022.

תכנון ההון של הבנק

תכנון ההון במהלך עסקים רגיל - הבנק עורך תחזית מפורטת רב שנתית לתכנון ההון תוך הבאה בחשבון של: שיעורי הגידול הצפויים בנכסי סיכון והרווחיות, התוכנית האסטרטגית, מדיניות חלוקת הדיבידנד, יעדי ההון והמינוף, שולי ביטחון נאותים וגורמים נוספים.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התחזית ובהתאם לצורך מעדכן את התחזית ובוחר פעולות נדרשות, וזאת לצורך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

רגישות יחס הלימות ההון של הבנק לשינויים בהון עצמי רובד 1 ונכסי סיכון הינה:

שינוי בהון עצמי רובד 1 בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.05%. שינוי בנכסי הסיכון בסכום של 1 מיליארדי שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.05%.

תהליך פנימי להערכת ההון - במסגרת התהליך בוחר הבנק כי קיימת כרית ספיגה הונית מספקת להתמודדות עם מגוון סיכונים הכרוכים בפעילות הבנק לרבות תרחישי קיצון.

אופק התכנון הינו לשלוש שנים ובו מאתגר הבנק את תכנון ההון בשורה של תרחישי קיצון הפוגעים באופן משמעותי ברווחיות הבנק, שוחקים את ההון שלו ומגדילים את היקף נכסי הסיכון. תוצאות תכנון ההון האחרון של הבנק מראות כי כרית הספיגה ההונית הגלומה בדרישת ההון המזערית על פי הוראות בנק ישראל, מספקת.

בהתאם, נקבע כי יעד ההון העצמי רובד 1 של הבנק לצורך תכנון ההון, יהיה בהתאם לנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, בתוספת שולי ביטחון נאותים.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

יעד הלימות הון

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת שיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך הון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח.

לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בה נכללה, בין היתר, הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות הון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטל את דרישות הון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור לרכישת דירת מגורים שהועמדו בתקופה החל מיום 19 במרץ 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2021, ועל הלוואות לדיור לכל מטרה שהועמדו החל מיום 19 במרץ 2020.

לאורך תקופת המשבר פרסם הפיקוח על הבנקים עדכונים להארכת תוקף הוראת השעה, כאשר לעניין הפחתת דרישות הון נקבע כי ההקלה תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף ההוראה ובלבד שיחסי הון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי הון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי הון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. עם זאת, במסגרת החוזר נקבע כי הפחתה ביחסי הון של עד 0.3 נקודות אחוז בתקופת ששת החודשים מתום תוקף ההוראה לא תחשב כחריגה מהאמור.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו, החל מיום 1 בינואר 2022, יפוג תוקף הוראת השעה. כמו כן, בוצע עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדיור לפיו, דרישת הון הנוספת בשיעור 1 האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דיור בלבד ולא תחול בגין הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכן דירה (להלן: "הלוואה לכל מטרה").

בהתאם להוראת השעה ובהתחשב בדרישת הון הנוספת מיתרת הלוואות לדיור, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי שנדרש הבנק לעמוד לתאריך הדיווח הינו 8.60% ויחס הון הכולל המזערי שנדרש הבנק לעמוד לתאריך הדיווח הינו 11.50% (אליהם יתווספו שולי בטחון נאותים).

לפרטים בדבר הנפקה ופדיון כתבי התחייבות נדחים מסוג CoCo ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים נוספים על החלטות הדירקטוריון הנוגעות ליחס הון לרכיבי סיכון ולמדיניות חלוקת הדיבידנד, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים לשנת 2021 ופרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות הון (דיבידנד), להלן.

להלן חישוב יחס הלימות הון (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	
		הון לצורך חישוב יחס הון
20,137	21,969	הון עצמי רובד 1
20,137	21,969	הון רובד 1
7,176	7,914	הון רובד 2
27,313	29,883	סך הכל הון כולל
		יתרות משוקללות של נכסי סיכון
185,392	202,611	סיכון אשראי
2,228	2,268	סיכונים שוק
12,864	13,831	סיכון תפעולי
200,484	218,710	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

ליום 31 בדצמבר		
2020	2021	
10.04	10.04	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
10.04	10.04	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
13.62	13.66	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.68	8.60	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
11.50	11.50	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
2. חברות בת משמעותיות (באחוזים)		
בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאחדות שלו		
9.44	9.85	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
12.76	13.49	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00	8.00	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
11.50	11.50	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
בנק אגוד לישראל בע"מ והחברות המאחדות שלו		
12.91	16.28	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
16.23	19.40	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.44	8.43	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים
11.50	11.50	יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		
יתרות משוקללות של		יתרות משוקללות של		
נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	
16	135	11	99	קבוצת חשיפה
42	368	64	556	חובות של ריבוניות
163	1,416	170	1,475	חובות של ישויות סקטור ציבורי
30	258	33	287	חובות של תאגידים בנקאיים
6,403	55,936	7,126	61,969	חובות של חברות ניירות ערך
777	6,758	701	6,099	חובות של תאגידים
2,107	18,325	2,232	19,412	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
1,189	10,342	1,124	9,776	חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,585	83,351	10,809	93,992	הלוואות לעסקים קטנים
922	8,016	968	8,417	משכנתאות לדיוור
				נכסים אחרים
21,234	184,905	23,238	202,082	סך הכל

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 11.5% מיתרות נכסי הסיכון.

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		
יתרות משוקללות של		יתרות משוקללות של		
נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	
256	2,228	261	2,268	קבוצת חשיפה
56	487	61	529	סיכון שוק
1,479	12,864	1,591	13,831	סיכון CVA ⁽²⁾
1,791	15,579	1,913	16,628	סיכון תפעולי ⁽³⁾
23,025	200,484	25,151	218,710	סך הכל
				סך נכסי הסיכון

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 11.5% מיתרות נכסי הסיכון.

(2) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באזל III.

(3) הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

יחס המינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא "יחס המינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון נירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים כאשר לצורך כך לא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד.

יחד עם זאת, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה, אשר כוללת, בין היתר, הוראת השעה שפורסמה ב-15 בנובמבר 2020 לפיה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד.

בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 4.5%.

לענין הפחתת דרישות המינוף נקבע כי ההקלה תחול עד ליום 31 בדצמבר 2023 ובלבד שיחס המינוף של התאגיד הבנקאי לא יפחת מיחס המינוף ליום 30 ביוני 2022 או מיחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי סרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם.

להלן יחס המינוף של הבנק:

ליום 31 בדצמבר	
2020	2021
1. בנתוני המאוחד	
20,137	21,969
388,370	423,950
באחוזים	
5.19	5.18
4.50	4.50
2. חברות בת משמעותיות	
בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו	
5.07	5.55
4.50	4.50
בנק אגוד לשראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו	
6.12	8.37
4.50	4.50

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק, מיום 26 בפברואר 2018, מדיניות הדיבידנד של הבנק, הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים דיבידנד בשיעור של עד 40% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון גאותים.

יצוין, כי בהתאם למדיניות הדיבידנד האמורה, הבנק עשוי לרכוש ברכישה עצמית (בכפוף לאמור לעיל) מניות של הבנק. מובהר, כי רכישה עצמית בידי הבנק של מניות הבנק, כאמור לעיל, תיחשב ל"חלוקה", כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999, וככזו תקטין בהתאמה את סכום הדיבידנד שיחולק (אם יחולק) על ידי הבנק על פי מדיניות הדיבידנד. "חלוקה" על פי מדיניות הדיבידנד (הן חלוקת הדיבידנד והן הרכישה העצמית) כאמור לעיל בהתאם להחלטות הדירקטוריון בעניין זה, כפי שיתקבלו מעת לעת ובכפוף להוראות הדין, ובכלל זה הגבלות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים.

בעקבות משבר הקורונה, ובהמשך להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בעניין "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" (להלן: "הוראת השעה"), החליט דירקטוריון הבנק, ביום 13 באפריל 2020 כי הבנק יימנע מחלוקת דיבידנד (לרבות רכישה עצמית של מניות הבנק), כל עוד הוראת השעה בתוקף. לעניין זה יצוין כי במסגרת הוראת השעה, כפי שעודכנה, נקבע כי תוקף הוראת השעה הינו עד ליום 30 בספטמבר 2021. ביום 26 ביולי 2021 הודיע הפיקוח על הבנקים כי גם בעת שהוראת השעה בתוקף, ניתן יהיה לבצע חלוקת דיבידנד בגין רווחי שנת 2020, וכי חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 30% מהרווח הנקי לשנת 2020, לא תחשב כתכנון הון זהיר ושמרני. בהתאם לכך, אישר דירקטוריון הבנק, ביום 16 באוגוסט 2021, לחלק דיבידנד בסכום של 483 מיליוני שקלים חדשים, 30% מרווחי שנת 2020.

ביום 30 בספטמבר 2021, האריך הפיקוח על הבנקים את הוראות השעה (בנוסף להתאמות מסוימות) בשלושה חודשים נוספים, עד ליום 31 בדצמבר 2021, והודיע כי חלוקת דיבידנד אפשרית גם בגין רווחי שנת 2021 (גם בעת שהוראת השעה בתוקף), וכי חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 30% מהרווח הנקי לשנת 2021, לא תחשב כתכנון הון זהיר ושמרני. בהתאם לכך, אישר דירקטוריון הבנק, ביום 15 בנובמבר 2021, לחלק דיבידנד בסכום של 752.7 מיליוני שקלים חדשים 30% מרווחי תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, כמפורט להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ביום 27 בדצמבר 2021 הודיע הפיקוח על הבנקים כי החל מיום 1 בינואר 2022 פג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות להם נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר. בדברי ההסבר ציין הפיקוח כי בהקשר של החלטה על חלוקת דיבידנדים התאגידים הבנקאיים צריכים לנהוג בזהירות, ולהביא בחשבון רמה מסוימת של אי וודאות שקיימת עדיין בשווקים.

הבנק מתכנן להמשיך ולפעול בהתאם למדיניות הדיבידנד שלו, בכפוף להוראות הדין ולאמור לעיל, ולאישור המפקח על הבנקים ולהגבלות שנקבעו על ידו. במסגרת תוכנית חומש אסטרטגית חדשה לשנים 2021-2025, שאושרה על ידי הדירקטוריון ביום 26 באפריל 2021, הדירקטוריון יעקוב אחר ביצוע התוכנית האסטרטגית החדשה, במטרה לבחון את האפשרות להעלות שיעור הדיבידנד שצוין לעיל, עד לשיעור של 50% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עם סיום הליך המיזוג עם בנק אגוד; זאת, בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים, וכן בכפוף לקבלת אישורו של המפקח על הבנקים.

מובהר, כי אין במדיניות הדיבידנד, כאמור לעיל, משום החלטה או התחייבות לחלוקת דיבידנד, וכי כל "חלוקה" תהיה כפופה לקבלת האישורים הנדרשים על פי דין, ובכלל זה, אישור הדירקטוריון לביצוע החלוקה, הכל על פי שיקול דעתו של הדירקטוריון ובכפוף להוראות כל דין.

חלוקת דיבידנד

הכרזה על דיבידנד

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2019 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה (אגורות)	שיעור דיבידנד מהרווח	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
12 באוגוסט 2019	27 באוגוסט 2019	167.21	0.40 ⁽¹⁾	392.0
18 בנובמבר 2019	3 בדצמבר 2019	71.89	0.40	168.8
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2019⁽⁴⁾				
24 בפברואר 2020	11 במרץ 2020	74.89	0.40	176.0
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2020⁽⁵⁾				
16 באוגוסט 2021	31 באוגוסט 2021	188.99	0.30 ⁽²⁾	483.0
15 בנובמבר 2021	30 בנובמבר 2021	293.47	0.30 ⁽³⁾	752.7
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2021⁽⁶⁾				
1,235.7				

(1) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של המחצית הראשונה של שנת 2019.

(2) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של שנת 2020.

(3) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021.

(4) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2019 - 736.8 מיליוני שקלים חדשים.

(5) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2020 - 483.0 מיליוני שקלים חדשים.

(6) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2021 - 752.7 מיליוני שקלים חדשים.

הכרזה על דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של שנת 2021

דירקטוריון הבנק החליט ביום 28 בפברואר 2022 לחלק דיבידנד בסכום של 271.6 מיליוני שקלים חדשים, המהווים 40% מרווחי הרבעון הרביעי של שנת 2021, זאת, בהתאם למדיניות הדיבידנד של הבנק, וכן לאור הודעת הפיקוח על הבנקים, מיום 27 בדצמבר 2021 כי החל מיום 1 בינואר 2022 פג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות להם נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר, כאמור לעיל.

סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 1058.9% מההון המונפק, דהיינו 105.89 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד הינו 8 במרץ 2022 ויום התשלום הינו 15 במרץ 2022. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב מימוש ניירות ערך המירים של הבנק.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

לימים	לימים 31 בדצמבר		שיעור השינוי (באחוזים)
	2020	2021	
ניירות ערך ⁽¹⁾	465,591	545,852	17.2
נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול	97,895	125,960	28.7
נכסים בנאמנות קבוצת הבנק	70,254	78,783	12.1
נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול	11,585	13,564	17.1
נכסים אחרים בניהול ⁽²⁾	14,597	17,732	21.5

(1) שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יציין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(2) לרבות: - יתרות אשראי המגובות בפקידונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.

- הלוואות אחרות בניהול הבנק לדיור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזרי פעילות פיקוחיים

בהתאם להוראה הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השייך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על שייך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה.

לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט בביאור 29 לדוחות הכספיים.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שייך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות.

יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השייך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשייך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת המפקח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

- הגדרה פיקוחית של המגזר.
- תיאור איכותי תמציתי של המגזר (ב"גישת ההנהלה").
- הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל (ב"גישת ההנהלה").
- תוצאות כספיות של המגזר (ב"גישה הפיקוחית").

החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. בהתאם, כוללים דוח רווח והפסד, לשנת 2021, לרבעון הרביעי של שנת 2021 ולרבעון הרביעי של שנת 2020, והמאזן המאוחד של הבנק, את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. לפרטים ותיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלו. התוצאות הכספיות לפי "גישת ההנהלה" מוצגות בביאור 29 לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי ⁽⁴⁾		חלק מסך רווח נקי (באחוזים)	
2021	2020	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020
אנשים פרטיים:			
1,118	726	34.4	44.8
(61)	(10)	-	-
51	(2)65	1.6	4.0
1,108	781	36.0	48.8
פעילות עסקית:			
544	324	16.7	20.1
123	88	3.8	5.4
248	207	7.6	12.9
18	10	0.6	0.6
933	629	28.7	39.1
1,028	115	31.6	7.1
3,069	1,525	96.3	94.7
סך פעילות חוץ לארץ			
119	85	3.7	5.3
3,188	1,610	100.0	100.0

(1) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד לרבעון הרביעי בלבד.

(2) כולל הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס) בגין שיפוי מחברות הביטוח. לפרטים נוספים ראה פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה.

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים חדשים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור" ו-"אנשים פרטיים - אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

מגזר משקי הבית מאופיין בלקוחות פרטיים, להם יתרת חבות נמוכה ופעילות בהיקפים כספיים נמוכים באופן יחסי. על לקוחות המגזר נמנים לקוחות המנהלים חשבונות של יחידים, חשבונות משותפים של בני זוג וכדומה, וכן נוטלי המשכנתאות. המגזר מתאפיין ברמה גבוהה של פיזור והוא מטופל בחטיבה הקמעונאית של הבנק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליון שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משייכים למגזר משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזר הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

התפתחויות שחלו במגזר משקי הבית בתקופה

- בשנת 2021 נמשכו המאמצים הציבוריים לעידוד כניסתם של גופים חוץ-בנקאיים לתחרות בתחום משקי הבית ולהגדלת התחרות בתחום האשראי הצרכני. לצד החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, קיימים מספר מהלכי חקיקה ורגולציה מקבילים שצפויים להביא להגברת התחרות במגזר ובהם הפעלת מאגר נתוני אשראי שעלה לאוויר בחודש אפריל 2019, פרויקט הסדרת ניווד חשבונות בין בנקים שעלה לאוויר בחודש ספטמבר 2021 וכן פרויקט הסדרת מערכת לשיתוף מידע בנקאי באמצעות הגדרת סטנדרט API ל"בנקאות פתוחה" שהשלב הראשון בו עלה לאוויר בשנת 2021 והוא צפוי להימשך בהתאם לאבני דרך שנקבעו.
- במהלך שנת 2021 נמשכה באופן מתון יותר בהשוואה לשנים קודמות תופעת סגירת סניפים וצמצום עמדות טלרים בסניפים של חלק מהבנקים במערכת תוך הפניית הלקוחות לפתרונות דיגיטליים. במסגרת זו, ובהתאם לחקיקה מחודש אוגוסט 2016 לעניין חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מספר 22) התשע"ו-2016, תאגיד בנקאי המבקש לסגור סניף קבוע נדרש לקבל אישור מהמפקח על הבנקים וזאת לאחר שמוגשת בקשה מנומקת בכתב על כך.
- בתחום כרטיסי האשראי, נמשכו התמורות הרגולטוריות שנגזרות, בין השאר, כתוצאה מיישום החוק להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל. במהלך שנת 2019 בוצע תהליך ההיפרדות של חברות כרטיסי האשראי מהבנקים. כמו כן, נחתמו מספר הסכמים משמעותיים בין חברות כרטיסי אשראי לבין מועדונים קמעונאיים להנפקה משותפת של כרטיסים חוץ-בנקאיים. בשנת 2020 חל שינוי משמעותי בשוק כרטיסי האשראי לאור לחות הזמנים שקבע בנק ישראל לעניין ביצוע עסקאות בבתי עסק במסופים התומכים בטכנולוגיית EMV (טכנולוגיה של קריאת שבר על גבי כרטיסי האשראי) וההיערכות לכניסה לשוק הישראלי של אפליקציות תשלומים בינלאומיות. במסגרת זו, חתם הבנק עם Apple על הסכם שבמסגרתו יוכלו לקוחות הבנק לשלם בארנק Apple Pay באמצעות כרטיסי אשראי בנקאיים; פעילות זו עלתה לאוויר בחודש מאי 2021. הבנק מאפשר גם תשלום בארנק Google Pay במכשירי אנדרואיד וכן מאפשר תשלום בארנקים של 3 חברות כרטיסי האשראי במכשירי אנדרואיד.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2021			2020		
במיליוני שקלים חדשים					
אחר	לדיוור	הלוואות	אחר	לדיוור	הלוואות
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
1,436	2,263	3,699	1,329	1,929	3,258
1	-	1	8	(6)	2
699	143	842	574	146	720
2,136	2,406	4,542	1,911	2,069	3,980
הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי	(55)	(133)	130	279	409
הוצאות תפעוליות אחרות	2,205	835	1,724	678	2,402
רווח לפני הפרשה למיסים	(14)	1,704	57	1,112	1,169
הפרשה למיסים	(5)	586	20	386	406
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(9)	1,118	37	726	763
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(52)	-	(52)	-	(47)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי	(61)	1,118	1,057	726	716
מאזן - סעיפים עיקריים:					
אשראי לציבור (יתרת סוף)	26,184	175,626	201,810	156,364	182,007
אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)	25,948	174,822	200,770	155,422	180,757
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)	118,051	-	118,051	114,987	114,987
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	24,262	165,384	189,646	142,921	164,319
יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור	117,274	-	117,274	-	99,635
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	22,835	96,065	118,900	82,671	102,853
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	958	2,152	3,110	1,831	2,692
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	450	-	450	-	458
אחר	28	111	139	98	108
סך הכל הכנסות ריבית נטו	1,436	2,263	3,699	1,929	3,258

תרומת המגזר בשנת 2021 כוללת את בנק אגוד, בהשוואה לשנת 2020 בה נכללו תוצאות הפעילות של אגוד רק ברבעון הרביעי של השנה. תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2021 הסתכמה ב-1,057 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 716 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

עיקר הגידול ברווחי המגזר נובע מההלוואות לדיוור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכן דירת מגורים), שתרמו בשנת 2021 סך של 1,118 מיליוני שקלים חדשים לרווח הנקי, לעומת 726 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע מהמשך הגידול בפעילות: עלייה של 340 מיליוני שקלים חדשים בהכנסות המימון, וזאת על רקע גידול של כ-16% בהיקף יתרות האשראי הממוצעות במגזר. כמו כן, הושפע הרווח הנקי מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, מהוצאה בסך 279 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, להכנסה בסך 133 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2021, בעיקר כתוצאה מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות אשר כללו הוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

תרומת יתר פעילות משקי הבית (שאינה הלוואות לדיוור) בשנת 2021 הסתכמה בהפסד של 61 מיליוני שקלים חדשים לעומת הפסד של 10 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעליה בהוצאות התפעוליות, עקב מגידול בהוצאות השכר הנובע בעיקר מגידול בסעיפי תגמול משתנים, על רקע התוצאות הכספיות בשנת 2021.

כמו כן, הושפעה תרומת משקי הבית ללא דיוור מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בהכנסה של 55 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2021 לעומת הוצאה של 130 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נובע בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע שיפור במדדי הצמיחה והאבטלה, המשפיעים על סיכון האשראי במגזר זה.

הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נובע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

מגזר הבנקאות הפרטית נותן שירותים בנקאיים בישראל הן ללקוחות ישראלים והן ללקוחות תושבי חוץ. בנקאות פרטית הינה תפיסה של שירות בנקאי המיועד ללקוחות בעלי עושר פיננסי גבוה, שחלק ניכר מפעילותם נעשה בתחום ניהול נכסים פיננסיים. לקוחות הבנקאות הפרטית הינם בעיקר לקוחות פרטיים שלהם היקפי פיקדונות נזילים והשקעות בניירות ערך בסכומים העולים על 3 מיליוני שקלים חדשים.

היעוץ הפיננסי, המהווה חלק מהשירות המוצע למגזר פעילות זה, ניתן ללקוחות המגזר החתומים על הסכמי ייעוץ. כמו כן, מוצע מענה ליתר צרכיהם הפיננסיים של לקוחות אלה, תוך מתן שירות אישי ברמה גבוהה והצעת מוצרים מתקדמים ומגוונים.

מגזר זה מתאפיין בפוטנציאל הרחבת הקשר העסקי עם הלקוחות שהם ממעמד סוציו אקונומי גבוה והדורשים שירות מקצועי אישי בזמינות גבוהה.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליוני שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

התפתחויות שחלו במגזר בנקאות פרטית בתקופה

בשנה החולפת לא חלו התפתחויות מהותיות בשווקים ושינויים מהותיים במאפייני הלקוחות במגזר הבנקאות הפרטית. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
79	81	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
99	23	עמלות והכנסות אחרות
178	104	סך ההכנסות
6	(1)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
72	28	הוצאות תפעוליות אחרות
100	77	רווח לפני הפרשה למיסים
35	26	הפרשה למיסים
65	51	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:		
370	141	אשראי לציבור (יתרת סוף)
362	139	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
20,178	21,664	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
178	203	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
17,072	20,947	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
70	98	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
1	1	מרווח מפעילות מתן אשראי
76	72	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2	8	אחר
79	81	סך הכל הכנסות ריבית נטו

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

תרומת המגזר בשנת 2021 כוללת את בנק אגוד, בהשוואה לשנת 2020 בה נכללו תוצאות הפעילות של אגוד רק ברבעון הרביעי של השנה. תוצאות פעילות במגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בשנת 2021 הסתכמו ברווח של 51 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-65 מיליוני שקלים חדשים לתקופה המקבילה אשתקד.

סעיף עמלות והכנסות אחרות קטנו לעומת תקופה המקבילה אשתקד, בה נכללו בו הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס) בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים, שנרשמו ברבעון הראשון של שנת 2020. מנגד, חל קיטון בהוצאות תפעוליות ואחרות בשנת 2021, אשר נבע ברובו מקיטון בהוצאות משפטיות.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

מגזר העסקים הזעירים והקטנים פועל במסגרת החטיבה הקמעונאית וכולל בעיקר חברות קטנות ולקוחות עסקיים קטנים, בעלי מחזור קטן מ-10 מיליוני שקלים חדשים (עסק זעיר) וכן מחזור פעילות גדול או שווה ל-10 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים (עסק קטן). בהתאם לגישת ההנהלה קיימים מקרים שבהם לקוחות חוצים את רף המחזור וממשיכים להיות מטופלים בחטיבה הקמעונאית. המגזר מאופיין בפיזור גבוה של הלקוחות. לאור העובדה שזמינות הנתונים ואיכותם לגבי הלקוחות במגזר זה נמוכה ביחס ללקוחות עסקיים גדולים, נדרשים טיפול מקצועי ואמצעי בקרה מתאימים, על מנת להעריך את טיב הלקוח לצורך מתן אשראי. בנוסף, מאופיין מגזר זה בשיעור ביטחונות גבוה, הנדרש מהלקוחות להבטחת פירעון האשראי.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים, שלהם היקפי נכסים נזילים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים, משויכים למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה. לקוחות אלה מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים, בהתאם למחזור פעילותם השנתי, לפי גישת מגזרים פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים אשר משויכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.

התפתחויות שחלו במגזר עסקים זעירים וקטנים בתקופה

מגמת התעצמות התחרות בין הבנקים במגזר העסקים הקטנים המשיכה לצבור תאוצה בשנה האחרונה. בנוסף, ננקטו מספר פעולות ציבוריות לעידוד כניסתם של גופים חוץ-בנקאיים לפעילות בתחום האשראי לעסקים קטנים.

שינויים במאפייני הלקוחות במגזר

מגזר מאופיין בפיזור גבוה של לקוחות ובשיעור ביטחונות גבוה הנדרש מהלקוחות על מנת להבטיח את פירעון האשראי. במהלך שנת 2021, לאור משבר הקורונה, הועמדו הלוואות ייעודיות ללקוחות המגזר במסגרת הקרן בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים לסיוע בהתמודדות עם משבר הקורונה. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
1,188	1,363	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
440	543	עמלות והכנסות אחרות
1,628	1,907	סך ההכנסות
321	(71)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
803	1,140	הוצאות תפעוליות אחרות
504	838	רווח לפני הפרשה למיסים
175	288	הפרשה למיסים
329	550	רווח לאחר מס
(5)	(6)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
324	544	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
29,514	30,744	אשראי לציבור (יתרת סוף)
28,948	30,245	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
44,382	50,247	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
23,880	30,459	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
34,255	47,118	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
22,792	27,504	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
1,026	1,182	מרווח מפעילות מתן אשראי
122	124	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
40	57	אחר
1,188	1,363	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בשנת 2021 כוללת את בנק אגוד, בהשוואה לשנת 2020 בה נכללו תוצאות הפעילות של אגוד רק ברבעון הרביעי של השנה. תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בשנת 2021 הסתכמה ב-544 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 324 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הגורם העיקרי לשינוי בתרומת המגזר, מלבד איחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד, הוא הירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בשנת 2021 בהכנסה של 71 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה בסך 321 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהפרשה להפסדי אשראי נובעת בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות אשר כללו הוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נובע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

מגזר עסקים בינוניים כולל בעיקר חברות פרטיות וציבוריות בגודל בינוני (Middle Market) ובעלי מחזור פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. הטיפול בלקוחות מגזר זה הינו באחריות החטיבה העסקית של הבנק בעיקר, בסקטור עסקים, הפועל באמצעות שלושה מוקדים עסקיים הפרוסים ברחבי הארץ. בשנים האחרונות מסווגים למגזר זה לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית - בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

לקוחות המגזר שעיקר פעילותם בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בנייה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה. לקוחות מגזר זה, הפועלים בכל ענפי המשק, מאופיינים הן במגוון השירותים הבנקאיים שהם צורכים והן בשיעור הביטחונות הנדרשים, הגבוה על פי רוב ביחס ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזור פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שקיימים לקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, המסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, קיימים לקוחות עסקיים המסווגים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, בעלי מחזור פעילות שנתי נמוך מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- ככלל, בשנים האחרונות מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממסל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
309	337	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	(2)	הכנסות מימון שאינן מריבית
96	114	עמלות והכנסות אחרות
406	449	סך ההכנסות
136	22	הוצאות בגין הפסדי אשראי
136	239	הוצאות תפעוליות אחרות
134	188	רווח לפני הפרשה למיסים
46	65	הפרשה למיסים
88	123	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
9,660	10,066	אשראי לציבור (יתרת סוף)
9,427	9,848	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
14,406	15,742	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
8,108	8,958	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
10,570	15,525	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
9,192	11,927	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
260	285	מרווח מפעילות מתן אשראי
36	42	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
13	10	אחר
309	337	סך הכל הכנסות ריבית נטו

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

תרומת המגזר בשנת 2021 כוללת את בנק אגוד, בהשוואה לשנת 2020 בה נכללו תוצאות הפעילות של אגוד רק ברבעון הרביעי של השנה. תוצאות פעילות מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בשנת 2021 הסתכמו ברווח של 123 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של 88 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגורם העיקרי לשינוי בתרומת המגזר, מלבד איחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד, הוא הירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בשנת 2021 ב- 22 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה של 136 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד, הושפעו בעיקר מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. בשנת 2021 חל שיפור בסביבה הכלכלית, שבעקבותיו מיוחסות ההפרשות שבוצעו, בהדרגה, לתחומים וללוויים ספציפיים, במקביל להתמתנות בהיקף ההפרשה הכוללת. הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נובע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

המגזר מתמחה במתן מכלול השירותים הבנקאיים והפיננסיים לחברות מהגדולות במשק הפועלות במגוון ענפים, בעלי מחזורי פעילות הגבוהים מ-120 מיליוני שקלים חדשים.

בשנים האחרונות מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית - בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליוני שקלים חדשים. הטיפול בלקוחות מגזר זה הינו באחריות החטיבה העסקית בעיקר בסקטור תאגידי גדולים. לקוחות המגזר הפועלים בענף הנדל"ן, מקבלים שירות מסקטור בנייה ונדל"ן שבחטיבה העסקית, המתמחה במתן שירותים ייחודיים לענף זה. בפעילותו במסגרת מגזר זה, שם הבנק דגש על הרחבת בסיס הלקוחות הקיימים ושיפור הרווחיות על ידי הרחבת הפעילות בתחומים פיננסיים שונים, עתירי רווחיות ביחס להון, כדוגמת עסקאות בחדר עסקאות, בהן, עסקאות נגזרים ומוצרים אחרים המבוצעים בחדר עסקאות עבור לקוחות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שיש לקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- גופים מוסדיים אשר מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.
- ככלל, בשנים האחרונות מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית, למעט גופים מוסדיים כאמור לעיל, כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיית עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
561	585	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
(1)	5	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
134	160	עמלות והכנסות אחרות
694	750	סך ההכנסות
138	(7)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
239	379	הוצאות תפעוליות אחרות
317	378	רווח לפני הפרשה למיסים
110	130	הפרשה למיסים
207	248	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
20,169	23,574	אשראי לציבור (יתרת סוף)
19,859	23,289	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
38,094	36,669	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
19,125	20,838	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
31,004	36,129	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
25,729	30,618	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
475	490	מרווח מפעילות מתן אשראי
59	53	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
27	42	אחר
561	585	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בשנת 2021 כוללת את בנק אגוד, בהשוואה לשנת 2020 בה נכללו תוצאות הפעילות של אגוד רק ברבעון הרביעי של השנה. תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בשנת 2021 הסתכמה ברווח של 248 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 207 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הגורם העיקרי לשינוי בתרומת המגזר הוא הירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בשנת 2021 בהכנסה של 7 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה של 138 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד, הושפעו בעיקר מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. בשנת 2021 חל שיפור בסביבה הכלכלית, שבעקבותיו מיוחסות ההפרשות שבוצעו, בהדרגה, לתחומים וללוויים ספציפיים, במקביל להתמתנות בהיקף ההפרשה הכוללת.

הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נובע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, קרנות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

המגזר מתמחה במתן שירות למנהלי נכסים פיננסיים ומאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: חברות ביטוח, מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות, תעודות סל, חברי בורסה ומנהלי תיקי השקעות. פעילות המגזר כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שיעור נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל וחישוב תשואות. כן כוללים השירותים הבנקאיים אשראי לסוגיו ופעילות במכשירים נגזרים. לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות, לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות. בנוסף המערך נותן טיפול כולל לחברות הניהול של קופות הגמל ולקרנות הנאמנות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוציגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
98	109	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
56	51	עמלות והכנסות אחרות
155	163	סך ההכנסות
23	(32)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
117	168	הוצאות תפעוליות אחרות
15	27	רווח לפני הפרשה למיסים
5	9	הפרשה למיסים
10	18	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
2,434	2,960	אשראי לציבור (יתרת סוף)
2,404	2,939	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
47,566	61,365	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
1,108	1,777	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
41,903	53,355	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
2,455	2,295	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
26	26	מרווח מפעילות מתן אשראי
66	62	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
6	21	אחר
98	109	סך הכל הכנסות ריבית נטו

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

תרומת המגזר בשנת 2021 כוללת את בנק אגוד, בהשוואה לשנת 2020 בה נכללו תוצאות הפעילות של אגוד רק ברבעון הרביעי של השנה. תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בשנת 2021 הסתכמה ברווח של 18 מיליוני שקלים חדשים לעומת 10 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

עיקר הגידול ברווח נובע מהכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 32 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 23 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך. ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגזרים, גידור ALM, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ. השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים. פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר ("גישת ההנהלה")

הניהול הפיננסי בבנק מבוצע על ידי החטיבה הפיננסית. מגזר הניהול הפיננסי פועל בארץ ובחוץ לארץ וכולל מספר תחומים עיקריים: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול תיק איגרות החוב, ניהול החשיפות לסיכונים שוק, ניהול הנזילות ופעילות הבנק בחדר העסקאות בשוקי הכספים והון, זאת, בהתאם לראיית ההנהלה את הניהול של פעילויות אלה.

הפעילות בתחום ניהול נכסים והתחייבויות מנוהלת בסקטור ניהול פיננסי וכוללת את ניהול המקורות והשימושים, החשיפות לסיכונים שוק - לרבות ניהול סיכונים נזילות, בסיס וריבית, ניהול מחירי המעבר ("מחירי צל") ותמחור עסקאות פיננסיות מיוחדות וניהול תיק איגרות החוב.

הפעילות למסחר מתבצעת על ידי חדר העסקאות וכוללת את פעילות הבנק במטבע חוץ, באופציות, בנגזרי ריבית, בניירות ערך בארץ ובחוץ לארץ ובנכסים פיננסיים, כאשר הצד הנגדי לעסקאות הם גופים מהארץ ומחוץ לארץ.

כמו כן, בחטיבה קיימת יחידה ייעודית לניהול קשרי מוסדות פיננסיים ומשקיעים. יחידה זו אחראית על מכלול הפעילות מול בנקים בחוץ לארץ, לרבות ניהול חשבונות קורספונדנט, קבלת ומתן שירותים שונים ופיתוח פעילות תומכת בצרכי לקוחות הבנק.

הפעילות במגזר הינה בכפוף למדיניות ניהול הסיכונים הרלבנטיים למגזר ובמסגרת המגבלות שהטילו הדירקטוריון וההנהלה באשר לרמות החשיפה השונות. המגזר כולל גם את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר), והחל מיום 30 בספטמבר 2020 גם את הפעילות המבוצעת בבנק אגוד. הפעילות, לרבות בבנק אגוד, כוללת את התאמת מבנה התיק והרכבו לסביבה העסקית, למצב שוק ההון בישראל ובעולם, למגבלות נכסי הסיכון, תוך שמירה על רמת הכנסות נאותה ויצירת עוגן להכנסות עתידיות ארוכות טווח, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

התפתחויות שחלו במגזר ניהול פיננסי בתקופה

במהלך שנת 2021 הושפעה הפעילות במגזר מ:

- הכנסות והוצאות כתוצאה משינויים הקשורים לעקומי שוק.
- עלייה בסביבת האינפלציה בארץ ובעולם.
- פעילות בניירות ערך.

לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ניתוח תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
133	1,303	סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
208	385	הכנסות מימון שאינן מריבית
316	467	עמלות והכנסות אחרות
657	2,155	סך ההכנסות
1	(1)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
421	505	הוצאות תפעוליות אחרות
235	1,651	רווח לפני הפרשה למיסים
81	569	הפרשה למיסים
154	1,082	רווח לאחר מיסים
1	(10)	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
155	1,072	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(40)	(44)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
115	1,028	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
8,010	11,971	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
133	1,303	אחר
133	1,303	סך הכל הוצאות ריבית נטו

תרומת המגזר בשנת 2021 כוללת את בנק אגוד, בהשוואה לשנת 2020 בה נכללו תוצאות הפעילות של אגוד רק ברבעון הרביעי של השנה. תוצאות פעילות מגזר ניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בשנת 2021 הסתכמו ברווח של 1,028 מיליוני שקלים חדשים, מהם 174 מיליוני שקלים חדשים בגין בנק אגוד, לעומת רווח של 115 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגורמים העיקריים לשינוי בתוצאות המגזר: גידול בהכנסות המימון, כתוצאה מהמשך הגידול בפעילות השוטפת, השפעת השינוי במדד המחירים לצרכן וגידול בהכנסות המימון שאינן מריבית בעיקר מהשפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר. הגידול בסך העמלות וההכנסות האחרות נובע בעיקר כתוצאה מהפחתת יתרת זכות נדחית בגין רכישת אגוד. הגידול בסעיף ההוצאות התפעוליות, נובע בעיקר מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

תיאור תמציתי של מאפייני המגזר (ב"גישת ההנהלה")

הפעילות הבינלאומית בקבוצת הבנק כוללת בעיקר מתן שירותים בנקאיים לעסקים בעולם. הפעילות הבינלאומית של הקבוצה כוללת שירותי בנקאות אישית, מימון סחר חוץ, אשראי מקומי לרכישת נדל"ן ומימון מסחרי והשתתפות באשראים סינדיקטיביים. הפעילות הבינלאומית בחוץ לארץ הוכפפה לחטיבה העסקית בינואר 2021.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

התפתחויות שחלו במגזר פעילות בחוץ לארץ בתקופה

בשנים האחרונות הצטמצמה התחרות מול שלוחות הבנקאים הישראליים הפועלות בחוץ לארץ. כמו כן, שינויי רגולציה גלובליים הביאו לשינוי מיקוד עסקי ושינויים בהעדפות הלקוחות. לפרטים בדבר הסכם מכירה של חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משוויץ, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל. לפרטים ותיאור מפורט הכולל מידע על מוצרים ושירותים, שווקים עיקריים ודרכי הפצה, אסטרטגיה עסקית ומבנה התחרות במגזר ושינויים החלים בו, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות שנתיים אלה.

ניתוח תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
194	208	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
10	8	הכנסות מימון שאינן מריבית
31	34	עמלות והכנסות אחרות
235	250	סך ההכנסות
16	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
89	69	הוצאות תפעוליות אחרות
130	181	רווח לפני הפרשה למיסים
45	62	הפרשה למיסים
85	119	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
3,804	4,236	אשראי לציבור (יתרת סוף)
3,768	4,199	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
4,611	4,186	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
3,300	3,552	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
4,742	4,067	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
4,544	5,010	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
107	121	מרווח מפעילות מתן אשראי
10	8	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
77	79	אחר
194	208	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה בשנת 2021 הסתכמה ב-119 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 85 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול ברווח נובע מגידול בהכנסות המימון, וכן מהיעדר הוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2021, לעומת הוצאה של 13 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בנוסף, הושפעה תרומת המגזר מרווח הון בסך של כ-14 מיליוני שקלים חדשים כתוצאה ממכירת חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ברבעון השני של שנת 2021. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, הגיעה בשנת 2021 ל-319 מיליוני שקלים חדשים (151 מיליוני שקלים חדשים ללא בנק אגוד), לעומת 194 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020 (175 מיליוני שקלים חדשים ללא בנק אגוד). נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו. ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-331 מיליוני שקלים חדשים (163 מיליוני שקלים חדשים ללא בנק אגוד), לעומת 198 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020 (179 מיליוני שקלים חדשים ללא בנק אגוד). ראה פירוט השפעת החברות המוחזקות להלן. לפרטים נוספים ראה ביאור 29 (מגדרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים) לדוחות הכספיים.

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד")

בנק אגוד הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק אגוד לבין בנק מזרחי טפחות בה נרכשו מניות בנק אגוד שבידי בעלי השליטה, בתמורה להנפקת מניות של מזרחי טפחות, והושלמה רכישת המניות מיתר בעלי המניות. החל ממועד זה מחזיק הבנק במלוא הון המניות של בנק אגוד, ובכך מתקיימת שליטה של הבנק בבנק אגוד. לפרטים, ראה ביאור 35 לדוחות הכספיים. תרומת בנק אגוד לרווחי הקבוצה בשנת 2021 הסתכמה ב-169 מיליוני שקלים חדשים, וכן 216 מיליוני שקלים חדשים בגין יתרת זכות נדחית שנרשמה בגין רכישת אגוד ומוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים החל מהרבעון הרביעי של שנת 2020. סך המאזן המדווח של בנק אגוד ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם ב-34,620 מיליוני שקלים חדשים, לעומת ב-47,663 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, קיטון של 13,043 מיליוני שקלים חדשים (27%). יתרת האשראי לציבור, נטו המדווחת ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-18,592 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 24,571 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, קיטון של 5,979 מיליוני שקלים חדשים (24%), כתוצאה מהעברה הדרגתית של פעילות האשראי מבנק אגוד למזרחי טפחות. יתרת פיקדונות הציבור המדווחת ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-24,822 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 37,361 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, קיטון של 12,539 מיליוני שקלים חדשים (34%).

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב")

עובדי המדינה והמגזר הציבורי. על פי הרישיון המחליף, בנק יהב רשאי לעסוק בפעילויות חדשות ולהרחיב את קהל לקוחותיו, בכפוף להיתר מראש של הפיקוח על הבנקים. בד בבד עם קבלת הרישיון המחליף, נתקבל בבנק יהב אישור הפיקוח על הבנקים להעניק שירותים ללקוחות יחידים (כגון שכירים, עצמאים ומשקי בית) ולתאגידיים, ובלבד שהתאגידיים לא יקבלו אשראי בסכום העולה על המגבלה שנקבעה. בנק יהב פועל בהתאם לרישיון המחליף, בכפוף ובהתאם למדיניות דירקטוריון בנק יהב בנושא. תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2021, הסתכמה ב-102 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה ל-92 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020. הגורמים העיקריים שהשפיעו על הרווח הנקי הם עלייה בהכנסות ריבית נטו, הנובעת בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות במגזר השקלי ומגידול בהכנסות שאינן מריבית. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב הגיעה בשנת 2021 ל-11.2%, בהשוואה ל-11.2% בשנת 2020. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכם ב-33,759 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 33,463 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, גידול בשיעור של 1%. יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-11,129 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 10,575 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, גידול בשיעור של 5%. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה ב-29,991 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 29,328 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, גידול בשיעור של 2%.

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: "טפחות סוכנות לביטוח")

טפחות סוכנות לביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי חיים ופוליסות ביטוחי נכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. הרווח הנקי של טפחות סוכנות לביטוח בשנת 2021 הסתכם ב-70 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 67 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה בשנת 2021 ל-5.5% לעומת תשואה של 5.6% בשנת 2020.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה בשנת 2021 כ-22 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 28 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020. מזה רווח בסך 16 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2021 (23 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020) מפעילות מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ (להלן: "החברה לנאמנות"). רווחי החברה לנאמנות כללו בשנים 2021 ו-2020 הכולל הכנסה משיפוי שהתקבל מחברות ביטוח. ביום 8 בנובמבר 2020 אישרו האסיפות הכלליות והדירקטוריונים של חברות הבת הרלוונטיות מיזוג בין החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ לבין מזרחי טפחות נאמנות בע"מ, וביום 2 במאי 2021 הושלם המיזוג.

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

לפרטים בדבר עסקת מכירה מיום 21 במאי 2021, של חברת הבת יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משוויץ, תמורת כ-44 מיליוני פרנקים שווייצרים, תוך רישום רווח הון בסך 14 מיליוני שקלים חדשים, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל. יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. בנק המזרחי שוויץ התמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית והוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands), הרשומה בהולנד. התוצאות הכספיות של הבנק כוללות בשנת 2021 הפסד נקי של בנק המזרחי שוויץ בסך 0.1 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת רווח נקי של 0.1 מיליוני פרנקים שווייצרים בשנת 2020. הכנסות הריבית והכנסות הריבית, נטו של הבנק כוללות בשנת 2021 0.1 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת 1.5 מיליוני פרנקים שווייצרים בשנת 2020. ההכנסה לפני מס כוללת 0.1 מיליוני פרנקים שווייצרים, לעומת 0.1 מיליוני פרנקים שווייצרים בשנת 2020. ההפסד לפני מס מנוכה מהשפעות שער חליפין כולל 0.9 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח לפני מס בסך 0.3 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

השקעות במניות

הבנק מנהל השקעות נוסטרו במניות. המניות שבהן השקיע הבנק כאמור, מוצגות חלקן בתיק למסחר, וחלקן כמניות שאינן למסחר וכמניות וניירות ערך אחרים במסגרת תיק ניירות הערך של הבנק ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד.

השקעות שאינן סחירות ושלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. יתר ההשקעות (סחירות וקיים לגביהן שווי הוגן) מוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן ושינויים בשווי ההוגן אשר טרם מומשו, מוכרים בדוח רווח והפסד.

השקעות קבוצת הבנק במניות הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2021 ב-795 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 477 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, כמפורט להלן:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2021	2020	
במיליוני שקלים חדשים		
		במסגרת סעיף ניירות ערך שאינם למסחר:
	264	יחידות השתתפות בקרנות השקעה
	339	השקעות סחירות
	103	השקעות בתאגידי שונים המוצגות לפי שיטת העלות
426	706	סך הכל במסגרת מניות שאינן למסחר
20	20	מניות למסחר
20	20	סך הכל במסגרת מניות למסחר
31	69	השקעה בחברות כלולות
31	69	סך הכל במסגרת השקעה בחברות כלולות
477	795	סך הכל השקעות במניות

רווחי קבוצת הבנק נטו מהשקעות במניות, לאחר הפרשה לירידת ערך הסתכמו בשנת 2021 ב-139 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 51 מיליוני שקלים חדשים בשנת 2020.

לפרטים בדבר השקעה במניות שאינן למסחר ומניות למסחר. ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל. הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים פיננסיים כגון: סיכונים שוק וריבית, סיכון נזילות וסיכונים אשראי וסיכונים שאינם פיננסיים כגון: סיכונים תפעוליים (כולל סיכון טכנולוגיית המידע וסיכונים אבטחת מידע וסייבר), סיכונים ציות ורגולציה, סיכון אסטרטגי-עסקי וסיכון מוניטין.

ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק בארץ ובשלוחות חוץ לארץ ובהתאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה, תוך נטילת סיכונים בצורה מושכלת ושמידה על רמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון הכולל שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק.

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא חשוף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להנחיות בנושא ניהול ובקרת סיכונים שקבע הפיקוח על הבנקים בהוראות ניהול בנקאי תקין, ובפרט, הוראה 310 "ניהול סיכונים", המבוססת על המלצות וועדת באזל, ומתווה את עקרונות ניהול ובקרת הסיכונים במערכת הבנקאית בישראל וקובעת את הסטנדרטים הנדרשים מהבנקים, ליצירת מסגרת לניהול ובקרת הסיכונים ההולמת את דרישות הרגולציה, פרופיל ואסטרטגיית הסיכון של הבנק ויעדי העסקיים.

מערך ניהול הסיכונים של הבנק מורכב מכל רובדי הניהול והבקרה בבנק. אלו כוללים את דירקטוריון הבנק, הנהלה והיחידות העסקיות, וכן את פונקציות הבקרה והביקורת הפנימית. החטיבה לבקרת סיכונים, בראשות ה-CRO של הבנק, הינה גורם המעטפת המרכז את הטיפול בנושא ניהול ובקרת הסיכונים בבנק. בבנק מוגדרים שלושה קווי הגנה, הדירקטוריון והנהלה מהווים קווי הגנה נוספים הפועלים במטרה לפקח על פעילות שלושת קווי ההגנה.

דירקטוריון הבנק והוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל התווית אסטרטגית סיכון וקביעת תיאבון הסיכון של הקבוצה בהתאמה לאסטרטגיה הכוללת של הבנק, וכן לפקח אחר עמידת הבנק בעקרונות ובתיאבון הסיכון שקבע.

הנהלת הבנק אחראית להבטיח שפעילות הבנק עומדת בהלימה עם האסטרטגיה העסקית ויעדיה כפי שהותוותה על ידי הדירקטוריון ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר. באחריותה לנהל באופן שוטף את הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק, וליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אלה.

תרבות ארגונית לניהול הסיכונים והמשל התאגידי בבנק היא האמצעי המרכזי הקיים בבנק להפחתת סיכונים. ממשל תאגידי נאות תומך בקיום תרבות ניהול הסיכונים, והתהליכים לניהול ובקרת הסיכונים בבנק יעילים, מקיפים ומבטיחים את יציבותו לאורך זמן. תרבות סיכונים חזקה ותקשורת טובה בין שלושת קווי ההגנה הינם מאפיינים חשובים של ממשל ניהול סיכונים נאות. כלל הסיכונים אליהם הבנק חשוף מנוהלים ומנוטרים באופן שוטף בצורה אפקטיבית על ידי היחידות הרלוונטיות.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי זיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו, הנקבעים לפי סף מהותיות, המבטא במונחי שיעור מההון של הבנק. עקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופן, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה, הניהול והמזעור של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים.

לבנק מדיניות מסגרת כללית לניהול ובקרת הסיכונים, הכוללת בין השאר את הממשל התאגידי לניהול סיכונים, תיאבון הסיכון הכולל של הבנק מיפוי הסיכונים המהותיים, עקרונות המדידה וניהול הסיכונים, ומערך הדיווחים הנדרשים בשגרה ובחירום. כלל מסמכי המדיניות הייעודיים נזונים ומאושרים אחת לשנה על ידי הדירקטוריון.

תיאור הסיכונים

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל. סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידיים. בבנק מוטא סיכון זה לפעילות האשראי הקמעונאי ובפרט האשראי לדור, פעילות המאופיינת ברמת סיכון נמוכה יחסית. הבנק מנטר ומנהל את סיכונים תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים פנימיים להערכת דירוג האשראי של הלקוח. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

בתחום העסקי הבנק פועל תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הפעילות בתחום זה מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים וחברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים הדרישה הרגולטורית המזערית ליחס כיסוי הנזילות הינה 100%. הבנק נמצא ביחסי נזילות גבוהים, עם מרווחי ביטחון הולמים וכן במבנה מקורות יציב.

חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה וכן, פעילותו בתחום השקעות הנוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנזילות, הינה בנכסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי.

ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכונים טכנולוגיית המידע וסיכונים אבטחת המידע והסייבר.

הסיכון האסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או סיכון עתידי, לרווחים, להון, למוניטין או למעמד הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות הבנק או התאמה לא נאותה של הבנק לשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל.

הסיכון האסטרטגי-עסקי גלום בכלל פעילויות הבנק, ומושפע הן מגורמים פנימיים (כגון: כשלי ממשל תאגידי, כשלי אשראי וחשיפות, סיכונים טכנולוגיים וגורמים נוספים) והן מגורמים חיצוניים (כגון: שינוי רגולציה, סיכונים תחרות, שינוי בהתנהגות הצרכנים, גורמים מאקרו כלכליים וגורמים נוספים).

הנהלת הבנק מבצעת מעקב שוטף אחר העמידה ביעדי תוכניות העבודה. החטיבה לבקרת סיכונים מקיימת תהליכים שוטפים לאתגור תוכניות העבודה והעמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית.

המודל העסקי של הבנק מבוסס על אסטרטגיה עסקית חמש שנתית לשנים 2021-2025, ועקרונות תיאבון הסיכון הכולל של הבנק. לפרטים ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית לעיל.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

הנהלת הבנק מבצעת מעקב שוטף אחר העמידה ביעדי תוכניות העבודה. החטיבה לבקרת הסיכונים מקיימת תהליכים שוטפים לאתגור תוכניות העבודה והעמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית. ההתפתחות המואצת בפיתוחים הטכנולוגיים ובהתנהגות הלקוחות בשנים האחרונות משנה את פני העולם הפיננסי בהיבט של התגברות התחרות. השינויים הינם בעלי השפעה על שרירות ואופי הבנקים בעתיד. השינויים הטכנולוגיים הללו בנוסף להתגברות התחרות בעולם הפיננסיים - עלולים להשפיע על המודל עסקי של הבנק לטווח ארוך.

לעניין זה הבנק פועל באופן שיטתי במסגרת צוות היגוי קבוע לנושא חדשנות, שמטרתו ניטור הפעילות במערכת הבנקאית, מיפוי פערים טכנולוגיים, ובחינה שוטפת של החלופות להמלצה על הפעילות בבנק, שתהא בהלימה לעקרונות האסטרטגיים של הבנק. זאת תוך תפיסה אסטרטגית של חווית הלקוח, העצמת מערכת יחסים מבוססת האמון עם הלקוחות, תוך מתן חווית השירות הטובה ביותר, ומתן אפשרות בחירה ממניפת שירותים ומוצרים רלוונטיים.

בידי הבנק קיימת תשתית עסקית, משפטית ותפעולית לנהל את החשיפות ולבצע פעולות יזומות לצמצום הסיכון ו/או גידורו על מנת להגביל את החשיפה. לבנק יכולת לנהל באופן גמיש את הנכסים הפיזיים והן את הנכסים וההתחייבויות הפיננסיות, ולבצע שינויים בנכסי הסיכון ובהון תוך כדי הפעילות השוטפת, וזאת, על מנת לעמוד ביעדים האסטרטגיים.

בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית החמש שנתית, פועל הבנק לשמירה על מעמדו כמוביל בתחום הקמעונאי, וכן להגברת המיקוד והרחבת הפעילות במגזרים העסקיים. הבנק מנטר ומנהל את סיכוני תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים מתקדמים. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

הקבוצה הבנקאית חשופה להשפעות שינויים רגולטוריים ושינויים מאקרו כלכליים בארץ ובעולם על פעילותה העסקית, בהתאם למתווה התוכנית האסטרטגית. הבנק בוחר, מנטר ונערך להשפעות אלה במסגרת פעילותו השוטפת ואומד את הסיכון גם תחת תרחישי קיצון.

סיכוני הציטו והרגולציה מבטאים את הסיכון להשתת עיצומים כספיים והליכי אכיפה אשר עלולים להינקט על ידי רשויות מוסמכות ועל ידי תביעות כנגד הבנק, וכן השלכות על סיכון המוניטין.

סיכון הוגנות (conduct risk), הנכלל בסיכון הציטו - בתחום זה פועל הבנק לשמירה על מערכת יחסים הוגנת עם לקוחותיו ועם שאר מחזיקי העניין, ולהפחתת החשיפה להתממשותם של סיכונים ואירועי כשל בתחום. ההוגנות מהווה ערך בסיסי במסגרת הקוד האתי של הבנק.

בידי הבנק קיימת תשתית עסקית, משפטית ותפעולית לנהל את החשיפות ולבצע פעולות יזומות לצמצום הסיכון ו/או גידורו על מנת להגביל את החשיפה. לבנק יכולת לנהל באופן גמיש את הנכסים הפיזיים והן את הנכסים וההתחייבויות הפיננסיות, ולבצע שינויים בנכסי הסיכון ובהון תוך כדי הפעילות השוטפת, וזאת, על מנת לעמוד ביעדים האסטרטגיים.

סיכונים בעלי רמות סיכון שאינן נמוכות בבנק, נובעים ככלל, מסיכון מובנה בפעילות הבנק, והם בהלימה לעקרונות תיאבון הסיכון שהוגדר.

תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מעוניין ומסוגל לקחת על עצמו ומהווה קביעה ברמת-על. תיאבון הסיכון מגדיר היכן הבנק רוצה להימצא במונחים של תשואה (תמורה/תועלת) מול סיכון (עלות) במבט צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון מוגדר כמותית ואיכותית במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון ומבוסס על אסטרטגיית הסיכון ועקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של הבנק, על רמת הנזילות וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים וכן, על תוצאות תרחישי הקיצון השונים שעורך הבנק.

הסיבולת לסיכון מהווה קביעה ספציפית של רמות הסיכון לכלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק. רמות הסיכון נקבעות במגוון מדדים כמותיים ואיכותיים, התומכים בהשגת המטרות העסקיות, אך עדיין משאירים את הבנק בגבולות הגזרה אשר הוגדרו בתיאבון הסיכון הכולל ובכפוף למגבלות רגולטוריות קשיחות. סך מגבלות הסיכון, מגלמות באופן מצרפי את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מוכן ומסוגל לקחת.

תיאבון הסיכון של הבנק נקבע לכלל הסיכונים המהותיים, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כשיעור של הון עצמי רובד 1 של הבנק. בכל שנה, מאותגר תיאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, הנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתוכנית העבודה, בהתאם לתוכנית האסטרטגית, לפרופיל הסיכון ולתוצאות תהליך הערכת ניהול הסיכונים האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים והצפי לכיוון התפתחותם במהלך השנה העוקבת. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תיאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תיאבון הסיכון שנקבע.

תרחישי קיצון

תרחישי קיצון הינם טכניקות לניהול סיכונים המשמשות להערכת החשיפה של הבנק לסיכונים, הן בראייה נוכחית והן בראייה צופה פני עתיד. תרחישי הקיצון מאפשרים הבנה של השפעת אירועי קיצון מסוגים שונים על יציבות הבנק, ומהווים כלי נוסף, משלים ואינטגרלי לגישות, למדדים ולמודלים לניהול הסיכונים. תוצאות תרחישי הקיצון משמשות את הבנק לאתגור תיאבון הסיכון ותכנון ההון, זיהוי מוקדי סיכון מהותיים וחולשות בתיק, כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות ומהוות אמצעי למדידת סיכונים במודלים כמותיים לזיהוי סיכונים שאינם מזוהים במודלים. לבנק מגוון רחב של מתודולוגיות לביצוע תרחישי קיצון, המחושבים על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדי העסקיים והפיננסיים של הבנק.

התרחיש המערכתי

התרחיש המערכתי הינו תרחיש קיצון אחד שעורך הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית. בחודש אוקטובר 2021, פרסם בנק ישראל תרחיש מערכתי מעודכן, תרחיש מאקרו כלכלי, המאפיין בזעזוע גלובלי, ומתבטא בהאטת הפעילות הכלכלית ונפילות בשווקים בעולם ובישראל, עלייה של הריבית בעקבות אינפלציה גבוהה, ובמקביל ירידה חדה במחירי הנכסים, עלייה באבטלה והתכווצות הצריכה הפרטית. מעבר לכך ובמקביל בסוף שנת 2022, מתחילה מערכה ביטחונית משמעותית בישראל, המביאה להחמרה נוספת בפעילות המשקית, ומביאה לירידה מהותית בדירוג האשראי של מדינת ישראל (ירידה ל-BBB), זאת לצד שינויים בסביבה העסקית והתגברות התחרות מול השחקנים הפיננסיים החדשים. תוצאות הבנק בתרחיש זה, המתארות את ההתפתחות הצפויה של מאזן הבנק ונתוני הרווחיות יחסי ההון והמינוף הועברו לבנק ישראל במחצית חודש פברואר 2022.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

ה-ICAAP, הינו תהליך להערכת ההון הפנימי (הנדבך השני) שנועד להבטיח, כי רמת ההון הכוללת של הבנק, תואמת את פרופיל הסיכון שלו, יעדי ההון שקבע ויעדיו העסקיים בהתאם לתכנית העבודה ותכנון ההון השוטף. זאת הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון. כמו כן, במסגרת נדבך זה, מתקיימים תהליכי הערכה איכותיים לרמת הסיכונים השונים, איכות ניהולם, בניית מפת הסיכונים וזיהוי מוקדי הסיכון.

מסמך ה-ICAAP, נדון בהרחבה ומאושר בהנהלת הבנק, בוועדות הדירקטוריון (ועדה לניהול סיכונים וועדת הביקורת) ובמליאת הדירקטוריון. המסמך הוגש בסוף שנת 2021 לבנק ישראל וכולל התייחסות איכותית וכמותית לכלל היבטי הסיכון של הבנק.

מסמך זה כולל מספר פרקים שנועדו לתאר את הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים בבנק, ניתוח תמציתי איכותי וכמותי של הסיכונים המהותיים לבנק, יעדי ההון, פרופיל הסיכון הנוכחי ובראיה לשנת 2021, וההתפתחויות שחלו במהלך השנה בהתאם לתהליך הערכת סיכונים עצמית והצגת מפת סיכונים כוללת של הבנק. יצוין כי תכנון ההון והערכת הסיכונים במסגרת מסמך ה-ICAAP השנתי כוללים את השפעות מיזוג בנק אגוד, וכן התייחסות לפרופיל הסיכון הפרטני של אגוד, כחלק מראיית הסיכון הקבוצתית.

החלק המרכזי במסמך ה-ICAAP הינו תהליך תכנון ההון הפנימי שבוצע לאופק תכנון של שלוש שנים קדימה, מיום 30 ביוני 2021 ועד ליום 30 ביוני 2024. במסגרת זו, חושבה הקצאת ההון הנדרשת, בגין כל אחד מהסיכונים, החל מדרישות הנדבך הראשון, בתוספת ההון הנדרש בגין הנדבך השני. הנדבך השני כולל הקצאת הון בגין סיכונים שאינם מופיעים בנדבך הראשון, כגון: סיכוני ריכוזיות אשראי וסיכון ריבית בתיק הבנקאי וכן, הקצאות הון נוספות בגין סיכונים שנכללים בנדבך הראשון אך להערכת הבנק נדרשת תוספת הקצאת הון בגינם. הקצאת ההון מחושבת במצב של שגרה וכן בתרחישי קיצון. תרחישי הקיצון מבוצעים בתדירות משתנה, בעוצמות וברמות שונות, החל מביצוע תרחישים ברמה של מגזר, ברמה של סיכון, תרחיש מערכתי הבוחן התממשות של מספר סיכונים במקביל, המבוסס על התרחיש האחד של בנק ישראל, וכלה בביצוע תרחישי איום. התרחישים נועדו לוודא כי יש בידי הבנק כריות הון מספקות כדי לשרוד גם בתרחישי איום, תרחישים עם השפעה בעוצמה גבוהה והסתברות מזערית להתרחשות, וכי הבנק עומד במגבלת יחס הון עצמי רובד 1 לתרחיש איום - יחס הון מינימלי של 6.5%. בנוסף, מפעיל הבנק תרחישי איום הפוכים, RST (Reverse Stress Test) הבוחנים, בהסתמך על פרופיל הסיכון של הבנק, מהו האירוע אשר עלול להביא את הבנק קרוב למגבלת הון עצמי רובד 1 לתרחיש איום.

התהליך השנתי של ההערכה הפנימית של הבנק לבחינת הלימות ההון, מצביע על כך כי בידי הבנק הון מספק, להתמודדות עם מגוון הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון. לאורך כל שנות התכנון, לבנק הון כולל זמין הגבוה מההון הכולל הנדרש ב-ICAAP גם לאחר הפעלת תרחישי קיצון ותרחיש איום. כמו כן, יחס הון עצמי רובד 1 בתרחיש איום בכל אחת משנות התרחיש אינו יורד מתחת לשיעור של 6.5%.

מסמך הסיכונים

מסמך הסיכונים הרבעוני הינו מנגנון דיווחי, המשמש ככלי עזר עיקרי לדירקטוריון, לצורך קיום מעקב אפקטיבי אחר פעילות הבנק ומידת הלימה של פרופיל הסיכון עם תיאבון הסיכון ומסגרת ניהול הסיכונים שהוגדרה. המסמך כולל: התפתחויות בפרופיל הסיכון אל מול תאבון הסיכון, איכותית וכמותית, שעוני סיכון המציגים את מידת הקרבה לסף המגבלה שהוגדר, דיווח על חריגות והפעולות הננקטות על ידי הנהלה לחזרה למתווה, תוצאות תרחישי קיצון וניתוח צופה פני עתיד לבחינת עמידות הבנק, הפקות לקחים מהותיות בתחומי הסיכונים השונים, מעקב אחר נושאים מהותיים שעלו במסגרת ה-ICAAP, בהלימה לסיכונים שעלו במפת הסיכונים ומידע איכותי/כמותי נוסף בהתייחס להתפתחויות צפויות בבנק ואו במערכת הבנקאית. לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

חומרת גורמי הסיכון

הבנק קבע מסגרת לניהול ובקרת הסיכונים בקבוצה, הכוללת את מיפוי הסיכונים המהותיים וסף המהותיות שלהם, וכן הגדרה של מנהלי סיכון (RO Risk - Owner) לכלל הסיכונים. עבור כל סיכון נאמד פוטנציאל ההשפעה שלו על הפעילות העסקית, במהלך השנה הקרובה.

בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון, חברי ההנהלה שמונו כמנהלי הסיכונים לכל אחד מהם והערכות ההנהלה לגבי מידת ההשפעה של כל אחד מגורמי הסיכון, על פי סולם הכולל חמש רמות סיכון: נמוכה, נמוכה-בינונית, בינונית, בינונית-גבוהה וגבוהה.

הבנק מעריך את רמות הסיכון בהתאם לאומדן היקף ההשפעה (פוטנציאל ההשפעה) על הון הבנק, במהלך השנה בתרחיש בעוצמות שונות, במצב עסקים רגיל ובמצב קיצון, בהתאם לדרגות החומרה כפי שנקבעו במדיניות מסגרת ניהול הסיכונים. יצוין כי הערכת השפעת הנזק הפוטנציאלי על הון הבנק, מבוצעת תוך בחינה הן של מדדים כמותיים והן של מדדים איכותיים לרבות, איכות ניהול הסיכון, קיום תכניות חירום ויכולת תגובה מהירה ודינמית של הבנק למזעור הנזק מהתממשות אירועי קיצון. ההערכה של רמת הסיכון עבור כל אחד מהסיכונים הינה סובייקטיבית, כאשר בחלק מהסיכונים ישנם מדדים כמותיים מובהקים ובחלקם ההערכה הסובייקטיבית היא משמעותית יותר. זאת, בהתאמה לתהליך ותוצאות ה-ICAAP השנתי של הבנק, הכולל הערכה עצמית של רמות הסיכון, איכות תהליכי ניהול ובקרת הסיכונים, לרבות כיוון התפתחות הסיכונים בשנה הקרובה, וההלימה עם תוכנית העבודה של היחידות השונות. תוצאות אלו נידונות בהרחבה בהנהלה ובדירקטוריון הבנק:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכונים שוק ⁽¹⁾	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	נמוכה-בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון נדילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון הלבנת הון וסימון טרור	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי-עסקי ⁽³⁾	נמוכה-בינונית	מנהל כללי

(1) כולל סיכון אופציות ומניות המסופה בבנק אגוד.
 (2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.
 (3) הגדרת הסיכון האסטרטגי-עסקי כוללת את תהליך תכנון וניהול הון.

מתחילת שנת 2020, חלה עלייה בפרופיל הסיכונים הכולל של הבנק כתוצאה מעלייה ברמת סיכון האשראי. מתחילת שנת 2021, חל שיפור מהותי במצב המשק כפי שנצפה במדדים העיקריים (כגון: ירידה בשיעור האבטלה, גידול בפעילות והאטה בקצב הביצוע בקרן בערבות המדינה כמו גם היקף הבקשה לדחיות והיקף הדחיות), כאשר ההתאוששות הינה בכל ענפי המשק. יחד עם זאת, על רקע התפשטות זן האומיקרון ברבעון הראשון של שנת 2022 קיימת עדיין אי וודאות באשר להשלכות נוספות של המשבר, בדגש על השפעות צמצום כח העבודה, ולפיכך ההערכה הכוללת של סיכונים האשראי נותרה בעינה.

רמת ההשפעה הכוללת של סיכון אשראי ושל הסיכון בגין איכות לווים וביטחונות הינה ברמה בינונית, רמת סיכון המשקפת את סיכון השפעת משבר הקורונה הן במגזר הפרטי, אך בעיקרה במגזר העסקי, ובדגש על העסקים הבינוניים והקטנים.

בנוסף, הערכת ההשפעה הכוללת של סיכונים האשראי והריכוזיות הענפית, כוללת את הערכת הסיכון בגין חשיפת הבנק לענף הבינוני והנדל"ן. פעילות הבנק מתמקדת בעיקר במתן אשראי לבנייה בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). מרבית סיכון האשראי בענף בינוני ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי, ולחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד.

בשנת 2021, פעל הבנק להרחבת פעילות האשראי בענף הבינוני והנדל"ן, זאת כחלק ממגמה של גידול בביקושים בענף, המתבטא, בין השאר, בגידול בהיקף העסקאות. בהתאם, גדלה חשיפת האשראי הכוללת בענפי הבינוני והנדל"ן בשנת 2021 בשיעור של 13.7% (שיעור הדומה לשיעור הגידול בתיק המשכנתאות), אך חלקו של ענף בינוני ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 31 בדצמבר 2021, נותר בשיעור נמוך יחסית של כ-14.7% (לעומת שיעור של כ-14.1% בסוף שנת 2020). המשך הצמיחה בפעילות האשראי לענף הנדל"ן, גם על רקע התחרות, מתקיימת תוך שמירה על הליכי חיתום ומרווחי אשראי המשקפים את הסיכון, ומנוהלת תחת ניטור שוטף, ולפיכך להערכתנו אין השפעה מהותית בפעילות זו על רמת סיכון האשראי הכוללת של הבנק (וסיכון זה אינו מוערך כסיכון עצמאי בטבלת גורמי הסיכון).

רמת הסיכון בתיק האשראי לדיור ירדה החל מהרבעון השני לשנת 2021 לרמתה טרם המשבר, רמת סיכון נמוכה, זאת לאור הירידה המהותית בהיקף האשראי הנמצא בדחיה והחזרה של מרבית הדוחים לתשלום סדיר, ורמתם הנמוכה והיציבה של מדדי הסיכון המרכזיים, שמקוזזת באופן חלקי על ידי השפעת יוקר המחיה אשר מטופלים על ידי תכניות ממשלתיות להקלה על השכבות החלשות במשק. הבנק ממשיך לנטר באופן שוטף את הפעילות והיבטי הסיכון בנושא: סכום הדחיות שנותר ושיעורי ההחזר החלקי, תקופת הדחיות, פרופיל הליווי, שיעור המימון ועוד. כמו כן, מבוצע מעקב אחר

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

התפתחות התנהגות הלויים עם סיום תקופת הדחיות. לפרטים בדבר ההלוואות הנמצאות בדחיית תשלומים, ושל האשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה, ראה בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון והנהלה.

ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכונים טכנולוגיים המידע וסיכונים אבטחת המידע והסייבר, שהינם מבין הסיכונים המהותיים בבנק, ופוטנציאל הנזק מהתממשות סיכונים אלה, עלול להיות משמעותי בשגרה ועל אחת כמה וכמה בשעת חירום. הפעילות מנוהלת באופן ממוקד, בצרכים המשתנים בהתאמה לאסטרטגיה העסקית של הבנק, ונקיטת מירב הצעדים לצמצום ככל הניתן את הסיכונים הפוטנציאליים. בפועל לא חלו אירועים מהותיים בתחום הטכנולוגי ובנושא אבטחת מידע וסייבר.

רמת סיכון הנזילות נותרה נמוכה בינונית. בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2021 עלתה רמת הכוונות בבנק לכוונות מוגברת, בעקבות העלייה המשמעותית בתחלואה בעולם ובארץ, עקב התפשטות זן האומיקרון והתנדודות בשווקים. בפועל לא נצפו אירועים ו/או אינדיקטורים שיש בהם בכדי להצביע על התממשות של אירוע נזילות. הבנק שמר במהלך הרבעון הרביעי ולאורך כל שנת 2021, על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת עודפי הנזילות בנכסים נזילים באיכות גבוהה מאד - נכסי רמה 1. יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד, כולל נתוני בנק אגוד) לרבעון הרביעי של שנת 2021 הסתכם ב-125%.

רמת סיכון המוניטין נותרה נמוכה, הבנק מנטר באופן שוטף מדדים ואינדיקטורים שונים בהתייחס למוניטין הבנק, לרבות השפעת מיזוג בנק אגוד, ותהליך הסבת הלקוחות שהחל ברבעון השני של השנה. לא ניכרת השפעה מהותית על סיכון המוניטין של הבנק.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 המפורסמים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

תיאור הסיכון

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהחייביותו כלפי הבנק. סיכון האשראי הוא סיכון מהותי בפעילותו של הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים הנוגעים בעיקר לשינויים בסביבה המאקרו כלכלית של הלווה, סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים, סיכונים אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, של התממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון: סיכון השוק והריבית, סיכון הנזילות, סיכונים ציות וסיכונים נוספים.

תחום האשראי נמצא בליבת הפעילות הבנקאית, ולפיכך, הינו הסיכון העיקרי מבין סוגי הסיכונים שהמערכת הבנקאית עוסקת בהם. בהתאם, החלק הארי של ההון המוקצה בנדבך הראשון, נובע מסיכון האשראי.

תיאור תיאבון הסיכון ועקרונות לניהול

ניהול סיכון האשראי בבנק מתבצע בהתאם להוראה מספר 311 - "ניהול סיכונים אשראי" של בנק ישראל. דירקטוריון הבנק אחראי להתוות את מדיניות האשראי של הבנק, בה נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים עד לרמת התיק כולו. דירקטוריון הבנק מאשר את מדיניות האשראי של הבנק, אחת לשנה, ולאורך השנה נבחן הצורך בעדכון המדיניות לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו. מדיניות האשראי כוללת, מסמכי מדיניות נוספים הדנים בסיכונים הרלבנטיים לפעילות האשראי של הבנק, ובהם: מדיניות ריכוזיות האשראי, המבטיחה כי רמת ריכוזיות האשראי של הבנק מנוהלת ומנוטרת ברמה שוטפת, מדיניות פעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך, מדיניות הביטחונות הקובעת את העקרונות הנדרשים לשם ניהול ביטחונות הלקוחות, מקדמי הביטחון הנדרשים לפי סוגי עסקאות וגורמי סיכון שונים, ומדיניות הסיכונים הסביבתיים.

תיאבון הסיכון מורכב משורה ארוכה של מדדים וגורמי סיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק באשראי, ביניהם: ענפי משק, קבוצות לווים, גורמי סיכון בתיק המשכנתאות, סוגי פעילות ייחודיים, איכות תיק האשראי, דירוג הלקוחות, פעילות בחוץ לארץ וגורמי סיכון נוספים הרלבנטיים לפרופיל סיכון האשראי ולפעילותו העסקית של הבנק. סיכון האשראי מנוטר גם לפי שורה של מבחני מצוקה (קיפון), האומדים את פוטנציאל ההשפעה של אירועי קיצון על תיק האשראי של הבנק. זאת, בין השאר כדי לבחון את עמידות הון הבנק באירועי קיצון שונים, וכחלק מתהליך אמידת ההון הפנימי (ICAAP).

המעקב אחר פרופיל הסיכון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע, מבוצע בתדירות שהוגדרה במסגרת מדיניות האשראי, והעמידה בו מדווחת לנהלת ודירקטוריון הבנק. במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו, ובהתאמה נערכים בה עדכונים.

התפשטות משבר הקורונה

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי המסחרי, עלתה בשנת 2020 על רקע משבר הקורונה מרמה נמוכה-בינונית לרמה בינונית, ונותרה ברמה זו גם ברבעון השלישי של שנת 2021, וזאת למרות השיפור שחל במצב המשק ועל אף שיפור משמעותי במוסר התשלומים של הלקוחות, חזרת הלקוחות לתשלום הלוואות שנדחו, וכן תחילת פירעון הלוואות בקרנות קורונה בערבות המדינה שניתנו במהלך המשבר. רמת הסיכון בתיק ההלוואות לדיור ירדה ברבעון השני של שנת 2021 לרמתה טרום המשבר, רמת סיכון נמוכה, וזאת לאור הירידה המהותית בהיקף האשראי בדחייה והחזרה של מרבית הדוחים לתשלום סדיר.

יצוין כי החל מהרבעון השני של שנת 2021, חל שיפור משמעותי בפעילות המשק וחזרה לפעילות שוטפת כמעט מלאה של המשק. יחד עם זאת, על רקע התפשטות זן האומיקרון ברבעון הראשון של שנת 2022 ניכר כי ישנה השלכה על היקף הפעילות הכלכלית בענפים מסוימים בין היתר על רקע צמצום במצבת העובדים ובביקושים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

לאורך שנת 2021, המשיך הבנק לנקוט בצעדים על מנת לתת מענה לצרכי הלקוחות כתוצאה מהמצב. בין יתר הפעולות שביצע הבנק, ביצע דחיות בתשלומים שוטפים של לקוחות בהתאם למתווה בנק ישראל והענקת הלוואות בערבות מדינה במסגרת קרנות בערבות המדינה, כחלק מהתוכנית הכלכלית לסייע למשק שפרסמה המדינה. כמו כן, הבנק פעל להרחבת התמיכה הדיגיטלית בתהליכי ניהול הלוואה לרבות דחיית תשלומים (תהליך משופר הופעל במהלך המשבר ונתן מענה מיטבי לפניות של לקוחות).

יצוין, כי על רקע משבר הקורונה ובעקבות הוראות הפיקוח על הבנקים שבעקבותיו, בשנת 2020, נבחנו ועודכנו מדיניות האשראי ותיאבון הסיכון של הבנק, ורמת הסיכון הכוללת באשראי עלתה מרמה "נמוכה-בינונית" לרמה "בינונית", רמה המשקפת את חוסר הוודאות בהתייחס למלוא ההשפעה המתמשכת של המשבר על איכות תיק האשראי של הבנק.

שלושת קווי הגנה בניהול סיכון האשראי :

מערך ניהול הסיכונים של הבנק מורכב מכל רבדי הניהול והבקרה בבנק, החל בדירקטוריון, ההנהלה והיחידות העסקיות, וכלה בפונקציות הבקרה והביקורת הפנימית. החטיבה לבקרת סיכונים, בראשות מנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO) הינה גורם המעטפת שמרכז את הטיפול בנושא ניהול הסיכונים בבנק ובניהולם בניהול סיכונים האשראי.

במסגרת זו, ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301, הגדיר הבנק שלושה קווי הגנה כדלקמן:

קו הגנה ראשון - קווי העסקים בתחום האשראי בבנק

לאשראי בבנק מספר תחומי פעילות עיקריים, הנתמכים על ידי מבנה ארגוני המושתת על חטיבות ומערכים בעלי התמחויות ספציפיות, כאשר מתן האשראי ללקוחות במגזרי הפעילות השונים מבוצע בין שתי חטיבות שונות (קמעונאית ועסקית), ואף בתוך החטיבות ובין יחידות ארגוניות שונות. הנהלות קווי העסקים נושאות באחריות מלאה לניהול הסיכונים ויישום סביבת בקרה נאותה על הפעילות. באחריות היחידות המקצועיות של כל אחד ממגזרי הלקוחות הללו לבדוק באופן שוטף ולבצע מעקב ובקרה על החשיפה ללקוחות ומגזרי הפעילות שבאחריותן. בקו הגנה זה, קיימות יחידות בקרה ספציפיות כדוגמת הבקרים החטיבתיים, בקרת חשיפות לקוחות שוק ההון ופונקציות בקרה נוספות. שורה של נהלים מבטיחים את יישומם של עקרונות המדיניות הלכה למעשה.

קו הגנה שני

בקרת סיכונים

החטיבה לבקרת סיכונים פועלת כ"פונקציה ניהול הסיכונים" הבלתי תלויה של הבנק ובכך משמשת כקו הגנה שני במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים. פעילות החטיבה ואחריותה כוללות מספר תחומים: בתחום ניהול סיכונים האשראי, פועלת החטיבה באמצעות מספר יחידות עצמאיות:

- בקרת סיכונים אשראי - הערכה בדיעבד, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק, את טיב הלווה ואיכות תיק האשראי של הבנק.
- אנליזה - גורם מקצועי האחראי על כתיבת חוות דעת בלתי תלויה לאשראי ללקוחות מהותיים, כחלק מתהליך אישור האשראי.

חטיבת מידע ודיווח כספי - חשבונאי ראשי

החשבונאי הראשי אחראי על נאותות סיווג אשראי וקביעת הפרשות להפסדי אשראי.

החטיבה המשפטית

אחראית על הוראות החקיקה והשינויים בחקיקה המשפיעים על פעילות הבנק ומתן ייעוץ משפטי שוטף ליחידות הבנק, כמו כן, ריכוז הטיפול בתביעות נגד הבנק.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית משמשת כקו הגנה שלישי במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, ומבצעת ביקורות על ניהול סיכון האשראי, כחלק מתוכנית העבודה השנתית והרב שנתיית שלה.

קבוצת הבנק פועלת במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב אישור האשראי, תוך מתן דגש לביטחונות הנדרשים, והתניות הפיננסיות שנקבעו בהתאם לנהלים, לסמכויות ומדיניות הפיזור שהוגדרו בבנק, ועד לבקרות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות וביחידות הבקרה הייעודיות, הפועלות בתוך הקווים העסקיים. זאת, תוך השקעת מאמץ מתמיד לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום האשראי באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות ובאמצעות השתלמויות וימי עיון מקצועיים בכל הרמות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים לשיפור ולשכלול כלי הבקרה ומערכות המידע הממוחשבות, העומדים לרשות מקבלי ההחלטות בתחום האשראי.

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי, עלתה בשנת 2020 על רקע משבר הקורונה מרמה נמוכה-בינונית לרמה בינונית, כאשר רמת הסיכון בתיק ההלוואות לדיור עלתה גם היא מרמה נמוכה לרמה נמוכה-בינונית.

מרבית לקוחות החטיבה הקמעונאית (הן עסקים קטנים והן משקי בית) מדורגים במודלים מתקדמים ייעודיים. במהלך שנת 2021, המשיך הבנק בתהליכי יישום, הטמעה ושימושיות של המודלים המתקדמים לטובת ניתוח וניהול מיטבי של האשראי הקמעונאי, לרבות עדכון והגדרה מחדש של מדדי הסיכון ומעקב רציף אחריהם, בין השאר גם לאור השלכות משבר הקורונה. הניהול השוטף בפועל בחטיבה הקמעונאית מבוסס בעיקרו על מערכת המדחום"ם (מערכת דירוג, חיתום וניהול מתקדם). כחלק ממהלך זה קיימת במרכז ההדרכה של הבנק פעילות ייעודית להטמעת מגוון השימושים בתוצאות המודלים בסניפים.

לפרטים נוספים בדבר התהליכים העיקריים הכרוכים בפעילות ניהול ובקרת סיכון האשראי בבנק, ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

טיפול באשראי בעייתי ובגביית חובות - הטיפול באיתור אשראי בעייתי ובניהולו דורש התמקדות והתמקצעות מיוחדות, בשונה מהדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות. האיתור הראשוני מבוצע לרוב באופן מסוכן, ביחידות ייעודיות לאיתור ובקרה בחטיבה העסקית ובחטיבה הקמעונאית. הטיפול בלקוחות שאותרו נעשה בסקטור לקוחות מיוחדים בחטיבה העסקית (הקו הראשון).

על מנת לאתר את סיכוני האשראי המתממשים או העלולים להתממש בבנק, מתקיים בבנק, כאמור, מהלך שוטף לבחינה ולאיתור של חובות, על פי תבחינים שהוגדרו. חלק מהתבחינים מחייבים סיווג של החוב כבעייתי, וחלק מהתבחינים מהווים התרעה ומותירים שיקול דעת בידי הגורם המקצועי. החובות נבחנו על פי מדרג סמכויות שהוגדר בנהלי הבנק. מדרג הסמכויות כולל סמכויות אישיות, המתחילות בעובדים בסניפים ובמטה, וממשיך בסמכויות בדראים גבוהים יותר לעניין הסיווגים וההפרשות. בהנהלות המרחבים וביחידות ייעודיות במטה, מתנהל תהליך בקרה מובנה ובלתי תלוי. חטיבת מידע ודיווח כספי מהווה קו שני בתהליך הסיווג וההפרשה ואחריותה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 הינה להיות הגורם הבלתי תלוי לסיווג וקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

מערכת המחשב התומכת ביישום הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, לרבות בתהליכי האיתור והבקרה, מבצעת בחינות לוגיות על פי קריטריונים, וקובעת ברירות מחדל לסיווג חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, נחותים, פגומים או בארגון מחדש, על פי המתחייב.

איתור הלוואות לדיר (משכנתא) בעלות מאפייני סיכון נעשה באופן אוטומטי ובאמצעות איתור תבחיני פיגור ותבחינים איכותיים אחרים. בשלבי הפיגור הראשונים מפעיל הבנק בעיקר הליכי גביה אוטומטיים. בהמשך מופעלים הליכים יזומים פנימיים וחיצוניים לרבות הליכים משפטיים ככל שיש צורך בכך.

לפרטים בדבר חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ראה ביאור 1.6 לדוחות הכספיים ופרק סיכון אשראי בדוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313).

נכון ליום 31 בדצמבר 2021 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל.

פעילות הבנק עם קבוצות לווים גדולות מתבצעת בכפוף למספר עקרונות, שנועדו לצמצם את מידת הסיכון בפעילות זו:

- עיקר הפעילות בקבוצות הלווים מתבצעת מול חברות ציבוריות, ותיקות ומובילות בתחומן.
- עיקר האשראי ניתן לטווחים קצרים ובינוניים, ומשרת פעילות שוטפת של החברות.
- האשראי מפוזר בין חברות הקבוצה הפועלות בתחומי פעילות שונים ובענפי משק נפרדים.
- האשראי ניתן במידת האפשר לחברות שונות שאין ביניהן תלות, התניות או ערבויות הדדיות.

להלן הצעדים בהם נוקט הבנק לצורך ניהול החשיפות לקבוצות לווים:

- קביעת התניות פיננסיות בהתאם לצורך.
- העמדת האשראי כנגד ביטחונות, ככל שניתן, ומעקב הדוק אחר החשיפה שאינה מובטחת בביטחונות.
- מעקב שוטף אחר פעילות החברה ותוצאותיה הכספיות.
- ניטור הדוק של עמידת חברות קבוצת הלווים בהתניות הפיננסיות, אם וכאשר נקבעו להן.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2021 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
1.	חשמל	1,302	139	1,441
2.	שירותים פיננסיים	111	1,100	1,211
3.	בינוי ונדל"ן	796	179	975
4.	בינוי ונדל"ן	226	738	964
5.	חשמל	553	340	893
6.	שירותים פיננסיים	831	5	836

(1) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:**
 - אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
 - אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
 - אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מומנה על ידי התאגיד הבנקאי.

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תוכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
 - רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
 - חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.
- עסקה הונית לענין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

2. מימון לחברות ממונפות -

הינו מתן אשראי מהותי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (להחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית בפורום מימון ממונף, בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי. בפורום נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למטרת עסקאות הוניות (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2020				31 בדצמבר 2021				ענף משק של הנרכשת
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
-	-	-	-	-	763	1	762	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	180	180	-	כרייה וחציבה
-	139	-	139	-	-	-	-	מסחר
-	139	-	139	-	943	181	762	סך הכל

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2020				31 בדצמבר 2021				ענף משק של הלווה
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
-	28	-	28	-	26	-	26	בינוי ונדל"ן
-	100	-	100	-	100	-	100	חשמל
34	541	59	482	-	138	46	92	מסחר
11	233	20	213	49	137	25	112	תחבורה ואחסנה
-	131	86	45	-	-	-	-	מידע ותקשורת
21	145	-	145	-	-	-	-	שירותים פיננסיים
-	160	8	152	-	172	8	164	שירותים ציבוריים וקהילתיים
66	1,338	173	1,165	49	573	79	494	סך הכל

התפתחות בסיכון אשראי בעייתי

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל		
31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
1,808	1,432	סיכון אשראי בעייתי:
439	240	סיכון אשראי פגום
1,188	1,229	סיכון אשראי נחות
583	749	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - לדיור
4,018	3,650	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - אחר
		סך הכל סיכון אשראי בעייתי

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
0.7	0.5	שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי לציבור
1.8	1.3	שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור
2.7	2.2	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור
0.5	0.5	שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
1.2	1.0	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

(1) שיעור זה שאינו לדיור זניח.

(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסיוע ללקוחות על רקע משבר הקורונה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2021								
חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים ⁽¹⁾				פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים				
חובות לא בעייתיים								
אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	חובות לא בעייתיים			סך הכל חובות לא בעייתיים	סך הכל ליום 31 בדצמבר 2021
				חובות שאינם בדירוג ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע	חובות ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע	חובות ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע ביצוע		
עסקים גדולים	10	3	2	-	4	-	6	10
עסקים בינוניים	90	20	14	5	11	-	74	85
עסקים קטנים	375	769	96	20	38	1	316	355
אנשים פרטיים	3	36	2	-	-	-	3	3
הלוואות לדיור	6,120	7,430 ⁽²⁾	677	272	128	102	5,618	5,848
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2021	6,598	8,258	791	297⁽³⁾	181	103	6,017	6,301
מזה בגין דחיות מלאות								
מזה בגין דחיות חלקיות								
בהתאם								
למתווה בנק ישראל								
סך הכל ליום 30 בספטמבר 2021	6,825	8,591	832	321	196	98	6,210	6,504
סך הכל ליום 30 ביוני 2021	8,338	11,271	988	319	157	101	7,761	8,019
סך הכל ליום 31 במרץ 2021	10,092	17,366	1,099	330	265	99	9,398	9,762
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2020	24,744	43,451	1,289	411	486	32	23,815	24,333

ליום 31 בדצמבר 2021						
אשראי לציבור	פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽⁴⁾		חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה, נכון למועד הדוח		אשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה	
	חובות לא בעייתיים		חובות לא בעייתיים		חובות לא בעייתיים	
	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד 6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד 6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים	יתרת חוב רשומה	מזה: בפיגור של 30 ימים או יותר
עסקים גדולים	-	10	931	2	652	2
עסקים בינוניים	13	72	205	2	555	2
עסקים קטנים	23	332	2,260	80	3,480	80
אנשים פרטיים	3	-	788	24	-	24
הלוואות לדיור	82	5,766	32,775	604	-	604
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2021	121	6,180	36,959	712	4,687	712
מזה בגין דחיות מלאות						
מזה בגין דחיות חלקיות בהתאם						
למתווה בנק ישראל						
סך הכל ליום 30 בספטמבר 2021	176	6,274	39,196	757	4,962	757
סך הכל ליום 30 ביוני 2021	432	7,505	39,823	696	5,127	696
סך הכל ליום 31 במרץ 2021	1,697	7,833	39,981	685	5,337	685
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2020	7,810	14,442	26,277	352	5,074	352

(1) מזה: דחיות שנתינו שאינן במסגרת תוכנית רחבתית בסך 228 מיליוני שקלים חדשים (ביום 30 בספטמבר 2021 - 301 מיליוני שקלים חדשים, ביום 30 ביוני 2021 - 334 מיליוני שקלים חדשים, ביום 31 במרץ 2021 - 353 מיליוני שקלים חדשים וביום 31 בדצמבר 2020 - 1,124 מיליוני שקלים חדשים).

(2) מספר לווים.

(3) מזה: חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 1 מיליוני שקלים חדשים (ביום 30 בספטמבר 2021 - 1 מיליוני שקלים חדשים, ביום 30 ביוני 2021 - 7 מיליוני שקלים חדשים, ביום 31 במרץ 2021 - 4 מיליוני שקלים חדשים וביום 31 בדצמבר 2020 - 11 מיליוני שקלים חדשים).

(4) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שנתינו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן ריכוז חובות פגומים בארגון מחדש שבוצעו או כשלו (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2021	
יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה
לאחר ארגון מחדש	לפני ארגון מחדש	לאחר ארגון מחדש	לפני ארגון מחדש
237	252	185	185
ארגונים מחדש שבוצעו			
31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2021	
יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה
	9		15
ארגונים מחדש שכשלו			

לפרטים נוספים ראה ביאור 30 ב.ב.ג. לדוחות הכספיים.

ניתוח השינויים בחובות פגומים

להלן תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור ⁽⁴⁾
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	
1,274	142	1,132	1,700	193	1,507	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
774	78	696	486	26	460	חובות שסווגו כפגומים במהלך השנה
(73)	(3)	(70)	(320)	(5)	(315)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום במהלך השנה
(206)	(23)	(183)	(245)	(23)	(222)	חובות פגומים שנמחקו
(410)	(26)	(384)	(426)	(85)	(341)	חובות פגומים שנפרעו
111	16	95	156	18	138	שינויים אחרים
230	9	221	-	-	-	רכישת בנק אגוד
1,700	193	1,507	1,351	124	1,227	יתרת חובות פגומים לסוף השנה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש ⁽⁴⁾
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	
331	65	266	589	75	514	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
247	38	209	153	18	135	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה
(14)	(4)	(10)	(179)	(4)	(175)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(69)	(17)	(52)	(78)	(15)	(63)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(88)	(23)	(65)	(146)	(19)	(127)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
47	8	39	137	11	126	שינויים אחרים
135	8	127	-	-	-	רכישת בנק אגוד
589	75	514	476	66	410	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף השנה

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי הבעייתי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ניתוח הפרשה להפסדי אשראי

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה בהפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

הפרשה להפסדי אשראי						
בנקים		אשראי לציבור				
סך הכל	וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021						
2,667	2	2,665	340	942	1,383	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
(278)	(1)	(277)	(56)	(133)	(88)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(394)	-	(394)	(143)	(10)	(241)	מחיקות חשבונאיות
266	-	266	98	3	165	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(128)	-	(128)	(45)	(7)	(76)	מחיקות חשבונאיות נטו
54	-	54	15	2	37	אחר
2,315	1	2,314	254	804	1,256	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020						
1,813	1	1,812	273	674	865	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
1,050	1	1,049	136	279	634	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(469)	-	(469)	(153)	(12)	(304)	מחיקות חשבונאיות
196	-	196	76	1	119	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(273)	-	(273)	(77)	(11)	(185)	מחיקות חשבונאיות נטו
77	-	77	8	-	69	רכישת בנק אגוד
2,667	2	2,665	340	942	1,383	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
1.1	0.8	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.8	0.6	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
שנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
0.5	(0.1)	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.5	(0.1)	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
1.0	(0.2)	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיר ⁽¹⁾
0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) השיעור בגין הלוואות לדיר בגין אשראי הינו זניח.

לפרטים בדבר שינויים ברכיבי ההפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר לעיל.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר⁽¹⁾)

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2021-2025. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי והתאמתו לצרכי הלקוח וליכולת ההחזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חביונותיו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס בין השאר על הכנסה קבועה⁽²⁾ של הלקוח, פאסיבה משועבדת או פנויה, היכרות וניסיון העבודה המצטבר עמו. לעניין אשראי ללקוחות פרטיים, מדיניות הבנק הינה בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים בנושא "ניהול אשראי צרכני" (נב"ת 311A).

הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של ההוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצון מגוונים ובהם מבחני קיצון בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעורי האבטלה ועלייה ברמת הריבית. לפרטים בדבר ניהול סיכון האשראי בעקבות משבר הקורונה, ראה פרק סיכון אשראי ופרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי.

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		
2020	2021	
		חובות
1,771	1,976	יתרות עובר ושב
4,262	4,653	יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
1,985	2,133	הלוואות לרכב - ריבית משתנה
2,564	2,823	הלוואות לרכב - ריבית קבועה
13,063	13,063	הלוואות ואשראי אחר - ריבית משתנה
388	194	הלוואות ואשראי אחר - ריבית קבועה
24,033	24,842	סך הכל חובות (אשראי מאזני)
		מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות
5,145	5,134	מסגרות עובר ושב לא מנוצלות
8,077	8,331	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
218	253	ערביות
42	57	התחייבויות אחרות
13,482	13,775	סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)
37,515	38,617	סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים
		מזה:
376	380	הלוואות בולט/בלון ⁽³⁾
		תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי⁽⁴⁾
		תיק נכסים פיננסיים:
3,905	3,998	פיקדונות
244	271	ניירות ערך
286	257	נכסים כספיים אחרים
3,964	3,484	בטוחות אחרות ⁽⁵⁾
8,399	8,010	סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי

(1) כהגדרתם בחוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.

(2) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(3) הלוואות בהן ניתן גרייס על הקרן לתקופה של מעל שנה.

(4) הסכומים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חובות הלקוח, בלבד.

(5) הביטוחונות הינם לאחר מקדם בטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פילוח לפי גודל חבות הלווה⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2020				ליום 31 בדצמבר 2021				תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)	
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים		
2,106	1,615	491	331,016	1,675	1,247	428	353,214	עד 10	
1,692	919	773	110,237	1,686	946	740	111,402	מעל 10	
4,157	2,159	1,998	142,499	4,303	2,268	2,035	147,002	מעל 20	
8,513	3,660	4,853	149,065	8,928	3,896	5,032	154,397	מעל 40	
10,272	3,085	7,187	95,072	10,573	3,234	7,339	97,395	מעל 80	
8,675	1,721	6,954	43,006	9,345	1,825	7,520	44,683	מעל 150	
2,100	323	1,777	4,205	2,107	359	1,748	4,361	מעל 300	
37,515	13,482	24,033	875,100	38,617	13,775	24,842	912,454	סך הכל	

(1) מספר הלווים הינו לפי סך סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה⁽⁴⁾ בחשבון:

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		גובה הכנסה
ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	
22.8	5,484	23.8	5,913	חשבוניות ללא הכנסה קבועה לחשבון ⁽²⁾
20.4	4,893	17.9	4,459	נמוכה מ-10 אלפי ש"ח
31.4	7,543	30.7	7,620	הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח
25.4	6,113	27.6	6,850	בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה
100.0	24,033	100.0	24,842	סך הכל

(1) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(2) בעיקר בגין אשראי שהועמד במסגרת תיק המחאות תיקי רכב ואשראי שניתן באגוד ליסינג. בשל אופי ניהול החשבון ההכנסה אינה באה לידי ביטוי בחשבון העו"ש.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנתרת לפירעון⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		תקופה לפירעון
ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	
20.4	3,676	20.3	3,696	עד שנה
31.2	5,608	32.8	5,970	מעל שנה ועד 3 שנים
25.1	4,515	24.1	4,387	מעל 3 שנים ועד 5 שנים
11.6	2,082	11.6	2,118	מעל 5 שנים ועד 7 שנים
11.7	2,119	11.2	2,042	מעל 7 שנים ⁽²⁾
100.0	18,000	100.0	18,213	סך הכל

(1) ללא עו"ש וכרטיסי אשראי.

(2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי מדינה, בהן החזר ההלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן סיכון אשראי בעייתי לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
205	4	201	200	7	193
0.55%	0.03%	0.84%	0.52%	0.05%	0.78%

יתרת סיכון אשראי בעייתי
שיעור סיכון אשראי בעייתי⁽²⁾

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בסחנות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
(2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2020	2021
0.56%	(0.22%)

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך חובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדל בשיעור של 3.37% לעומת 31 בדצמבר 2021. להלן התפלגות החובות ליום 31 בדצמבר 2021:

8.0%	חשבונות עובר ושב
18.7%	כרטיסי אשראי
20.0%	הלואות לרכב
53.4%	הלואות ואשראי אחר

- כנגד 32.2% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 31 בדצמבר 2021, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (לעומת שיעור של 34.9% ליום 31 בדצמבר 2020).

לאור מאפייני הסיכון במגזר, שיעור הפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים הינו גבוה ביחס למגזרים האחרים, וזאת בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות לזמן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלבנטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוח הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד. בנוסף, על מנת למזער את הסיכון, הבנק מבטח את תיק ערבוביות חוק המכר וחלק מערבוביות הביצוע בפרויקטים המלווים אצל מבטחי משנה בחוץ לארץ.

עם ההתאוששות ממשבר הקורונה ועל רקע עודף הביקוש לדירות בישראל ושיעורי הריבית הנמוכים, בשנת 2021 חל גידול משמעותי בהיקף הפעילות בענף כשמחירי הדירות המשיכו לעלות בשיעור הגבוה מ-10%, כשגם מדד תשומות הבניה עלה בשיעור משמעותי של 5.6%. היקף יחידות הדיור החדשות שנמכרו בשוק בחודשים ספטמבר-נובמבר 2021 (בניכוי עונתיות) היה גבוה בכ-11% לעומת שלושת החודשים הקודמים ובחינת נתוני המגמה מראה כי מחודש מרץ 2018 נצפתה עלייה במכירות בקצב של 2.4% לחודש. במהלך 2021 בתחום התחלות הבניה נרשמה מגמת יציבות ובגמר הבניה למגורים נרשמה ירידה. בנוסף, גם במרכזי רשות המקרקעין שנסגרו במהלך 2021 נקבעו מחירי שיא המגלים ציפה של השחקנים בענף לעליות מחירים נוספות.

בשלהי 2021 אישרה הממשלה תוכנית ממשלתית חדשה לשנים 2022-2025 לטיפול בעליית מחירי הדיור, התוכנית מורכבת מקביעת יעדים ממשלתיים לתכנון ולפיתוח, מתקציבים שנכללים במסגרת תקציב המדינה להסרת חסמים להגדלת היצע הדיור ומנגד גם צעדים להקטנת הביקוש וכך, לייצר שינויים מבניים ליעול שוק הדיור בארץ. הבנק עוקב אחר התוכנית והשלכותיה על השוק.

גם בתחום הנדל"ן המניב נרשמה התאוששות מרשימה בביקושים ביחד עם הגידול במספר המתחסנים וחזרת המשק לפעילות מלאה. ההתמודדות עם השלכות מגיפת הקורונה האיצה תהליכי עבודה מרוחק ושילוב עבודה במשרד (מודל היברידי) העתידים להישאר גם בטווח רחוק. על רקע זה, ועל רקע כניסת חברות רבות לזירת המסחר המקוון, האצת מגמת הרכישות במרשתת והגידול בצריכה הפרטית, זוכים מתחמים לוגיסטיים לגידול בביקושים.

פעילות מימון עסקאות הנדל"ן בבנק מנוהלת על פי מדיניות וכללים ברורים, שנקבעו במדיניות האשראי ביחס לאפיקי פעילות שונים, כגון מימון קרקעות, בניה למגורים, נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד. הצמיחה בפעילות, גם על רקע התחרות הגוברת, מבוצעת תוך שמירת הליכי חיתום נאותים ומרווחי אשראי הולמים המשקפים את הסיכון.

הבנק מנטר באופן שוטף את תיק האשראי וכן את האשראי החדש שהועמד על פי אמות מידה שנקבעו במדיניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2021							
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי		סיכון אשראי			
סיכון אשראי	סיכון אשראי	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	פגום	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾	
חוץ מאזני	מאזני				מסגרות והתחייבויות אחרות	ערביות לרוכשי דירות ⁽⁵⁾	
57	105	70	86	32,697	13,708	5,517	13,472
7	54	28	111	9,496	2,150	83	7,263
64	159	98	197	42,193	15,858	5,600	20,735
33	52	94	127	10,064	4,193	219	5,652
97	211	192	324	52,257	20,051	5,819	26,387
59	122	63	48	30,685	12,348	5,549	12,788

בביטחון נדל"ן:

לדיר

למסחר ולתעשייה

סך הכל בביטחון נדל"ן

שאינו בביטחון נדל"ן

סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל

מזה: מיועד לליווי פרויקטים

31 בדצמבר 2020							
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי		סיכון אשראי			
סיכון אשראי	סיכון אשראי	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	פגום	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾	
חוץ מאזני	מאזני						
52	96	33	53	29,338	17,254		12,084
7	56	4	92	8,477	1,762		6,715
59	152	37	145	37,815	19,016		18,799
38	43	102	154	8,165	4,511		3,654
97	195	139	299	45,980	23,527		22,453
55	91	32	27	26,117	16,024		10,093

בביטחון נדל"ן:

לדיר

למסחר ולתעשייה

סך הכל בביטחון נדל"ן

שאינו בביטחון נדל"ן

סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל

מזה: מיועד לליווי פרויקטים

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
 (2) אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
 (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
 (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) סיכון אשראי חוץ מאזני הנובע מערביות חוק מכו/בנוסח חוק סכר, המגובות ברובן בביטוח שנרכש ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר						
2020			2021			
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	
						ביטחון נדל"ן
						נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:
6,416	916	5,500	10,071	1,276	8,795	קרקע גולמית
24,208	16,909	7,299	24,563	18,865	5,698	נדל"ן בתהליכי בנייה
7,191	1,191	6,000	7,559	1,317	6,242	נדל"ן שבנייתו הושלמה
37,815	19,016	18,799	42,193	21,458	20,735	סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן
8,165	4,511	3,654	10,064	4,412	5,652	שאינו בביטחון נדל"ן
45,980	23,527	22,453	52,257	25,870	26,387	סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור - פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

31 בדצמבר			
השינוי	2020	2021	
סיכון אשראי לציבור			
17.6%	42,998	50,559	סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי:
			סיכון אשראי שאינו בעייתי
			סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
38.1%	139	192	בעייתי שאינו פגום
8.4%	299	324	פגום
(53.5%)	2,544	1,182	שאינו בעייתי
(43.1%)	2,982	1,698	סך הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
13.7%	45,980	52,257	סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 31 בדצמבר 2021 מראים כי כ-48.5% מסיכון האשראי המאזני וכ-69.2% מסיכון האשראי החוץ מאזני מיועד ללווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבנייה לסגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ, חיפה, באר שבע וירושלים. מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד.

בשנת 2021, פעל הבנק להרחבת פעילות האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, זאת כחלק ממגמה של גידול בביקושים בענף, המתבטא, בין השאר, בעליית מחירים ובגידול בהיקף העסקאות. בהתאם, גדלה חשיפת האשראי הכוללת בענפי הבינוי והנדל"ן בשנת 2021 בשיעור של 13.7%. המשך הצמיחה בפעילות האשראי לענף הנדל"ן, גם על רקע התחרות, מתקיימת תוך שמירה על הליכי חיתום ומרווחי אשראי נאותים המשקפים את הסיכון, ומנוהלת תחת ניהול שוטף. רמת הסיכון בענף מובאת בחשבון גם במסגרת התהליך הרבעוני לבחינת שיעורי ההפרשה הקבוצתית. חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 31 בדצמבר 2021, כמוצג להלן (סיכון אשראי לפי ענפי משק), הינו 14.7%. יצוין כי, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, שיעור החבות של ענף משק בינוי ונדל"ן (לצורך חישוב ריכוזיות ענפית) הינו 11.0% (שיעור זה אינו כולל התחייבויות, לרבות מותנות למתן אשראי או להוצאת ערבות וכן סכומי ערבויות חוק מבר בגין רכש הבנק פוליסת ביטוח).

במהלך המחצית השנייה של שנת 2021 בחן הבנק את חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בענף זה וביצע התאמה להפרשה, על מנת להביא בחשבון, בין היתר, את צמיחת תיק האשראי ואת תנאי החיתום.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2020

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		ובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						ויכון אשראי כולל ⁽⁴⁾			
		פסדי אשראי ⁽⁴⁾						זה:			
תרת פרשה הפסדי אשראי	וצאות בגין חיקוק פסדי אשראי ⁽⁸⁾	שבוניות טו ⁽⁸⁾	גום	עייתי ⁽⁶⁾	ובות	וך הכל	יירוג ביצוע יצוע			וך הכל	
							אשראי ⁽⁵⁾	אשראי ⁽⁴⁾	עייתי ⁽⁶⁾		
1	-	-	-	-	90	1,16	2	1,13	1,16	פעילות לווים בישראל	
1	-	-	-	4	34	59	4	65	69	ציבור - מסחרי	
20	3	7	38	55	7,79	13,32	55	31	12,72	חקלאות, ייעור ודיג	
2	-	-	9	13	1,01	1,52	13	1	1,37	כרייה וחציבה	
25	2	5	21	34	16,45	38,95	34	2,06	36,61	תעשייה וחרושת	
4	(18)	(10)	8	9	5,73	6,75	9	48	6,38	מזה: יהלומים	
1	-	-	-	1	3,21	5,16	1	3	5,61	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾	
24	8	11	38	48	11,12	14,79	48	90	13,64	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	
10	-	8	5	14	1,65	2,07	14	21	1,71	אספקת חשמל ומים	
9	-	7	10	24	1,49	2,48	24	8	2,20	מסחר	
3	1	3	1	7	1,16	1,87	7	10	1,78	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	
14	-	6	15	18	7,81	15,90	18	6	18,52	תחבורה ואחסנה	
10	3	6	11	16	3,96	5,89	16	24	5,48	מידע ותקשורת	
3	-	1	1	3	2,72	3,42	3	30	3,09	שירותים פיננסיים	
										שירותים עסקיים אחרים	
										שירותים ציבוריים וקהילתיים	
										וקהילתיים	
										שך הכל מסחרי	
										אנשים פרטיים - הלוואות לדיר	
										אנשים פרטיים - אחר	
										שך הכל ציבור - פעילות בישראל	
										בנקים בישראל	
										ממשלת ישראל	
										שך הכל פעילות בישראל	
										פעילות לווים בחוץ לארץ	
										שך הכל ציבור - פעילות	
										בחוץ לארץ	
										בנקים בחוץ לארץ	
										ממשלות בחוץ לארץ	
										שך הכל פעילות בחוץ לארץ	
										שך הכל	

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 260,838, אגרות חוב - 16,864 נירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 200, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 4,543 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 81,650.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
(5) אשראי תקין בדירוג נמוך מסדיניות הבנק קובעת מגבלות ספציפיות לגבי העמדתו.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 2,068 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,213 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5,521 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר וערבויות ביצוע בנוסח חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

(8) החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד, דוח הרווח וההפסד המאוחד לשנת 2020 כולל את התוצאות הכספיות של בנק אגוד

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽⁴⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

המדינה	31 בדצמבר 2020			31 בדצמבר 2021		
	חשיפה			חשיפה		
	סך הכל	חוץ מאזנית ⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	מאזנית ⁽²⁾	סך הכל	חוץ מאזנית ⁽⁴⁾⁽³⁾⁽²⁾	מאזנית ⁽²⁾
ארצות הברית	13,425	581	12,844	12,551	742	11,809
צרפת	3,841	2,255	1,586	3,421	1,952	1,469
בריטניה	3,229	764	2,465	4,242	1,086	3,156
גרמניה ⁽⁶⁾	3,005	2,844	161	-	-	-
אחרות	5,162	1,845	3,317	6,970	4,535	2,435
סך כל החשיפות למדינות זרות	28,662	8,289	20,373	27,184	8,315	18,869
מזה: למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה	83	39	44	55	6	49
מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC	658	142	516	602	54	548
מזה: סך כל החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ⁽⁵⁾	-	-	-	-	-	-

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- (4) יתרת החשיפה החוץ מאזנית כוללת סך של 5,777 מיליוני שקלים חדשים בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 31 בדצמבר 2020 - 5,653 מיליוני שקלים חדשים). לפרטים בדבר עדכון מקדם ההמרה לאשראי (CCF) המחול על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות על פי חוק המכר. ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.
- (5) לימים 31 בדצמבר 2021 ו-31 בדצמבר 2020 אין לבנק חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות.
- (6) ליום 31 בדצמבר 2021 שיעור החשיפה לגרמניה אינו עולה על סף הדיווח שנקבע בהוראות הדיווח לציבור, בהתאם מוצגת ביתרת מדינות אחרות.

החשיפה המוצגת לעיל מייצגת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, חשיפות על בסיס סיכון סופי. הצד הנושא בסיכון הסופי הוא אדם, עסק, מוסד או מכשיר כלשהו המספק לבנק "חיזוקי אשראי", כגון ערבויות, ביטחונות, חוזי ביטוח ונגזרי אשראי. כאשר לא קיים "חיזוק אשראי", אזי הצד הנושא בסיכון הסופי הוא החייב עצמו.

שורת "סך כל החשיפות למדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחוץ לארץ של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו		לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	
31 בדצמבר 2021					
6,074	6,190	5,508	566	682	AAA עד AA-
1,893	2,545	240	1,653	2305	A+ עד A-
15	15	-	15	15	BBB+ עד BBB-
1	1	-	1	1	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
15	11	4	11	7	ללא דירוג
7,998	8,762	5,752	2,246	3,010	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו		לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	
31 בדצמבר 2020					
6,530	6,581	5,489	1,041	1,092	AAA עד AA-
1,428	1,489	260	1,168	1,229	A+ עד A-
103	103	20	83	83	BBB+ עד BBB-
109	109	24	85	85	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
23	23	-	23	23	ללא דירוג
8,193	8,305	5,793	2,400	2,512	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שווייץ וצרפת.

(2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.

(3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(4) יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 5,777 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2021 (ליום 31 בדצמבר 2020 - 5,653 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל וכן, ערבויות והתחייבויות נוספות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.

(5) מוצג לאחר קיזוז שווי הווגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו.

(6) בגין קיזוז ההפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בעקבות ההשלכות האפשריות של המשבר הכלכלי, כתוצאה ממגפת הקורונה, על מצבם של מוסדות פיננסיים רבים בעולם, במחצית הראשונה של 2020 עלתה תנועתיות מרווחי האשראי במהלך תקופת המשבר. מוסדות פיננסיים רבים חוו הורדת אופק דרוג, וחלקם אף ספגו הורדות דרוג. החל מהמחצית השנייה של 2020 ובמהלך שנת 2021 מסתמנת התייצבות בשווקים הפיננסיים, אם כי המערכת הפיננסית עדיין מגלמת סיכון מוגבר על רקע גלים נוספים של נגיף הקורונה והעליה בשיעורי האינפלציה באזורים שונים בעולם. כתוצאה מהעלייה בשיעורי האינפלציה בנקים מרכזיים צפויים להעלות את שיעורי הריבית. במהלך כל התקופה, ובהתאם להתפתחויות, ביצע הבנק ניטור הדוק של כלל מסגרות החשיפה של הבנק, ניתוח ובחינת הסיכונים הרלוונטיים, לפי פרמטרים שונים, ובהתאמה גם לרמת הפעילות העסקית מול הצדדים הנגדיים עודכנו מסגרות החשיפה השונות (RIGHT SIZING).

נכון לימים 31 בדצמבר 2021 ו-31 בדצמבר 2020 אין סיכון אשראי בעייתי (פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת), נטו.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 28. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקלות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת או יותר מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנדילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

דירוגים - פעילות הבנק מול גורמים בחוץ לארץ יוצרת חשיפות למדינות ולמוסדות פיננסיים. הבנק קבע מדיניות באשר לבחינה ולניתוב של הסיכון הנובע מחשיפות אלה. הבנק נעזר בניהול החשיפות לסיכון אשראי, כאמור, בדירוגים הניתנים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות שהעיקריות שבהן הן: Moody's, Standard & Poor's, Fitch. דירוגים אלה מובאים בחשבון כחלק מהשיקולים בקביעת מסגרות לחשיפות הבנק למדינות ולבנקים, המיועדות בעיקר לפעילות בנגזרים, למימון ולערבויות בסחר חוץ, ולהשקעות השונות. הדירוגים החיצוניים מהווים בסיס לניתוח עצמי של מדינה או צד נגדי הנעשה על ידי הבנק. בנוסף נלקחים בחשבון נתונים נוספים ממקורות שונים המשמשים לצורך הניתוח. הערכת הבנק את הצד הנגדי עשויה להיות שונה מזו של חברת הדירוג.

כאמור, הבנק רוכש את הדירוגים, ואת הניתוחים המהווים בסיס לדירוג, מהחברות Moody's, Standard & Poor's, Fitch. הדירוגים והניתוחים מעודכנים על ידי חברות הדירוג באופן תקופתי, והבנק עושה שימוש בנתונים העדכניים ביותר הקיימים בעת קביעת מסגרות או בחינה של צד נגדי.

סיכון האשראי לדירוג

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדירוג. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדירוג כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוסלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מצבע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדירוג, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעת גורמי המאקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת שיעור האבטלה ושיעור הריבית. לבנק מודל מתקדם לדירוג אשראי לדירוג הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מהווה חלק ממערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדירוג, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנים מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נוסל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי), יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבועני של הבנק, המוצג ונדון בהנהלת הבנק, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשיכים להימצא ברמה נמוכה יחסית. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האובדלוג בכשל, ובפרט שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה), נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יציין, כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש דצמבר 2021) עומד על כ-53.4% (שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן). הבנק אומד, בנוסף, את שיעור המימון "אמייתי" בתיק, זאת, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון המקורי, עקב העלייה המתמשכת במחירי הדיור, הגלומה במלאי המשכנתאות בתיק. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדיור, הוא נמוך. בנוסף, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המאקרו, במספר מתודולוגיות. תוצאות מבחני הקיצון מצביעות כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך.

בתרחיש של הרעה במצב הלווים בתיק האשראי לדיור של הבנק, חשוף הבנק בגין הסיכון לפגיעה ביכולת הלווים לעמוד בתשלומי ההחזרים השוטפים, וזאת אם בו זמנית תהיה ירידה מהותית גם בשווי הבטוחה, והוצאות ועלויות נוספות בהן עלול הבנק להידרש לשאת, לרבות הוצאות משפטיות, עלויות דיור חלופי והוצאות נוספות.

על מנת למזער את הסיכון לפגיעה רוחבית ביכולת הלווים לעמוד בתשלומים, מקפיד הבנק על מדיניות שמרנית של יחס החזר להכנסה. גם במקרה של פגיעה ביכולת החזר של לווים, קיימים לבנק שולי-ביטחון רחבים הנובעים ממדיניות שמרנית ביחס לשיעור המימון, במטרה להבטיח כיסוי מלא של יתרת החוב והעלויות הנוספות גם במקרה של ירידה משמעותית בשווי בטוחות הנדל"ן. לפרטים, ראה להלן פרטים בדבר מאפייני הסיכון התיק ההלוואות לדיור.

תרחישי קיצון שבוחן הבנק, המניחים פגיעה בהכנסות הלווים וירידה בשווי בטוחות הנדל"ן, מראים כי גם בתרחישים של ירידה משמעותית מאד במחירים, פוטנציאל הנזק לבנק עומד במסגרת תיאבון הסיכון.

התפשטות נגיף הקורונה

הבנק ממשיך לעקוב באופן הדוק אחר התפתחויות והשפעות התפשטות נגיף הקורונה על לקוחותיו, תוך שימת לב לגורמים העשויים להשפיע על רמת הסיכון בתיק המשכנתאות.

במהלך שנת 2020, על מנת לסייע ללקוחות להם הלוואה בבנק, אפשר הבנק ללקוחותיו לקבל דחיית תשלומים חלקית או מלאה לפי העדכונים של מתווה בנק ישראל, שהסתיים בסוף הרבעון הראשון של שנת 2021. הבנק מנטר באופן שוטף את הפעילות בנושא: הסכום שנדחה, כמות הבקשות, תקופת דחיית התשלומים, פרופיל הלווים, שיעור המימון ועוד.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)		שיעור השינוי (באחוזים)		
2021	2020	2021-2020	2020-2019	
38,353	27,074	41.7	14.2	משכנתאות שבוצעו (לדיור ולכל מטרה) מכספי הבנק
257	343	(25.0)	(3.9)	מכספי האוצר:
73	125	(41.1)	38.9	הלוואות מוכונות
38,684	27,542	40.5	14.1	הלוואות עומדות ומענקים
38,684	27,542	40.5	14.1	סך הכל הלוואות חדשות
7,563	4,304	75.7	11.4	הלוואות שמוחזרו
46,247	31,846	45.2	13.7	סך הכל ביצועים
70,150	52,922	32.6	12.9	מספר לווים (כולל מיחזורים)

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדירור⁽¹⁾ ליום 31 בדצמבר 2021 (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור מימון	שיעור החוזר	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					סה"כ	
		עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים		
עד 60%	עד 35%	12,393	4,792	13,309	30,603	26,459	10,155	97,711
35%-50%	50%-35%	1,465	656	1,477	3,067	5,194	2,907	14,766
50%-80%	80%-50%	-	-	5	11	493	790	1,299
מעל 80%	מעל 80%	1	-	-	1	29	85	116
עד 75%-60%	עד 35%	10,199	3,852	9,506	15,238	12,140	2,779	53,714
35%-50%	50%-35%	1,372	528	868	1,200	1,782	914	6,664
50%-80%	80%-50%	2	-	-	2	103	201	308
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	-	-	21	21
מעל 75%	עד 35%	136	35	188	348	347	913	1,967
35%-50%	50%-35%	16	3	5	23	70	260	377
50%-80%	80%-50%	-	-	-	2	1	77	80
מעל 80%	מעל 80%	-	-	-	-	-	11	11
סה"כ		25,584	9,866	25,358	50,495	46,618	19,113	177,034

מזה:

גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים	1,392	3,049	2,262	3,409	2,338	783	13,233
אחוז מסך האשראי לדירור	14.1%	11.9%	8.9%	6.8%	5.0%	4.1%	7.5%

הלוואות בריבית משתנה:

לא צמודות בריבית פריים	3,865	9,789	8,099	15,696	13,767	7,692	58,908
צמודות למדד ⁽³⁾	692	1,660	396	861	665	3,265	7,539
במטבע חוץ ⁽³⁾	231	308	516	1,226	772	730	3,783
סה"כ	4,788	11,757	9,011	17,783	15,204	11,687	70,230

הלוואות לא צמודות בריבית פריים	39.2%	38.3%	31.9%	31.1%	29.5%	40.2%	33.3%
מסך האשראי לדירור							
הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה	7.0%	6.5%	1.6%	1.7%	1.4%	17.1%	4.3%
מסך האשראי לדירור							
הלוואות בשיעור מימון גבוה מ-75%	0.4%	0.6%	0.8%	0.7%	0.9%	6.6%	1.4%
מסך האשראי לדירור							

(1) יתרת הלוואות לדירור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות לקבוצות גיל בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

בנוסף, מחוזרים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משיכת למועד המקורי של העמדת ההלוואה.

אופן טיפול זה רלוונטי גם למחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור החוזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי במאפייני הסיכון של ההלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 31 בדצמבר 2021).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום ההלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021 עומד על 53.4% בהשוואה ל-52.7% בימים 31 בדצמבר 2020 ו-31 בדצמבר 2019. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 177 מיליארדי שקלים חדשים, כ-98.6% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את ההלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור ההלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת ההלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדיור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות ההלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משמעותית משיעור המימון ההיסטורי. היקף ההלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-0.4 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק ההלוואות לדיור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדיור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של 3.5%, בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-4.7% ובהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-18.3%, בסך כל ההלוואות, בשיעור של כ-9.5%.

שיעור ההלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה (מ-75%) מסך תיק האשראי לדיור של הבנק הינו כ-0.8% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-0.6% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-0.4% באשראי שניתן ברבעון הרביעי של שנת 2021.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדיור משמש מדד למידת הביטחון של ההלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של ההלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור ההחזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור ההחזר הממוצע בתיק האשראי לדיור של הבנק הוא כ-23.8%. כ-87.0% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור ההחזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-22.8%). כ-11.9% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-38.8%). כ-1.0% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-59.3%) וכ-0.1% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-91.7%).

ההלוואות ששיעור ההחזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת החזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאוד שלאגביה שיעור החזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן וליכולת החזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדיור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

ביום 27 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור. העדכון כולל ביטול מגבלת ריבית הפריים, כך שנותרה המגבלה שלפחות שליש מסך המשכנתא יינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. התיקונים להוראה לפי החוזר הינם החל מיום 17 בינואר 2021. עבור הלוואה לדיור המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה בבנק או בבנק אחר יחול התיקון מיום 28 בפברואר 2021.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מיעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב ההלוואה.

היקף ההלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-21.7 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-12.3% מתיק ההלוואות לדיור.

יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת החזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף ההלוואה

היקף ההלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 31 בדצמבר 2021 ל-13.2 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-7.5% בלבד מתיק האשראי לדיור של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 בדצמבר 2021 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור								
סך הכל	שמוחזרו ⁽²⁾	בפיגור של 90 יום או יותר						
		סך הכל		מעל 6		מעל 15		
		מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 33 חודשים	90 ימים ועד 6 חודשים	30 ימים ועד 89 ימים ⁽¹⁾	
280	32	241	189	16	15	21	7	סכום בפיגור
120	6	114	113	1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽³⁾
1,783	59	1,205	133	84	212	776	519	יתרת חוב רשומה
199	29	170	99	37	34	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,584	30	1,035	34	47	178	776	519	יתרת חוב נטו

- (1) בהתאם להוראות הדיון לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
 (2) הלוואות בהן נחתם הסדר החזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעון.
 (3) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
 (4) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור

האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדיור כוללים בין היתר:

- תהליך חיתום - הלוואות לדיור נבחנות ומאושרות לפי הקריטריונים הבאים:
- קריטריונים לאישור הלוואה הכוללים בין היתר את: הניסיון המצטבר של הבנק בתחום האשראי לדיור, ממצאי ביקורות אשראי שוטפות, בדיקה של תיקי הלוואה המבוצעת במרכז בחינה ארצי יעודי, הערכות לגבי סיכוני אשראי באזורי הארץ השונים, טיב הלווה ויכולת החזר שלו, הבטוחה הנכסית המוצעת והערבים, ומחאות העסקה.
- סמכויות אשראי - קביעת הגורם המוסמך לאשר הלוואה נעשית בהתאם לנתונים בבקשת האשראי ולסיכון הגלום בה.
- מודל לקביעת פרמיית סיכון דיפרנציאלית - מודל אשר פיתח הבנק על בסיס ממצאים אמפיריים מהעבר לצורך דרוג סיכון עסקאות.
- בקרות מובנות במערכת לביצוע הלוואות - הבקרות כוללות בין היתר: וידוא שלמות הנתונים, בקרות על ביצוע פעולות על פי הרשאות ומנגנון לניתוב תהליכים.
- הדרכה בתחום המשכנתאות - הבנק מקיים הדרכות להכשרה, לפיתוח ולשיפור הידע של כל הגורמים העוסקים במתן האשראי לדיור.
- נכסים מקצועיים - בכנסים אלו נסקרות בהרחבה ההתפתחויות בשוק המשכנתאות והצעדים שיש לנקוט על מנת להתמודד עם הסיכונים הנובעים מהתפתחויות אלו.
- מעקב שוטף אחר מצב לווים ותיק האשראי לדיור - הבנק פועל לזיהוי ולאיטור מוקדם ככל האפשר של תבחינים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים, על מנת לאתר מוקדם ככל האפשר מצב של כשל אשראי. הבנק מפעיל סוגים שונים של בקרות, לרבות בקרות פנימיות שוטפות בסניפים, במרחבים ובמטה.

הגורמים השותפים לניהול ובקרת הסיכון בהלוואות לדיור

- מחלקת ניהול משכנתאות בחטיבה קמעונאית - המחלקה מטפלת בסוגים שונים של אירועים המתרחשים במהלך חיי הלוואה.
- מרכז הבחינה הארצי בחטיבה הקמעונאית - למרכז מועברים תיקי הלוואה בטרם הביצוע. תיקים אלו נבדקים במרכז על מנת לוודא שבוצעו בסניף הפעולות הנדרשת בהתאם לנהלי הבנק, הרגולציה וההנחיות שנתנו על ידי מאשר הלוואה.
- מערך הגבייה - מטפל בכל הקשור לתהליכי גביית חובות מלווים המפגרים בתשלומיהם, ובתהליכי מימוש נכסים.
- פורום פיגורים - הפורום קובע יעדים לטיפול בחובות ולהקטנת הפיגורים.
- החטיבה המשפטית - כחלק מתהליך החיתום, נבדקים הביטחונות בתיקים לא סטנדרטיים ובהלוואות בסכומים גבוהים.
- החטיבה לבקרת סיכונים - האגף לבקרת סיכונים מנטר את איכות תיק האשראי בבנק ואת התפתחות פרופיל הסיכון של תיק הבנק לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. החטיבה אחראית לביצוע שוטף של תרחישי קיצון על תיק המשכנתאות של הבנק.
- פורום ניטור סיכונים אשראי וריכוזיות אשראי - מקדם נושאים כגון בחינת מדיניות האשראי, ובפרט, השינויים בתיאבון הסיכון שנקבעו בה, ניתוח רמת הסיכון בתיק האשראי ויישום גישות מידול מתקדמות, פיקוח על תהליך התכנון והיישום של תרחישי קיצון, ומעקב אחר פרופיל הסיכון של תיק האשראי של הבנק.
- ביקורת פנימית - תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית בתחום האשראי כוללת, בין היתר, התייחסות לבדיקת הגורמים העוסקים באישור, ביצוע, תחזוקה ובקרה על האשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

הכלים להפחתת הסיכון בהלוואות לדיור

- ביטחונות - על פי נהלי הבנק בתחום המשכנתאות, ניתן אשראי בגין ביטחונות נכסיים בלבד. במקרים מסוימים דורש הבנק, בנוסף לביטחון הנכסי, גם ערבים לחוב.
 - ביטוחים - על פי נהלי הבנק, כל נכס המשמש כבטוחה מבוטח בביטוח נכס. בנוסף, הלויים עצמם מבוטחים בביטוח חיים לטובת הבנק למקרה של פטירה בטרם נפרע האשראי במלואו.
 - שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון המרבי אותו מאשר הבנק, נקבע במדיניות האשראי ונבחן מעת לעת. ככלל, הבנק דורש מהלווה להשתתף בחלק ממימון הרכישה. תשלום ההון העצמי מהווה כרית ביטחון במקרה של מימוש הנכס, לרבות בתקופה של ירידת מחירים בשוק הנדל"ן. יתר על כן, שיעור ההשתתפות של הלווה מהווה אינדיקציה נוספת לאיתנותו הפיננסית.
- לפרטים נוספים בדבר פעילות גורמים אלה, ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

מכירת תיקי הלוואות לדיור

עסקאות המכירה של תיקי הלוואות לדיור מעבירות את כלל סיכון האשראי מהבנק אל הרוכש, והם מגובות בחוות-דעת משפטיות וחשבונאיות המבססות True sale. הסיכון היחיד שנותר בבנק הוא הסיכון התפעולי, בגין המחויבויות של הבנק כלפי הרוכש לתפעול השוטף של הלוואות, לגביה והעברת כספים, ולדיווחים שוטפים. על מנת למזער את הסיכון התפעולי, נבנה מנגנון תפעולי ממוכן לניהול הלוואות ולהפקת דיווחים שוטפים לרוכשים. כמו כן, נערכת מידי שנה בחינה חיצונית (ISAE3402) לשלמות ואפקטיביות התהליכים והבקורות לניהול תיקי הלוואות שנמכרו.

לפרטים בדבר פרסום בנק ישראל בדבר עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור ראה פרק הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק לעיל וכן פרק ממשל תאגידי, ביקורת, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (חקיקה והוראות פיקוח על פעילות קבוצת הבנק).

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבתיים

לפרטים בדבר סיכונים סביבתיים ראה סיכונים אחרים להלן.

סיכון שוק וריבית

תיאור הסיכון

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book) - הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק.

סקירת סיכונים השוק והריבית והעקרונות לניהולם

לבנק אין חשיפה לסחורות וחשיפתו למניות איננה מהותית, כך החשיפה העיקרית שלו לסיכון השוק נובעת מסיכון הבסיס - הסיכון הקיים כאשר הנכסים וההתחייבויות של הבנק נקובים במטבע או מגזרי הצמדה שונים, ומסיכון הריבית בתיק הבנקאי. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי הבנק (שינוי בהכנסות) ועל שווי נכסיו (שינוי בשווי הון).

סיכונים שוק וריבית הינם חלק בלתי נפרד מעסקי הבנקאות ומניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, רמות חריגות של סיכון שוק ו/או סיכון ריבית עלולות לחשוף את הבנק להפסדים, ולהוות איום על הונו. לפיכך, קבעו דירקטוריון והנהלת הבנק, במסגרת התהליך המוסדר של הבנק למיפוי וזיהוי סיכונים, כי סיכונים השוק והריבית הינם סיכונים מהותיים, וכי ניהול סיכונים אלה הינו חיוני ליציבות הבנק, בפרט לאור סביבת הריבית הנמוכה, והפוטנציאל לשינוי מגמת הריבית במשק. ניהול סיכונים אלו נועד לשמור על רמת סיכון סבירה, בהתאם למגבלות החשיפה, קרי, תיאבון הסיכון שנקבע בגין סיכונים אלה, תוך ניצול הזדמנויות וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא ייחשף להפסדים משמעותיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

ניהול סיכון השוק והריבית בבנק נחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים:

- תיק בנקאי - התיק מהווה את עיקר הפעילות והסיכון של הבנק, מכיל את כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים כעסקאות הגנה לתיק הבנקאי. תיק זה חשוף בעיקר לסיכון ריבית ואינפלציה. מידת החשיפה אליה רוצה הבנק להישאר חשוף נובעת מפעילותו העסקית של הבנק ובאה לידי ביטוי בדוחות הכספיים של הבנק. חשיפה זו הוגבלה במסגרת תיאבון סיכון שהוגדר באופן ייעודי עבור סיכון השוק וסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כאשר היא נבחנת על ידי הבנק בתדירות יומית, באמצעות מגוון כלים ומודלים. חריגה או אף התקרבות לגבולות החשיפה שנקבעו, מדווחות באופן שוטף ומטופלות באופן מיידי, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסמך המדיניות שהתווה הבנק. ניהול סיכון זה נועד לשמור על רמת סיכון סבירה בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע בגין הסיכון, תוך ניצול הזדמנויות וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא ייחשף להפסדים משמעותיים.

- תיק סחיר - התיק מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות למטרות מסחר או לגידור רכיבים אחרים של התיק הסחיר. התיק המאוחד (כולל בנק אגוד) כולל תיקים המנוהלים בחדר עסקאות וכן, תיקי איגרות חוב למסחר ואסטרטגיה במטבע ישראלי ובמטבע חוץ - כמו גם הנגזרים שנועדו לביצוע אסטרטגיות. כמו כן, כולל התיק עסקאות גידור למכשירים הכלולים בתיק הסחיר. תיק זה, נמצא ברמת סיכון לא גבוהה.

ניהול סיכונים שוק וריבית מתבצע ברמה קבוצתית, כולל שלוחות חוץ לארץ וחברות הבת של הבנק. הפעילות מול בנק יחב ובנק אגוד מתואמת באופן שוטף, בפרט, לצורך קביעת תיאבון סיכון קבוצתי שמחייב גם את ניטור פרופיל הסיכון ברמת הקבוצה. עקרונות המדיניות נקבעו באופן הכולם את אסטרטגיית הבנק ואת דרישות הרגולציה, קרי, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, הוראות ועדת באזל הרלבנטיות, ובהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם (Best Practice).

כחלק מניהול הסיכון, הבנק נדרש להקצות הון, במסגרת הנדבך הראשון של באזל II, כנגד הסיכון בתיק הסחיר, וזאת, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 208 ("מדידה והלימות הון - סיכון שוק") הכוללת את הנחיות באזל II בקשר עם הגדרת התיק הסחיר, ניהולו ושערותיו.

רמת סיכון השוק הכולל מוגדרת כנמוכה-בינונית. סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזערי, על פי מדיניות הבנק. כאמור לעיל, התיק הבנקאי כולל את הפוזיציות שלא הוגדרו כפוזיציות סחירות בתיק הסחיר. טיפול הבנק בסיכון הריבית בתיק הבנקאי והקצאת ההון הכולל הנוספת בגינו, מתוארים ומתבצעים במסגרת הנדבך השני של באזל. הקצאת ההון במסגרת הנדבך השני של באזל, נבחנת הן בתרחישים המדמים מצב חיים רגיל והן בתרחישי קיצון, לרבות תרחישים מערכתיים ותרחישי איום. זאת כחלק מתהליך הערכת ההון הפנימי, ה-ICAAP, כמתואר בפרק הלימות ההון.

מבנה התיק הנכסים וההתחייבויות של הבנק המוטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחיים בינוניים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. עקב אי התאמה מלאה בין מח"מ השימושים למח"מ המקורות, חשוף השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית.

סיכון זה מנוטר באופן שוטף, הן במסגרת ניהול סיכון הריבית על התיק הכולל במונחי VAR, הן במונחי EVE - Economic Value of Equity, והן במסגרת שורה נוספת של תרחישים המבטאים ברובם מצבי קיצון. הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון הרביעי של שנת 2021, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית. הבנק פועל, כמדיניות, לגיוס פיקדונות ייחודיים, הנותנים מענה גם לצרכי הלקוח וגם לגידור חשיפות הריבית. לפרטים נוספים בדבר מודלים אלה, השימוש בהם והמגבלות שלהם, ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

אמצעי פיקוח ומימוש המדיניות

הבנק קבע מבנה ארגוני לניהול סיכונים השוק והריבית בתיק הבנקאי, הכולל את הדירקטוריון, הנהלה ושלושת קווי ההגנה. מבנה זה נתמך על ידי ועדות ופורומים יעודיים, שמוסדו לשם ניהול סיכונים אלה, ולשם הקמת מערך בקרה פנימית שנועד למנוע סטיות ממדיניות הבנק בפעילותו בתיק הסחיר ובתיק הבנקאי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון השוק והריבית ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

מדיניות גידור והפחתת הסיכונים

אחד הכלים העיקריים לניהול והפחתת סיכון הריבית הינו קביעת מחירי הצל בבנק (מחירי מעבר). מחירי הצל בבנק נקבעים בתדירות יומית במחלקת ניהול נכסים והתחייבויות (להלן: "נני"ה") שבסקטור ניהול פיננסי, ומשקפים את צרכי ניהול החשיפות השונות תחת מדיניות ניהול הרווח והסיכון.

כלי נוסף הוא פעילות קנייה/מכירה באיגרות חוב ממשלתיות. כמו כן, פועלת מחלקת ניהול נכסים והתחייבויות שבסקטור ניהול פיננסי, לניהול פוזיציות הריבית ו/או הבסיס באמצעות עסקאות Forward, עסקאות Swap ואופציות. היתרונות בשימוש בכלים אלו נובעים מיכולת ביצוע מהירה ובסכומים גדולים, דבר המאפשר ניהול דינמי ואפקטיבי של חשיפות השוק והריבית לצורכי ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, בפרק זמן סביר. בנוסף, העסקאות הן ללא מימון (Unfunded), קיימת בהן נזילות גבוהה והן מבוצעות באמצעות חדר העסקאות של הבנק.

עסקאות נגזרים, אשר מזוהות כמגדרות פוזיציות מאזניות בהתאם לכללי החשבונאות, יוגדרו בהתאם לנוהל גידור שקיים בבנק, כעסקאות גידור חשבונאי. אפקטיביות הגידור הינה מידת ההתאמה בין השינויים בשווי ההון או בין תזרימי המזומנים של הפריט המגודר ושל הנגזר המגודר. הגידור נחשב כבעל אפקטיביות גבוהה, אם השינויים בשווי ההון או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, מתקדמים כמעט במלואם על ידי השינויים בשווי ההון או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגודר. בדיקות אפקטיביות הגידור מתבצעות אחת לרבעון.

אחת לשנה לפחות, נבחנות הנחות המודלים המשמשים לניהול סיכונים שוק וריבית, לרבות הנחות ההתנהגותיות הנלקחות לצורך קביעת הפריסות במכשירים שונים.

הבנק בוחן את מידת ריכוזיות סיכון הריבית לפי מגזרי ההצמדה ולפי סוגי מכשירים עיקריים. מפת הריכוזיות נידונה בוועדה לניהול סיכונים בתדירות שנתית. הבנק פועל באופן שוטף להגברת המודעות לנושא סיכונים שוק והריבית בתיק הבנקאי ברמת הקבוצה, לרבות ביחידות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות נהלי עבודה, הדרכות והשתלמויות בנושא. כמו כן, מתקיים קשר שוטף עם כל היחידות הרלבנטיות לניהול סיכון השוק והריבית. התיאום בין היחידות נועד ליצירת מתודולוגיה אחידה לניהול סיכונים השוק והריבית בתיק הבנקאי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מדידת חשיפת סיכוני השוק והריבית ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים

מדידת סיכוני השוק והריבית נתמכת על ידי מגוון רחב של מערכות מידע, מודלים, תהליכים, מדדי סיכון ומבחני מצוקה ואלה נבחנים באופן שוטף, באמצעות מהלכי הבקרה הפנימית של הבנק, לרבות תהליכי תיקוף מתמשכים.

לבנק שני מודלים עיקריים לניהול סיכון השוק והריבית שלו: מודל ה-VAR ומודל ה-EVE. הבנק מחשב מדדים אלה, כמו גם מדדים נוספים המשמשים אותו לניהול סיכונים אלה, בתדירות יומית לכל הפחות.

מודל ה-VAR הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש. המודל מודד את רמת הסיכון במונחי כסף, כאשר הבנק מתאים את אופק ההשקעה לתיקים אותם הוא בוחן באמצעות מדד זה. הבנק משתמש בשיטה המשלבת בין מספר שיטות חישוב VAR המקובלות בעולם. לחישוב ה-VAR נלווה חישוב BACKTESTING, שנועד לבחון את איכות אומדני החישוב שלו, קרי, לבחון את תחזית המודל לעומת התוצאה בפועל.

EVE - Economic Value of Equity, הוא מודל המבטא את גישת השווי הכלכלי. מודל זה הוא המודל העיקרי של הבנק לאמידת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, והוא בוחן שינויים בשווי הכלכלי של התיק תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית, במצב חיים רגיל ובמצבי קיצון, לרבות עלייה/ירידה מקבילה של עקום הריבית בשיעורים גבוהים ותרחישים של עלייה/ירידה לא מקבילית של עקום הריבית. בנוסף, לבנק מגוון מבחני מצוקה (קיצון) ברמות חומרה שונות שנועדו לבחון את פרופיל הסיכון שלו בעת אירוע קיצון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. כמו כן, מפעיל הבנק שיטות חדשות לבחינת סיכון הריבית בתיק הבנקאי בעת חירום, כולל תרחיש קיצון המתבצע במתווה כלכלי. תרחיש זה מתבסס על הבנת הבנק לגבי אופן התפתחות בעת קיצון של תנאי המאקרו הרלבנטיים לסיכונים אלה.

שיטות מדידת ערכי הסיכון של הבנק הינן שמרניות בהיבטים רבים, בהתאמה לפרקטיקה המקובלת ביישום עקרונות באזל. המשקפת באופן מהימן את חשיפת הריבית, לרבות ההשפעות של האופציות ההתנהגותיות הגלומות בתיק המשכנתאות ובתיק הפיקדונות, התלויות בריבית. הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם.

יצוין כי, תיק הנוסטרו של בנק אגוד משקף סיכון שהינו גבוה מתאבון הסיכון של הבנק. יחד עם זאת, ברמת הבנק המאוחד השפעת תיק זה אינה מהותית. הערכת החשיפה של הבנק לסיכוני ריבית לרבעון הרביעי של שנת 2021, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית.

ערכי הסיכון הנמדדים למהלך עסקים רגיל ותרחישי קיצון, ירדו במהלך רבעון זה, כתוצאה מפעילות בנקאית שוטפת, ונעים ברמות סיכון נמוכות מתיאבון הסיכון שנקבע. ברבעון זה נרשמה עלייה בציפיות האינפלציה. הבנק ממשיך לנהל את הפוזיציה המדדית בצורה הדוקה המתבססת על בניית מאזן הצמדה בתדירות יומית ובנייה של פוזיציה חזויה תחת תרחישים שונים.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2021	שנת 2020	
592	770	לסוף התקופה
810 (פברואר)	1,055 (יוני)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
521 (אוקטובר)	443 (ינואר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

העלייה בערך ה-VAR נבעה מפעילות שוטפת ברבעון.

מרבית סיכון השוק נובע מסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כפי שיוצג להלן. תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל, לבחינת איכות מודל ה-VAR.

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת⁽⁴⁾ תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

	שינוי בשווי הוגן				
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ		
	לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר
31 בדצמבר 2021					
עלייה של 2%	(905)	(1,187)	418	14	16
ירידה של 2%	(82)	427	(439)	14	(17)
31 בדצמבר 2020					
עלייה של 2%	(369)	(1,558)	195	(10)	15
ירידה של 2%	(38)	1,254	(199)	52	(17)

(4) מחושב על סמך נתונים שוטפים המשמשים לצורך ניהול סיכון הריבית בפועל.

במסגרת ערכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. יתרות עובר-ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למס"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים. הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מידע כמותי על סיכון ריבית – ניתוח רגישות

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021			
סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	
15,463	236	15,227	18,417	363	18,054	שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾
12,094	16,203	(4,109)	16,605	2,250	14,355	מזה: תיק בנקאי

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021			
סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	סך הכל	מט"ח ⁽²⁾	שקל	
56	91	(35)	191	134	57	שינויים מקבילים עלייה במקביל של 1%
70	118	(48)	235	140	95	מזה: תיק בנקאי
(134)	(99)	(35)	(490)	(193)	(297)	ירידה במקביל של 1%
(78)	(68)	(10)	(532)	(199)	(333)	מזה: תיק בנקאי
(407)	(8)	(399)	(272)	(32)	(240)	שינויים לא מקבילים התללה ⁽³⁾
670	46	624	398	87	311	השטחה ⁽⁴⁾
345	82	263	477	163	314	עליית ריבית בטווח הקצר
135	(87)	222	(83)	(168)	85	ירידת ריבית בטווח הקצר

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(4) עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

הפער בין חשיפת התיק הבנקאי לשינויים בריבית על פי השווי ההוגן המותאם נטו לבין רגישות הערך הכלכלי (EVE) המוצגים לעיל, בתזוזה מקבילה של העקום ב-1% עומד על 738 מיליוני שקלים חדשים.

עיקר הפער נובע משימוש בעקומי היוון שונים. עקומי ההיוון המשמשים לניתוח רגישות הערך הכלכלי (EVE) הינם עקומי מחירי המעבר ואילו ריביות ההיוון המשמשות לצורך הצגת השווי ההוגן המותאם נטו הינן ריביות בהן היה ניתן לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן והן משקפות את רמת הסיכון הגלומה ללקוח דומה.

החישוב מאפשר תרחישים בהם עשויה להיווצר ריבית שלילית, ואינו קוטם את הריבית בשיעור של 0%.

לפרטים נוספים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

יצוין כי שיעור התשואה הפנימי ומשך חיים ממוצע האפקטיבי כפי שמוצגים בחשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית בדוח הסיכונים, הינם נתונים ממוצעים ולכן לא ניתן להסיק משינוי ליניארי בהם על רגישות השווי ההוגן המותאם נטו לשינויים בשיעורי הריבית.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021			
הכנסות	מימון שאינן	הכנסות	הכנסות	מימון שאינן	הכנסות	
ריבית	מריבית ⁽³⁾	ריבית	ריבית	מריבית ⁽³⁾	ריבית	
סך הכל		סך הכל	סך הכל		סך הכל	
1,290	145	1,145	1,321	30	1,291	שינויים מקבילים⁽²⁾
1,273	125	1,148	1,338	47	1,291	עלייה במקביל של 1%
96	(160)	256	(1,194)	(36)	(1,158)	מזה: תיק בנקאי
115	(141)	256	(1,216)	(59)	(1,157)	ירידה במקביל של 1%
						מזה: תיק בנקאי

(1) לטווח של שנה.

(2) שינויים בריבית חסרת סיכון.

(3) כולל השפעת שווי הווגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באגרות חוב והשפעת צבירת ריבית על פעילות בנגזרים.

להלן ההנחות העיקריות שבבסיס הנתונים לעיל, התואמות את האופן בו מנהל הבנק את סיכוני הריבית:

- יתרות עובר ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים.
- החל משנת 2021, בחישוב רגישות הכנסות מריבית, לא מתבצעת קטימה של הריבית חסרת סיכון לשיעור מינימאלי של 0.0%. באותו אופן, בחישוב רגישות ההכנסות מימון שאינן מריבית, לא מתבצעת קטימה של ריביות ההיוון בשיעור ריבית 0.0%.

למידע נוסף על סיכון הריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

מדד ושער חליפין

סקירת סיכונים האינפלציה ושערי החליפין והעקרונות לניהולם

חשיפות אינפלציה - תיאבון הסיכון משתנה בהתאם לתוחלת הרווח הצפויה בהחזקת הפוזיציה, ויכולת הבנק לצמצם את החשיפה תוך פרק זמן סביר. החשיפה כלולה במסגרת מדדי תיאבון הסיכון והמודלים שמפעיל הבנק על כלל סיכוני השוק. חשיפות מטבע - מדיניות הבנק היא פוזיציות מטבע מזעריות (תפעוליות), למעט פוזיציות אסטרטגיות ספציפיות אשר אושרו בועדות השונות ו/או פוזיציות חדר טסקאות על פי מגבלות הסיכון שאושרו. הפוזיציות האסטרטגיות במטבע חוץ תחומות ב-Stop Loss המהווה מנגנון לבלימה וקישור הסיכון. נגזרים בתיק הבנקאי שבוצעו על מנת לגדר כלכלית את הפעילות המאזנית, אך שלא ניתנים להגדרה כגידור לפי כללי הגידור החשבונאי, יוצרים השפעה על הרווח וההפסד החשבונאי. הפער נוצר כתוצאה משוני ברישום החשבונאי בין הפריטים המאזניים לבין הנגזרים הלא מוגדרים חשבונאית. השפעה זו מנוטרת ומנוהלת תחת קיום מנחים שנקבעו על ידי ההנהלה, באופן שוטף בסקטור ניהול פיננסי ומדוחות נדונה בועדות השונות לניהול סיכונים.

להלן נתונים בדבר חשיפות מדד ושער חליפין כפי שבאים לידי ביטוי בדוחות הכספיים, ותוך התייחסות לשוני בין ההצגה החשבונאית לבין מדידת החשיפה הכלכלית:

הון פיננסי - ליום 31 בדצמבר 2020 עולה ההון של הקבוצה על סך הפריטים הלא כספיים ב-19,696 מיליוני שקלים חדשים. ההון הפנוי של הקבוצה, הכולל את ההון הפיננסי, מימן במהלך שנת 2020 שימושים שקליים, בהתאם למדיניות ניהול המקורות והשימושים בתיק הבנקאי.

מצב הצמדה - פירוט הנכסים וההתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים בבנק לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020, מוצג בביאור 31 בדוחות הכספיים, אולם, מידת החשיפה הכלכלית של הבנק אינה באה לידי ביטוי מלא בפוזיציות המוצגות בביאור זה, לאור השוני בין הגישה החשבונאית לבין הגישה הכלכלית בהתייחסות לסעיפי ההון, לפריטים שאינם כספיים ולהשקעות בחברות מוחזקות, כפי שיתואר להלן.

עודפי הנכסים צמודי המדד בקבוצה, הכוללים נכסים והתחייבויות מאזניים וחוף מאזניים ל-31 בדצמבר 2021, כמוצג בביאור 31 בדוחות הכספיים, מסתכמים ב-14.7 מיליארדי שקלים חדשים, והם מייצגים את החשיפה הכלכלית. בדצמבר 2020, הסתכמו עודפי הנכסים במגזר זה ל-18.6 מיליארדי שקלים חדשים.

עודפי הנכסים במטבע חוץ בקבוצה ל-31 בדצמבר 2021, מסתכמים ב-134 מיליוני שקלים חדשים. לאחר התאמת ההתייחסות הכלכלית לפיקדונות המשמשים לכיסוי השקעות בחברות בנות בחוף לארץ המוצגים כפריטים שאינם כספיים, וכן לירידת ערך בעלות אופי זמני של השקעות בניירות ערך, מסתכמת הפוזיציה במגזר זה בעודף שימושים של כ-538 מיליוני שקלים חדשים. ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמה הפוזיציה במטבע חוץ בקבוצה, לאחר ההתאמות האמורות, בעודף שימושים של כ-400 מיליוני שקלים חדשים. הפוזיציה במגזר השקלי הלא צמוד מאזנת את הפוזיציות הכלכליות הפתוחות במגזר הצמוד למדד ובמגזר מטבע החוץ.

לבנק שימושים צמודי מדד, הנובעים מהפעילות השוטפת בתיק המשכנתאות הצמודות למדד, אשר כנגדם מגויסים מקורות צמודי מדד, הכוללים הנפקות איגרות חוב ופיקדונות מהציבור. הבנק פועל באמצעות מכשירים פיננסיים נגזרים לניהול אקטיבי של חשיפה זו, בהתאם למדיניות החשיפה שנקבעה.

במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה מוצגת החשיפה הקבוצתית לריבית על בסיס מאוחד במונחי משך חיים ממוצע אפקטיבי (מח"מ) ובמונחי השווי ההוגן. תזרימי המזומנים לחישוב החשיפה מבוססים על הנחות שיעורי משיכה בתחנות היציאה בפיקדונות וכן על שיעורי סילוק מוקדם במשכנתאות. שיעורי המשיכות מבוססים על נתונים אמפיריים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב התזרימים והשווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 לדוח הכספי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 31 בדצמבר 2021, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾	תרחיש				
	עלייה של 10%	עלייה של 5%	ירידה של 5%	ירידה של 10%	ירידה מקסימלית
מדידת ⁽²⁾	1,492.5	746.2	(746.2)	(1,492.5)	(133.9)
דולר	18.1	12.7	(9.5)	(12.5)	(7.7)
ליש"ט	0.4	0.2	(0.2)	(0.4)	(0.2)
יין	0.4	(0.2)	0.2	0.4	(0.2)
אירו	0.3	(0.9)	2.5	5.3	2.6
פר"ש	-	-	-	-	(0.1)

(1) תרחיש קיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.
(2) רגישות ההון לעלייה ולירידה של 3% במדד המחירים לצרכן הינה 447.7 ו-447.7 (מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה).

סיכון מחירי מניות

לפרטים בדבר סיכון מחירי מניות, ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.
לפרטים נוספים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות לעיל, דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק, וכן ביאורים 12 ו-15 לדוחות הכספיים.

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר.
סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות.

סקירת סיכון הנזילות והעקרונות לניהול

סיכון הנזילות מנוהל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין 310 (ניהול סיכונים), 342 (ניהול סיכון נזילות), 221 (יחס כיסוי נזילות) ו-222 (יחס מימון יציב נטו). הסיכון מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון והנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

ניהול סיכון הנזילות מעוגן במסמך מדיניות המובא בתדירות של לפחות אחת לשנה לאישור הדירקטוריון. מסמך המדיניות כולל את אופן ניהול הסיכון, לרבות סמכויות ואחריות האורגנים השונים, מנגנון הניהול השוטף של סיכון הנזילות, אפיון כל הפרמטרים למדידת הסיכון במהלך עסקים רגילי ובתרחיש הלחץ השונים, מגבלות הדירקטוריון והנהלה, לרבות מגבלות בתחום הריכוזיות ומבנה המקורות, ותוכנית חירום מפורטת לטיפול במקרה של משבר נזילות לרבות מצבי הכוננות השונים בניהול סיכון הנזילות והאמצעים האפשריים בכל אחד מסוגי התרחישים ופרק הזמן המוערך לביצוע.

דירקטוריון הבנק קובע את האסטרטגיה לניהול סיכון הנזילות ואת תיאבון הסיכון על פי הדרישה הרגולטורית באמצעות סדרה של מגבלות בשלושת הממדים של הסיכון: מצב עסקים רגיל, תרחישים (יחס כיסוי נזילות, יחס מימון יציב נטו ויחס נזילות מזערי - מודל פנימי) וריכוזיות. הנהלת הבנק קבעה סדרה נוספת של מגבלות המהווים קווים מנחים לניהול - מעבר למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. במהלך שנת 2021 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

הבנק מפעיל כלים לניטור סיכון הנזילות באמצעות אינדיקטורים אנדוגניים ואקסוגניים העשויים להצביע על עליית הסיכון למצב של משבר. בבנק פותח מדד משולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים בישראל לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ - מדד זה הינו מדד תומך החלטה להכרזה על מצב כוננות בשל תרחיש מערכת.

במהלך שנת 2021 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סקירת סיכון המימון והעקרונות לניהול

סיכון המימון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. ריכוזיות מקורות המימון, כאמור, מנוטרת באמצעות מגוון רחב של מגבלות דירקטוריון, הנהלה וכן אינדיקטורים לניהול הסיכון (Key Risk Indicators) תחת מספר תתי קטגוריות: גודל, סוג לקוח, מפקיד בודד, כמות לקוחות, מוצר, מטבע ואורך חיים של הפקדה ממוצעת. הוגדר "מדד על" המשקל את כלל האינדיקטורים הקשורים לריכוזיות מקורות המימון, הניהול השוטף של מבנה המקורות, כולל התוויה של מדיניות לגיון המקורות ותקופות המימון וכן קביעת יעדים ספציפיים למדדי הסיכון. ניטור הריכוזיות מבוצע בתדירות יומית, מדווח ומנוהל באופן שוטף.

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים, וכן הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים,

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. לאורך שנת 2021 סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך. כמו כן, החשיפות לנגזרים מנוהלות באופן שוטף, בהתאם למצב החשיפה מול כל צד נגדי, מבוצעת השלמה מיידית של ביטחונות נדרשים לצד נגדי או דרישה מיידית לביטחונות מצד נגדי. לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל. לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 - "יחס כיסוי נזילות", הדרישה הרגולטורית המזערית הינה 100%. ההוראה קובעת יחסי נזילות מינימאליים לתקופה של חודש ("LCR רגולטורי"), המחושבים על בסיס מקדמים אחידים למערכת הבנקאית אשר נקבעו על ידי בנק ישראל בהתבסס על הנחיות באזל III. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי, כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחידיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל. יחס כיסוי הנזילות הממוצע לרבעון הרביעי של שנת 2021 הסתכם ב-125%. כאמור לעיל, במהלך שנת 2021, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

יחס מימון יציב נטו

הוראת ניהול בנקאי תקין 222 "יחס מימון יציב נטו" קבעה יחס מימון יציב מינימאלי בשיעור של 100% ("NSFR רגולטורי"), בין מימון יציב זמין ומימון יציב נדרש. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס מימון יציב נטו של הקבוצה יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחידיו על בסיס מאוחד. היחס על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2021 עמד על 119%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק. לפרטים בדבר תזרים המזומנים של הבנק לפי תקופות לפירעון ראה ביאור 32 בדוחות הכספיים. ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-13.7 מיליארדי שקלים חדשים. הבנק פועל באופן עקבי, כחלק מהאסטרטגיה לניהול מקורות ושימושים, לגיוס מקורות ארוכי טווח. שיעור המקורות המאזניים השקליים של הבנק, לתקופה העולה על חודש ימים, מסך המקורות השקליים ליום 31 בדצמבר 2021, מסתכם ב-45% (ליום 31 בדצמבר 2020 - 53%) ומתוכם שיעור מקורות מאזניים לתקופה העולה מעל שנה, הוא כ-41% (ליום 31 בדצמבר 2020 - 38%). מרבית המקורות המאזניים של הבנק במטבע חוץ ליום 31 בדצמבר 2021 הם לתקופה של עד שנה ומהווים כ-96% (ליום 31 בדצמבר 2020 - 89%) מסך המקורות במטבע חוץ, מתוכם כ-40% (ליום 31 בדצמבר 2019 - 34%) מקורות לתקופות של מעל 3 חודשים. המקורות השקליים ארוכים יותר מהמקורות במטבע חוץ, זאת בהתאמה למבנה השימושים הארוך יותר בשקלים, בדגש על המשכנתאות במטבע ישראלי. כמו כן, פועל הבנק בעסקאות עתידיות בהיקפים ניכרים להסעת עודפי נזילות בין מטבע חוץ לשקלים ובהתאמה לתקופות, כחלק מניהול דינמי של המקורות והשימושים.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך שנת 2021 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של כ-284.2 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2020, להיקף של כ-307.9 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2021, גידול של כ-8.3%. במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של כ-233.0 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-6.9% לעומת סוף שנת 2020. במגזר צמוד המדד גדל היקף פיקדונות הציבור ל-21.6 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-31.3% ובמגזר מטבע חוץ גדל היקף פיקדונות הציבור ל-53.3 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של כ-7.3% לעומת סוף שנת 2020.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

הבנק הגדיר מסגרת לניהול סיכונים תפעוליים, הכוללת הגדרה של הממשל התאגידי המפרטת את תחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה, ואת חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק.

הסיכון התפעולי בבנק מטופל באופן אקטיבי ובמטרה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי.

הסיכון התפעולי כולל גם את סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר, סיכון טכנולוגיית המידע וסיכון משפטי.

האירועים התפעוליים מסווגים לשבע קטגוריות סיכון בהתאם לעקרונות באזל: מעילה (הונאת הבנק בידי עובדיו), הונאה חיצונית (הונאת לקוח את הבנק), פרקטיקות עבודה ובטיחות סביבת העבודה (הפסדים הנובעים מפעולות שאינן עולות בקנה אחד עם חוקים או הסכמים בנושא עבודה), פרקטיקות הקשורות ללקוחות, מוצרים ועסקים (אי עמידה בחובות כלפי לקוח), נזק לנכסים פיסיים, ביצוע, הפצה וניהול תהליכים ושיבושים עסקיים וכשלי מערכות. הבנק מנהל ומודד את הסיכון התפעולי גם לפי קטגוריות אלה.

סקירת הסיכון התפעולי והעקרונות לניהול

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

עם ההתפתחות בשווקים הגלובליים, והעלייה במורכבות הפעילות הפיננסית והתשתיות הטכנולוגיות התומכות, גברה ההבנה כי חשיפת הבנק להפסדים פוטנציאליים כתוצאה מכשלים בפעילות התפעולית השוטפת, עלולה לפגוע בפעילות העסקית. אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במוסדות הפיננסים, הגבירו את מודעות המוחקקים והמוסדות הפיננסיים למהותיות אירועי הכשל התפעולי, לפוטנציאל הגבוה של הנזק היכול להיגרם מאירוע סיכון תפעולי, ולמאפיינים העיקריים שלהם.

הסיכון התפעולי הינו מהותי בשל קיומו בכל תחומי הפעילות ובכל יחידות הבנק. לסיכון התפעולי פוטנציאל פגיעה ברווח, בהכנסות, בהון ובמוניטין הבנק, ויש לו יחסי גומלין עם סיכונים אחרים כגון: סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין וסיכונים נוספים. אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת הבנק, ועלולים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע (רעידת אדמה, שיטפון), מגיפה ואירוע ביטחוני. לפיכך, ניהול יעיל של הסיכון הינו הכרחי בתהליכי ניהול סיכונים בבנק.

הסיכון התפעולי מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות של הבנק. עם ההתפתחות בשווקים הגלובליים, והעלייה במורכבות הפעילות הפיננסית והתשתיות הטכנולוגיות התומכות, גברה ההבנה כי חשיפת הבנק להפסדים פוטנציאליים כתוצאה מכשלים בפעילות התפעולית השוטפת, עלולה לפגוע בפעילותו העסקית.

בגין מהותיות הסיכון התפעולי, מייחסים הנהלת הבנק והדירקטוריון חשיבות רבה לניהול סיכון זה, כחלק מהמסגרת הכוללת של הבנק לניהול ובקרת הסיכונים שלו. הדירקטוריון וההנהלה קבעו כי ניהולו של הסיכון מחייב יצירת תרבות הולמת בארגון לטיפול בו, באמצעות הטמעת והנחלת התרבות הארגונית על ידי הדרכות, הפצת תכנים בנושא ויישום סטנדרטים גבוהים של בקרה פנימית בכל הרמות.

לבנק מדיניות מסגרת לטיפול בסיכונים התפעוליים המגדירה את העקרונות לפיהם הבנק מנהל את הסיכון התפעולי, מהותיות הסיכון, אופן ניהולו, תהליכי המדידה והניטור והפעולות שנוקט הבנק על מנת להפחית את הסיכון. עקרונות המדיניות נקבעו באופן הולם את אסטרטגיית הבנק, את דרישות הרגולציה (הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והוראות ועדת באזל הרלוונטיות) ובהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם (ה- Best Practice).

המדיניות מפרטת את הממשל התאגידי ותחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה השונים, ומעגנת את חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק ובקבוצה. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע בהתאם להוראות בנק ישראל: 350 – "ניהול סיכונים תפעוליים" ו-310 – "ניהול סיכונים", המתוות את מסגרת העבודה הכוללת לניהול סיכונים, ומסמך באזל "עקרונות לניהול הסיכון התפעולי" (מסמך מחודש אוקטובר 2014), הקובעים את הכללים הנדרשים לניהול תקין של הסיכון התפעולי.

מנהל הסיכון התפעולי הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים, שהוא גם מנהל הסיכונים הראשי של הבנק, האחראי ליישום נאות של מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי ופועל באמצעות האגף לבקרת סיכונים. מסגרת הטיפול שנקבעה כוללת גם את המסגרת הנדרשת לטיפול בסיכונים מעילות והונאות, המהוות חלק מקטיגוריות הסיכון התפעולי, על פי הנחיות בנק ישראל.

מדיניות הבנק קובעת את תיאבון הסיכון התפעולי של הבנק במספר היבטים: כמותיים ואיכותיים במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון, תיאבון הסיכון הוגדר בגין ההפסדים בפועל וההפסדים הפוטנציאליים, ברמת התיק הכולל ולפי קטגוריות סיכון.

מסמך המדיניות אושר בהנהלת ודירקטוריון הבנק בשנת 2021, כחלק מתהליך אישור כלל מסמכי המדיניות לניהול ובקרת הסיכונים.

הבנק פועל למדידה וזיהוי הסיכון התפעולי, באופן דינמי, בשני מישורים: מדידת ההפסדים מאירועי כשל שהתממשו בפועל ומדידה של סיכונים פוטנציאליים המזוהים בתהליך סקרי הסיכונים התפעוליים ובמפת הסיכונים. הסקרים התפעוליים מוצגים על כלל פעילות הבנק ובהתאם לתוכנית תלת שנתית. הבנק מיישם תוכנית תלת שנתית של ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים על כלל הפעילות של הבנק שתסתיים בסוף שנת 2022. פעילות זו, הינה תהליך שוטף שפועל ליצירת מפת סיכונים, הגברת אפקטיביות ניהול הסיכונים ומזעורם, תוך כדי למידה, הערכה מחודשת של הסיכונים, לרבות כתוצאה מהתממשות אירועים.

הבנק מנטר ומתעד את כלל אירועי הכשל התפעוליים, אירועים אלו כוללים הן אירועים שנוצר בגינם הפסד והן אירועים ללא הפסד ואף אירועים בהן נוצר רווח. מדידת ההפסדים בפועל אל מול תיאבון הסיכון במצב עסקים רגיל כוללת אירועי הפסד בלבד (ללא קיזוז אירועי רווח) ולאחר התחשבות בכיסוי ביטוחי לו מומש בפועל.

הבנק מבצע סקרים לזיהוי ומיפוי סיכונים תפעוליים פוטנציאליים בחטיבות השונות כתהליך מתמשך, כאשר המיקוד הוא מיפוי והערכת הסיכונים המהותיים בכל יחידה. הבנק הגדיר, מספר אינדיקטורים לסיכון (KRI's) שנועדו לזהות סיכונים פוטנציאליים טרם התממשותם. תוצאת הסקרים, והמלצות לביצוע (AI) נידונים, כחלק מתהליכי ההערכה העצמית, בפורומים ייעודיים להם שותפים מנהלי היחידות הנסקרות ונציגי החטיבה לבקרת סיכונים.

בנוסף לסקרים אלו, מנתח הבנק אירועים חיצוניים בארץ ובעולם, אשר עשויים לספק מידע על נסיבות ונזקים פוטנציאליים בהם עלול להתממש סיכון תפעולי. ניתוחים אלו משמשים את הבנק ליישום מהלכים מתאימים על התהליכים המקבילים המתקיימים בבנק.

לבנק מערכת ייעודית לניהול סיכונים תפעוליים (פסת"ל - פורטל סיכונים תפעוליים) המשמשת את הבנק לניטור וניתוח אירועי כשל, סקרי סיכונים ויצירת מפת סיכונים, קישור התממשות אירועים בפועל למפת הסיכונים, ניהול מעקב שוטף אחר המלצות ליישום שעלו מסקרים, אירועי כשל ותהליכי הפקת לקחים. ודיווחים בגין סיכון תפעולי.

הבנק פועל לשיפור אפקטיביות הטיפול בסיכון המעילות וההונאות. כחלק ממהלך זה הבנק נמצא בשלבי יישום של מערכת שבה מופעלים חוקים עסקיים להצפה ואיתור פעילות חריגה. הטיפול במעילות והונאות מתבצע בהתאם למסמך מדיניות מסגרת לניהול סיכונים תפעוליים. מסגרת הטיפול כוללת שילוב בין מספר גורמים בבנק: בקרת סיכונים, אבטחת מידע וסייבר, משאבי אנוש וחטיבת הטכנולוגיה.

הבנק מקצה הון בגין סיכון תפעולי לפי השיטה הסטנדרטית. לפי שיטה זו, פולח הבנק לשמונה קווי עסקים, כנדרש על ידי בנק ישראל, כשלכל קו עסקים ניתן משקל סיכון סטנדרטי, המבטא את רמת הרגישות שלו להפסדים בגין סיכון תפעולי. הפילוח והטיפול בהקצאת ההון הנדרש מעוגן במסמך מדיניות ייעודי המסדיר את ההיבטים הנדרשים לשם הקצאת ההון בשיטה הסטנדרטית, ובפרט, מגדיר את קווי העסקים בפעילות הבנק.

מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי נסקרת מדי רבעון, במסגרת מסמך הסיכונים של הבנק. כחלק מזה, מוצג פרופיל הסיכון הכמותי והאיכותי, לנוכח תיאבון הסיכון, מפת הסיכונים התפעוליים, וכן מוצגים ומנותחים האירועים המהותיים ביותר שהתרחשו במהלך הרבעון.

ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה לרכישת מניות בנק אגוד בידי הבנק. תהליך המיזוג הינו מהותי ובהיקף נרחב המציב אתגרים בניהול הסיכון. התהליך כרוך בהיבטים תפעוליים רבים כגון העברת נתונים ומיזוג והסבת מערכות. כמו כן, איכות הבקרה בבנק אגוד עשויה לרדת בתקופה הקרובה ועד להשלמת המיזוג ועל כן, פוטנציאל התממשות הסיכונים התפעוליים עולה.

הפחתת הסיכון התפעולי

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בשל מהותיות הסיכון התפעולי נוקט הבנק מגוון אמצעים להפחתת סיכון זה. אחד הכלים המרכזיים הוא ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים בכל פעילויות הבנק, לייצירה וניהול שוטף של מפת הסיכונים. הסקרים מתבצעים במתכונת של RSA (Risk Self-Assessment), כאשר היחידה העסקית (כקו הגנה ראשון) מעריכה את הסיכונים הקיימים בפעילותה. האגף לבקרת סיכונים מנחה את היחידה העסקית בנוגע למתודולוגיה לעריכת הסקר ולהערכה אפקטיבית של הסיכונים הקיימים ומאתגר את תוצאות הסקר. הבנק ישלים את התוכנית התלת שנתית לביצוע סקרי סיכונים תפעוליים על מכלול הפעילויות בבנק בסוף שנת 2022. המתודולוגיה לעריכת הסיכונים מבוססת על ארבע שלבים: הערכת הסיכון המובנה, הערכת אפקטיביות הבקורות, הערכת הסיכון השיורי וניהול ממצאים ותהליכי הפחתת הסיכון.

תהליך חשוב נוסף הינו הנחלת תרבות ארגונית הכוללת מודעות גבוהה לסיכון התפעולי ולהטמעת תהליכים מפחיתי סיכון. מוגו נאמני סיכון תפעולי במטה ובסניפים המשמשים כזרועו הארוכה של מנהל הסיכונים התפעוליים בתהליך זה. הבנק יודם תהליכי הדרכה פרונטליים וטכנולוגיים בנושאי הסיכון התפעולי בקרב עובדים חדשים, וביחידות ובאוכלוסיות הפועלות ביחידות שזוהו כעיתרות סיכון תפעולי, וקיום כנסים להנחיה שוטפת של נאמני הסיכון התפעולי במטה ובסניפים.

אחד הכלים להפחתת הסיכון בהם משתמש הבנק הוא ביצוע תחקירים והפקת לקחים, כתוצאה מאירועים פנימיים ו/או חיצוניים. המסקנות המגובשות בתהליך זה מוטמעות בתהליכי העבודה, במערכות בתכני ההדרכה ובנהלים מחד, ומופצות לנאמני הסיכון התפעולי לשם הטמעתם ביחידות מאידך.

הבנק גיבש מדיניות ותוכניות פעולה לשעת חירום, לגיבוי התאוששות והמשכיות עסקית במקרה של נזק פיזי לתשתיות הבנק. תוכנית זו, הנתמכת בנהלי חירום ובעלי תפקידים קבועים מראש, מתורגלת על בסיס שנתי ומסקנות התרגולים מוטמעות בתוכנית הפעולה.

הפחתת סיכון תפעולי באמצעות ביטוח - הבנק מבטח בפוליסת ביטוח בנקאי, כנגד נזקים העלולים להיגרם במהלך פעילותו השוטפת, כתוצאה מאירועים של טעות אנוש, מעילות, הונאות וכדומה. בנוסף, רכש הבנק פוליסת ביטוח לנושאי משרה, החלה על כל נושאי המשרה בבנק ובחברות השונות בקבוצת הבנק, ומעניקה כיסוי ביטוחי כנגד תביעות אישיות שיוגשו כנגד נושאי המשרה בגין פעילותם במסגרת תפקידם בחברות הקבוצה. רכישת פוליסת הביטוח לנושאי משרה כאמור, כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק.

כנגד נזקי רכוש ותביעות חבות, רכש הבנק פוליסות ביטוח ספציפיות המעניקות כיסוי ביטוחי לרכוש הבנק ולחביונותיו. כמו כן, לבנק כיסוי ביטוחי בפוליסת סייבר ייעודית, המהווה רובד נוסף מעל הפוליסה הבנקאית, המשלימה את הפוליסה הבנקאית בהתייחס לפשעי מחשב. לבנק מסמך מדיניות ייעודי המסדיר את היבטי הביטוח הכרוכים במסגרת פעילותו.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית.

במהלך הרבעון הרביעי, המשיך הבנק להתמודד עם אירוע הקורונה ושמירה על הנחיות עבודה כנגזרת מהנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל, בין היתר: עטיית מסכה בחללים סגורים, שמירה על היגיינה וריחוק חברתי, חציצה בעמדות קבלת קהל, המשך עבודה מרחוק בהתאם לצורך באמצעות תהליך סדור ומהיר ועוד. הבנק עוקב אחר שיעור החולים והמבודדים ולקראת סוף הרבעון, עם הדיווחים על תחילת התפשטות של ווריאנט האומיקרון, ריענן את ההנחיות והידק את המעקב וההקפדה עליהן.

במהלך הרבעון הרביעי המשיך הבנק ביישום תוכנית העבודה ותוכנית התרגול לשנת 2021, ובכלל זה: ביצוע תרגול שני של אתר הגיבוי (תרגול DRP), בשייתוף פעולה עם החטיבה הטכנולוגית ויחידת המשכיות העסקית. תרגול סניפי גרעין בתפעול נהלי חרום, תרגול העברת הוראת סוויפט בתרחיש של תקלת מחשב ועוד. בעניין תוכנית המשכיות העסקית במהלך הרבעון הסתיים מהלך מקיף של ריענון השירותים החיוניים בחרום (Business Impact Analysis) ובוצעו עדכונים של תוכנית העבודה בין היתר, עדכון נהלים ועדכון מסמכי יסוד בתוכנית ועוד. הבנק המשיך גם ברבעון זה לשמור על קשר רציף מול יחידות המשכיות העסקית בקבוצה (בנק יב ובנק אגוד) כמו כן התקבלו דיווחים שוטפים ועדכונים גם משלוחות הבנק בחוץ לארץ.

לפרטים נוספים, ראה גם פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק בדוח הדירקטוריון והנהלה.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הגנת הסייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיית ומדיניות הגנת סייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר.

מערכות הבנקאות הישירה בבנק כוללות תהליכי אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 367 ובכלל זה מנגנוני הדדיות, אופן שליחת מידע ללקוחות וזיהוי פעולות חריגות.

רמת הסיכון במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2021 נותרה בינונית. במהלך רבעון זה, זוהו מספר ניסיונות הונאה בודדים כנגד לקוחות (באמצעות מתקפות דיוג) במסגרתם נגנבו פרטי ההזדהות שלהם לחשבון במטרה לבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. לאור מנגנוני ההגנה המופעלים בבנק, על אף ניסיונות הונאה אלו לא בוצעו פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות.

הבנק ממשיך לחזק ולשפר את מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק על מנת להמשיך ולצמצם את היכולת להונות את הלקוחות ולבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. פעולות אלו הינן חלק מתהליכי התחקור והפקת הלקחים הקיימים בבנק בהקשר לאיום המתפתח.

מערך אבטחת המידע של הבנק פועל בצורה מלאה ורציפה במהלך תקופת הקורונה, תוך שיפור וחזוק יכולות ומנגנוני ההגנה בהתאם להתרחבות האיומים ולצרכים המתאגרים בהם הבנק נדרש לעמוד.

יצוין כי מגפת הקורונה העצימה ברמה עולמית את סיכון הסייבר, הן בשל העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר מרחיבה את משטחי התקיפה על הארגונים, והן בשל התגברות של ניסיונות הונאה בחסות המגפה. הפעילות שנקט הבנק לאורך כל התקופה, הותירה את רמת הסיכון בבנק ללא שינוי.

סיכון טכנולוגיית המידע

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

סיכון טכנולוגיית המידע - סיכון הנובע מכשל של מערכות הבנק כתוצאה מליקויים בזמינות וביצועי המערכות, ביצועים לא נכונים וחוסר תמיכה של המערכות בצרכים העסקיים של הבנק.

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו.

מנהלת חטיבת הטכנולוגיה היא האחראית על ניהול נכסי טכנולוגיית המידע ומסגרת הניהול מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי התואם לעקרונות שנקבעו במסמכי המדיניות לניהול ובקרת סיכונים שונים בבנק. מדיניות ניהול נכסי טכנולוגיית המידע תואמות את דרישות הפיקוח על הבנקים ובפרט את העקרונות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 357 (ניהול טכנולוגיית המידע), 350 (ניהול הסיכון התפעולי), 355 (ניהול המשכיות עסקית) ו-361 (ניהול הגנת הסייבר). תיאבון הסיכון מוגדר כמותית ואיכותית בתרחיש שגרה וחירום, כאשר תיאבון הסיכון של הבנק בהיבטים התפעוליים לסיכון טכנולוגיית המידע נכלל במסגרת ניהול תיאבון הסיכון של הסיכון התפעולי. תיאבון הסיכון בהיבטים הטכנולוגיים מוגדר בשורה של מדדים, לרבות רמות הסיכון במפת סיכונים טכנולוגיים ותיאבון סיכון פרטני בגורמי סיכון שונים.

הבנק מפעיל מגוון אמצעים להפחתת הסיכונים, בין השאר באמצעות אינדיקטורים (KRI) ומערכות תומכות. יצוין מוקד SOC (Security Operation Center) - הפועל 24/7, האחראי על ניטור תשתיות ומערכות הבנק, ופועל לניתוח לוגים ואיתור אנומליות בזמן אמת, להתנהגות חריגה של משתמשים ומערכות ברשת, בהיבטי אבטחת מידע והגנת הסייבר. כמו כן הקים הבנק השנה את מוקד NOC (Network Operation Center) - הפועל אף הוא 24/7, ומשמש כגוף תפעולי להצגת תמונה אחודה של תשתיות הארגון, יכולת ניטור וחיזוי תקלות, ופועל לניתוח לוגים ואיתור אנומליות, בהיבטי הסיכונים הטכנולוגיים.

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי וגילן של המערכות הקיימות בבנק, החל הבנק ברבעון הראשון של 2019 בפרויקט להחלפת מערכת הליבה של שוק ההון על בסיס פלטפורמה חדשה.

כמו כן, החל הבנק במהלך 2019 פרויקט החלפת מערכת ה-CRM אשר תיושם באופן מדורג במהלך מספר שנים.

במסגרת תהליך קליטת בנק אגוד, מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של הבנק תוכנית מיזוג טכנולוגית המורכבת מפרויקטים רבים שתכליתם העברת הפעילות של בנק אגוד, המבוססת מערכות בנק לאומי ובנק אגוד, ושילובם במערכות הבנק.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

רמת הסיכון במהלך הרבעון ולאורך משבר הקורונה נותרה בעינה. חטיבת הטכנולוגיה פעלה באופן מלא לתמיכה מלאה בתפקוד השוטף של הבנק ובצרכים הטכנולוגיים שנדרשו לפעילותו בשגרת החירום. לא חלו אירועים ו/או תקלות מהותיות בתקופה זו.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, וכן כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק, ובהתאמה נותנת יעוץ משפטי שוטף לבנק, על יחידותיו השונות.

בשנת 2021, רמת הסיכון המשפטי נותרה ברמה נמוכה-בינונית.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות כולל גם את סיכון ההוגנות (Conduct risk), וכן את סיכון חוצה גבולות וסיכון הלבנת הון ומימון טרור המוצגים בנפרד להלן.

סקירת סיכון ציות ורגולציה והעקרונות לניהול

מנהל סיכון הציות והרגולציה הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון.

הבנק קבע תוכנית עבודה רב שנתית לפונקציית הציות, הכוללת יעדים איכותיים לניהול והפחתת סיכון הציות בכלל הבנק.

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול סיכון הציות והרגולציה, שאושרה בדירקטוריון הבנק. קצין הציות פועל להטמעת תרבות הציות בבנק, בחברות הבת ובכלל זה בנק יב ובנק אגוד ובשלוחות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות יישום מדיניות קבוצתית, ופיקוח על יישום תהליכי ציות נאותים בחברות הבת ובשלוחות. ניהול סיכונים הציות מתבצע על ידי זיהוי, הערכה ותיעוד של סיכונים הציות הגלומים בפעילויות העסקיות של הבנק, ובכלל זה התפתחויות הנוגעות למוצרים חדשים, נוהגים עסקיים, קווי עסקים או לקוחות חדשים, או בשינויים מהותיים בכל אחד מאלה. הבנק מבצע סקרי ציות בתחומי הציות השונים להבטחת אפקטיביות פעילות ניהול הסיכון הציות. הבנק פועל בצורה הוגנת אל מול כל מחזיקי העניין. ערך ההוגנות הינו חוצה ארגון ומושתת על יישום ערכי ייסוד בדמות ישרה, הגינות ושקיפות. הבנק פועל לשמירה על מערכת יחסים הוגנת עם לקוחותיו ועם שאר מחזיקי העניין. רואה את הלקוח במרכז פעילותו העסקית ומקפיד על הגינות עסקית בכל פעולותיו. ההוגנות מהווה ערך בסיסי במסגרת הקוד האתי של הבנק ובבנק מבוצעות פעולות להטמעה ויישום ערך ההוגנות בקרב העובדים.

לבנק תוכנית אכיפה פנימית בניירות ערך ובתחום דיני התחרות הכלכלית.

תיאבון הבנק לסיכונים ציות ורגולציה, בכל הקשור לציות להוראות הדין החלות על הבנק, הוא מזערי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

סיכון הציות נותר ללא שינוי במהלך שנת 2021 והוא מוגדר ברמה נמוכה-בינונית. הערכת הסיכון נובעת, בין היתר, מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, שיפור הבקרה, קיום הדרכות, ממצאי סקרים ודוחות ביקורת וייעול תהליכי העבודה בתחום, תוך שילוב שיפורים טכנולוגיים. ברבעון הנכחי, הבנק פעל ליישם את ההוראות הרלוונטיות של הרגולטורים השונים. כמו כן, קיים הבנק בקרות שוטפות במטרה לנטר סיכונים ציות העלולים להתהוות בתקופה זו. לפרטים נוספים בדבר סיכון הציות והרגולציה ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות

תיאור הסיכון

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו. סיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. הסיכון חוצה הגבולות חל גם בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ. סיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act, וכן QI - qualified intermediary). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (OECD - Common Reporting Standard - CRS).

סקירת סיכון חוצה גבולות והעקרונות לניהול

תיאבון הסיכון של הבנק לסיכונים חוצי גבולות הינו אפסי.

סיכון חוצה הגבולות נותר ללא שינוי בשנת 2021 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הבנק מנהל את הסיכון, על ידי עדכון נהלים, מיכון תהליכי עבודה, קיום הדרכות, פעילות תושבי חוץ בסניפים מתמחים, והגדרת שגרות עבודה בתהליכים הנדרשים לביצוע הדיווחים הן במסגרת ה-FACTA והן במסגרת ה-CRS.

בנוסף הבנק עוקב אחרי עדכוני רגולציה ממדינות הרלוונטיות לו ושלוחותיו אחת לרבעון, ומיישם אותם במידה והם רלוונטיים לפעילותו. לפרטים נוספים בדבר סיכון חוצה גבולות ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור

תיאור הסיכון

סיכון הלבנת הון ומימון טרור הינו הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון ומימון טרור.

סקירת סיכון הלבנת הון ומימון טרור והעקרונות לניהול

הבנק רואה עצמו כשותף למאבק הבינלאומי בהלבנת הון ומימון טרור ונרתם למאבק הבינלאומי בשוחד ושחיתות ופועל לאיתור, ניטור ומעקב אחר פעילויות ולקוחות אשר עלולים להיות חשופים לשחיתות. כמו כן, נמנע הבנק מלבצע פעילויות המנוגדות לתוכניות הסנקציות הבינלאומיות של OFAC (ממשד האוצר האמריקאי) ושל האיחוד האירופי.

הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו השונות בארץ ובחוץ לארץ. הבנק מיישם גישה מבוססת סיכון בפתיחת חשבונות וניהולם, תוך הקצאת משאבים התואמת לרמת הסיכון של החשבון והפעילות, המתבטאת בין היתר בבקרות מוגברות והדרכות ייעודיות תואמות.

תיאבון הסיכון של הבנק בכל הקשור לסיכון הנובע מהלבנת הון ומימון טרור הינו אפסי.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור נותר ללא שינוי בשנת 2021 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הערכת הסיכון נובעת בין היתר, מהמשך ניהול ממוקד סיכון, הבא לידי ביטוי בעדכון נהלים ותהליכי העבודה, לרבות מיכון תומך וייעול תהליכים, פעילות הדרכה והטמעה לצד בקרות ממוקדות סיכון בקו הראשון והשני, טיובי מסמכים וסיווגים וכן נקיטת פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים וכשלי ציות. מערכת מא"ה (מערכת איסור הלבנת הון) לאיתור פעילות בלתי רגילה ולדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון פועלת בצורה שוטפת בסניפים ומאפשרת בקרה הדוקה על הפעילות הבנקאית. לפרטים נוספים בדבר איסור הלבנת הון ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול בנוסף לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי, אירוע סייבר או אחר. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

סקירת סיכון המוניטין והעקרונות לניהול

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

הבנק הגדיר את תיאבון הסיכון לסיכון מוניטין כתיאבון סיכון מזערי. במהלך השנים האחרונות פעל הבנק ליצירת מסגרת לטיפול בסיכון המוניטין. ראיית הבנק היא שיש לטפל בסיכון זה לפי עקרונות דומים לאלה הנהוגים בטיפול בסיכונים האחרים, כגון, סיכון האשראי או סיכון השוק, זאת למרות שסיכון זה נחשב בעייתי יותר לכימות.

מנהלת סיכון המוניטין הינה מנהלת חטיבת השיווק, פרסום ופיתוח עסקים של הבנק.

סיכון המוניטין מנהל בהתאם למדיניות בשלושה משורים: מראש (בשגרה), בזמן אמת (מצב התראה) ובדיעבד.

במהלך שנת 2021 רמת סיכון המוניטין נותרה נמוכה. הבנק ממשיך ומנטר את השפעת משבר נגיף הקורונה ואת השפעת מיזוג בנק אגוד באופן שוטף. עד כה לא זוהתה השפעה מהותית על סיכון המוניטין של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר סיכון המוניטין ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי-עסקי

תיאור הסיכון

סיכון אסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של ההחלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון, מהותיות הסיכון האסטרטגי-עסקי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה וליהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

סקירת הסיכון האסטרטגי-עסקי והעקרונות לניהולו

הבנק פועל במסגרת תוכנית אסטרטגית חמש שנתית, אשר האחרונה אושרה בדירקטוריון הבנק בחודש אפריל 2021 ועקרונותיה פורסמו לציבור. התוכנית האסטרטגית נבחנה ואתגרה על ידי בקרת סיכונים, בהיבטי המיקוד העסקי, פרופיל הסיכון והיתכנות המימוש. סטייה מהותית מאסטרטגית הבנק מחייבת את אישור דירקטוריון הבנק. הסיכון מנטר באופן שוטף על ידי חטיבת מידע ודיווח כספי ומאוגר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים. לפרטים בדבר התוכנית האסטרטגית ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית לעיל.

מנהל הסיכון האסטרטגי-עסקי הוא המנהל הכללי, ובהתאם להנחייתו בוחנת ההנהלה באופן תקופתי את יישום האסטרטגיה: עורכת מעקב אחר התפתחויות רגולטוריות, כלכליות או טכנולוגיות בעלות השפעה על האסטרטגיה, ויוזמת תוכניות עבודה שנתיות הנגזרות ותואמות את התוכנית האסטרטגית. בנוסף ובאופן שוטף עוקבת חטיבת מידע ודיווח כספי והחטיבה לבקרת סיכונים אחר הסיכון האסטרטגי-עסקי באופן בלתי תלוי, בהיבטי בקרה שונים ובעיקר: העמידה ביעדים, מיפוי וזיהוי הסיכונים, מבחינת מצוקה, מבחינת איום וניטר פרופיל הסיכון המתמשך לנוכח תיאבון הסיכון של הבנק. מעבר למעקב הרציף אחר יישום תוכניות העבודה והתאמתן לתוואי האסטרטגי, הבנק עוקב גם אחר התפתחויות של גורמים אקסוגניים אשר עלולים להשפיע על הסיכון האסטרטגי-עסקי של הבנק. תוכניות העבודה של חטיבות הבנק מותאמות בעת הצורך לסביבה העסקית המשתנה במטרה לעמוד ביעדים העסקיים ובתוואי האסטרטגי. הבנק ערוך למצבי חירום בצורה שתמצאם את מידת הפגיעה בתוכנית העסקית והאסטרטגית שלו, לו יתפתחו תנאי קיצון כלכליים או ביטחוניים.

התפתחויות בסביבה העסקית שעלולות להשפיע על הסיכון האסטרטגי

הפעילות העסקית של הבנק חושפת אותו לשורה של סיכונים פיננסיים ושינויים פיננסיים מהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות העסקיות ובתדמיתו. הסיכונים המובילים והמתפתחים נגזרים מהסביבה העסקית של הבנק המושפעת מהסביבה המקרו-כלכלית, מסיכונים קשורים לרגולציה ולחקיקה, לשינויים החלים במודל העסקי ולמגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שאינם פיננסיים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועי סיכון לעיל.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון האסטרטגי-עסקי ראה דוח הסיכונים לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבתיים

תיאור הסיכון

סיכונים סביבתיים הם סיכונים הנובעים מפוטנציאל ההשפעה של שינויים סביבתיים על התאגידים הפיננסיים. הבנק חשוף להפסד העלול לנבוע כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של הלווה בשל עלויות גבוהות שנגרמו כתוצאה ממפגעים סביבתיים ורגולציה בתחום איכות הסביבה, או מירידה בשווי בטוחות החשופות לסיכון סביבתי, או מכך שהבנק יישא באחריות עקיפה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהוא מממן. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה: מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה.

סיכונים אקלים הם סיכונים שנוצרים מהתגברות תדירות ועוצמת אירועי מזג האוויר בעקבות התחממות כדור הארץ. סיכונים אקלים כוללים סיכונים מעבר - הנובעים מקידום מהליכים להפחתת ההתחממות, לרבות צמצום פליטות הפחמן (כגון מעבר למקורות אנרגיה מתחדשים, מיסוי פחמן, שיפור היעילות האנרגטית וכד'), וסיכונים פיזיים - המתממשים כהשפעה ישירה משינויי אקלים, כגון שריפות, שיטפונות וכד'.

סקירת הסיכון האסטרטגי-עסקי והעקרונות לניהולו

בשנים האחרונות גברה המודעות העולמית לחשיפה הפיננסית הפוטנציאלית הנובעת מהוראות רגולציה הנוגעות לאיכות הסביבה. על פי מכתב שפרסם המפקח על הבנקים, נדרשים הבנקים לפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים בבנק, לרבות קביעת תהליכי עבודה לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי, וכן לשילוב הערכת הסיכון בהערכה התקופתית של איכות האשראי שניתן.

בהיבטי האשראי, בחן הבנק, בסיוע של יועצים חיצוניים, את ההשלכות של הסיכונים הסביבתיים כחלק אינטגרלי מסיכונים האשראי (בהיבטים פיננסיים, משפטיים וביטחוניים). בהתאם לכך, קבע הבנק מדיניות לניהול סיכונים סביבתיים בעת מתן אשראי, שהוא הסיכון הרלוונטי והמשמעותי ביותר המושפע מהגופים בעלי פוטנציאל ליצירת זיהומים ומפגעים סביבתיים. מדיניות זו, כחלק מתהליך ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק, מביאה בחשבון גם שיקולים סביבתיים. זאת מתוך הבנה כי לפעילות הלקוחות ישנה לעיתים השפעה על הסביבה. מתוך תפיסה זו, הבנק שואף למצוא איזון בין השיקולים השונים, ובכלל זה גם שיקולים סביבתיים, במתן שירותים ומוצרים ללקוחותיו.

במסגרת המדיניות, לבנק מתודולוגיה מוסדרת לזיהוי, הערכה וטיפול בסיכון הסביבתי, והוא פועל להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים בבנק, לרבות קביעת תהליכי עבודה לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ולשילוב הערכת הסיכון, אם קיים, בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בחודש דצמבר 2020 הקים הבנק צוות ייעודי, בראשות ה-CRO ונציגים מחטיבות רלוונטיות אשר עלולות להיות מושפעות מסיכונים סביבתיים. הצוות עסק במהלך שנת 2021 בחינת ההיבטים השונים של ניהול הסיכון בבנק, כגון הקפדה על איכות הסביבה, היבטי אשראי, היבטים חברתיים, השקעות ריאליות וכו', וכן זיהוי ההזדמנויות העסקיות לבנק. הצוות בחן את הפרקטיקה המקובלת בבנקים מתקדמים בעולם, ערך סקרי פערים אל מול הפרקטיקה. בהתבסס על התובנות שעלו מעבודת הצוות והציפייה הפיקוחית הנמצאת בתהליכי גיבוש, קבע הבנק את אבני הדרך להתקדמות מעשית ושיפור הטיפול בנושא. תוכנית העבודה לשנת 2022 כוללת יישומן של המלצות שעלו מתובנות עבודת הצוות הייעודי. על מנת לקיים את מסקנות הצוות וליישם את תוכנית העבודה הוקם צוות ESG אסטרטגי בבנק, המורכב ממנהלי החטיבות השונות, ותפקידו להוביל מדיניות, פעילות, בקרה ודיווח במסגרת קידום ESG בכל פעילות הבנק. הצוות מתכנס אחת לרבעון ומדווח להנהלת הבנק על התקדמות ושיפור בביצועי ESG של הבנק.

נוסף על כך, ניהול הסיכונים הסביבתיים וסיכונים אקלים נידון באופן פרטני בוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון, אשר היא הוועדה המייעצת לדירקטוריון הבנק בנושא ניהול הסיכונים, וזאת בדומה למרבית הסיכונים המהותיים. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2021, הוצגו היבטי ה-ESG בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון. הנושא ידווח בתדירות חצי שנתית בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובתדירות שנתית בדירקטוריון. מסגרת מדיניות ניהול סיכונים האשראי כוללת מדיניות לניהול סיכונים סביבתיים בעת מתן אשראי. מדיניות זו, כחלק מתהליך ניהול ובקרת הסיכונים של הבנק, מביאה בחשבון לא רק שיקולים המתבססים על טיב הלקוח, כושר הפירעון, חוסן פיננסי, נזילות, מהימנות, ותק בבנק, התנהגות החשבון וטיב הבטחות, אלא גם שיקולים סביבתיים. מדיניות הסיכונים הסביבתיים מאושרת מדי שנה בדירקטוריון כחלק ממסמכי המדיניות של הבנק, כחלק מתפקידו בהוויית מדיניות הסיכונים של הבנק, ובכלל זה הסיכונים הסביבתיים, בהלימה לאסטרטגיית הבנק.

זיהוי ומדידה של הסיכונים הסביבתיים שהבנק חשוף להם

ניהול החשיפה לסיכונים הסביבתיים עוסק במרכיבים העיקריים הבאים:

- איתור זיהוי ומיפוי - מופו ענפי המשק לפי השלכות סביבתיות מהותיות וזוהו לקוחות מהותיים הפועלים בענפים אלו, שהם בעלי השפעה סביבתית ניכרת שנדרשת לה התייחסות פרטנית בהקשר זה.
- אמידת מידת ההשפעה של הסיכונים הסביבתיים - מבוצעת במידת הצורך, בין היתר באמצעות: שמאות לנכסים (על פי קריטריונים לאיתור קרקעות ונכסים שבהם יש צורך בהתייחסות להיבטים סביבתיים), מידע המתקבל ממפקחים על הפרויקטים, מידע מהותי המתפרסם בדוחות הכספיים, מידע המתקבל מהלקוחות.
- במידת הצורך, הבנק נעזר ביועצים חיצוניים להתייחסות ואומדן עלויות.
- אשראי לענפי משק בעלי השפעה סביבתית מהותית - במסגרת בקשות האשראי בהיקף מהותי לחברות בענפי משק שזוהו כבעלי השפעה סביבתית מהותית, ניתנת התייחסות לסיכונים סביבתיים שעלולים להשפיע על כושר החזר האשראי, כדוגמת עמידה בהוראות רגולטוריות, עלויות מהותיות בתחום הסביבתי והליכים משפטיים המתנהלים כנגד החברה.
- שימוש במאגרי מידע בתחום הסביבה - כחלק משילוב הסיכונים הסביבתיים במערך העבודה רוכזה רשימה נרחבת של מאגרי מידע שונים בתחום איכות הסביבה, המסייעת לגורמים העסקיים במידת הצורך.

לפרטים נוספים ראה דוח אחריות תאגידית של הבנק הנכלל באתר האינטרנט של הבנק:
www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיות.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוטרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 לדוחות הכספיים.

יישום כללי החשבונאות על ידי הנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

להלן הנושאים בהם נעשה שימוש בהנחות, הערכות ואומדנים:

הפרשה להפסדי אשראי

- הפרשה פרטנית - הבנק בוחן באופן שוטף את התחזיות להפסדי אשראי הצפויים בהתאם לתזרימי המזומנים בפועל ומתאים את ההפרשה הפרטנית לתחזיות העדכניות.
- הפרשה קבוצתית - מחושבת בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של שנים לאורך התקופה המתחילה מיום 1 בינואר 2011 ומסתיימת במועד הדיווח. בנוסף, מתחשב הבנק גם בגורמים סביבתיים רלבנטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי. כמו כן, שיעור ההתאמה בגין גורמים סביבתיים להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים, אינו נמוך מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני שאינו פגום (לא כולל אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית).
- ההפרשה הקבוצתית מביאה בחשבון את השפעת ההרעה בתנאים המאקרו כלכליים ובפעילות במשק עקב משבר הקורונה על הליווים בבנק. לפרטים ראה להלן וכן בפרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.
- הלואות לדיור - הפרשה מזערית בגין הלואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע הפיקוח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. ההוראה חלה על כלל ההלוואות לדיור, למעט ההלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.
- אשראי חוץ מאזני - ההפרשה מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור חשיפת האשראי הכוללת (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

רגישות ההפרשות להפסדי אשראי לשינויים בתנאי המשק, נובעת ממספר לא מבוטל של קשרים והשפעות הדדיות: השפעה על לקוחות מסוימים שלא יוכלו לעמוד בהתחייבויותיהם, ושכתוצאה מכך נערכת בגינם הפרשה ספציפית; השפעה על לקוחות מסוימים שנקלעו לקושי שמחייב סיווג בהשגחה מיוחדת או נחות, ושכתוצאה מכך גדל שיעור ההפרשה הקבוצתית בגינם; השפעה על הרכיב האיכותי הנוסף בהפרשה הקבוצתית, דרך הפרמטרים של צמיחה ואבטלה המהווים חלק מהמודל; השפעה נוספת על הרכיב האיכותי הנוסף, דרך פרמטרים נוספים המושפעים משיעור האבטלה והצמיחה, כגון היקף רשימות המעקב והדירוג הממוצע של הלקוחות.

במהלך חודש פברואר 2022 ביצע הבנק תרחיש מערכת - תרחיש קיצון אחיד שעורך הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית. תרחיש הקיצון מאופיין בזעזוע גלובלי, המתבטא בהאטת הפעילות הכלכלית ונפילות בשווקים בעולם ובישראל, ונמשך עד לסוף שנת 2024. תרחיש הקיצון מניח, בין היתר, אינפלציה שמגיעה בשיאה לכ-6% בשנת השיא בתרחיש, שיעור ריבית בנק ישראל מגיע לשיא של 4.75%, שיעור אבטלה שמגיע בשיאו לכ-15%, ירידה מצטברת של כ-20% במחירי הדיור, פיחות בשער החליפין שמגיע בשיאו לכ-42%, ירידה של כ-50% במדד המניות (בשיא התרחיש) וכו'. תוצאות התרחיש מראות כי שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בשיא תרחיש הקיצון עלול להגיע ברמה שנתית לכ-1.26% מסך האשראי, בהשוואה ל-0.43% בדוחות הכספיים לשנת 2020.

לפרטים נוספים ראה ביאור 1.6.1 לדוחות הכספיים.

מכשירים נגזרים

המכשירים הנמדדים בשווי הוגן מחולקים ל-3 רמות:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים למכשירים זהים, בשוק פעיל אשר לבנק יכולת לגשת אליו במועד המדידה.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם מחירים מצוטטים כאמור ברמה 1. נתוני רמה 2 כוללים נתוני שוק מצוטטים בשווקים פעילים, או בשווקים שאינם פעילים, במידה שגורם זה קיים, או נתונים הנגזרים או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים, כאמור.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם נצפים.

הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באמצעות מודל, המתבסס על אינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי, הנגזרות ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל ומחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. בהיעדר אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים. הבנק בוחן את מהותיות רכיב סיכון האשראי ביחס לשווי הוגן בכללותו, כחלק מבחינת הסיווג של המכשיר לרמות השווי הוגן.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

מדידת שווי הוגן של מכשיר נגזר, כאשר לא קיימים לגבי מחירים מצוטטים, ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז המבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי (כגון, CDS או איגרות חוב סחירות של הצד הנגדי), תחשב למדידת שווי הוגן ברמה 3.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 16 לדוחות הכספיים. לפירוט הנגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן, בהתאם לרמות השונות של שווי הוגן, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

התחייבויות בגין זכויות עובדים

מחושבות על פי מודלים אקטואריים, בהתבסס על ריבית היוון שנקבעה לפי תשואת איגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע של איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח יקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על איגרות חוב ממשלת ארצות הברית, והכל במועד הדיווח. המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמורה, שיעורי נכות, שיעורי עדיבה ושיעורי עליית שכר. שינוי בכל אחד מהפרמטרים יביא לשינוי בגובה התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים.

היקף התחייבויות הקבוצה, בגין זכויות עובדים המחושבות על פי מודל אקטוארי, מסתכם ב-2,927 מיליוני שקלים חדשים (כולל הפרשה בגין פרישת עובדים בתנאים מועדפים).

להלן ניתוח רגישות סך ההפרשה לזכויות עובדים לשינויים בהנחות העיקריות אשר שימשו בסיס לאומדן האקטוארי, במועד המעבר (במיליוני שקלים חדשים):

עלייה של 1%	שינוי של 1% בשיעור העלייה השנתי של השכר		שינוי של 1% בשיעור העדיבה לפני גיל הפרישה	
	עלייה	ירידה	עלייה	ירידה
(159)	144	(120)	144	(143)
(47)	-	-	-	-
(97)	10	(9)	(12)	9

לפרטים נוספים, ראה ביאור 1 ו. 12 לדוחות הכספיים.

הפרשות בגין התחייבויות תלויות ותביעות משפטיות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"צפויה", נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
- סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"אפשרית", נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.
- סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"קלושה", לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 26 ג. ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלת החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגין הפרשה.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

יצוין כי ההפרשה בגין תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, תלויה בגורמים רבים וכרוכה באי ודאות גבוהה. מידע חדש שיגיע לבנק בעתיד ונוגע לחשיפות הקיימות למועד אישור הדוחות הכספיים יכול להשפיע באופן מהותי על גובה החשיפה או גובה ההפרשה הנדרשת בגין החשיפה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 31 בדצמבר 2021

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן: "הצהרה על הגילוי").

הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר לנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי

נהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

התפתחויות בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 בדצמבר 2021 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים באשר לאימוץ הוראות סעיף 404 לחוק Sarbanes-Oxley, נכללות בדוח זה הצהרה בדבר אחריות הדירקטוריון והנהלה לקביעתה ולקיומה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי והערכה של הנהלה בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי למועד הדוחות הכספיים. במקביל, נכללת חוות דעת של רואי החשבון המבקרים של הבנק בדבר נאותות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק בהתאם לתקנים הרלבנטיים של ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board).

משה לארי

מנהל כללי

משה וידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

רמת גן, 28 בפברואר 2022

כ"ז באדר א' התשפ"ב

הצהרת המנהל הכללי – גילוי ובקרה פנימית

ליום 31 בדצמבר 2021

הצהרה (Certification)

אני, משה לארי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2021 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽²⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

משה לארי

מנהל כללי

רמת גן, 28 בפברואר 2022

כ"ז באדר א' התשפ"ב

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה".

הצהרת החשבונאי הראשי – גילוי ובקרה פנימית

ליום 31 בדצמבר 2021

הצהרה (Certification)

אני, מנחם אביב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מזרחי טפחות בע"מ ("להלן: "הבנק") לשנת 2021 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ובתזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי(1) ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי(4), וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון, ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מנחם אביב

סגן מנהל כללי
חשבונאי ראשי

רמת גן, 28 בפברואר 2022

כ"ז באדר א' התשפ"ב

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה".

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 31 בדצמבר 2021

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון והנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה, המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2021 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ברייטמן אלמגור זהר ושות', כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 113 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021.

מנחם אביב

סגן מנהל כללי
חשבונאי ראשי

משה לארי

מנהל כללי

משה ידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

רמת גן, 28 בפברואר 2022

כ"ז באדר א' התשפ"ב

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות

ליום 31 בדצמבר 2021

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק מזרחי טפחות בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission (להלן: "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

לא בדקנו את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולים באיחוד מהווים כ-4.38% ו-5.05%, בהתאמה, מהסכומים המתייחסים בדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2021 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך. האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של אותן חברות בוקרה על ידי רואי חשבון מבקרים אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לאפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים.

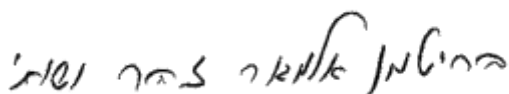
ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע בהתאמה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון המבקרים האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021, והדוח שלנו מיום 28 בפברואר 2022 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי החשבון המבקרים האחרים, וכן הפניית תשומת לב בדבר תביעה שהוגשה כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו לרבות בקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית.

בריטמן אלמגור זהר ושות'

A Firm in the Deloitte Global Network

רואי חשבון

רמת גן, 28 בפברואר 2022

כ"ז באדר א' התשפ"ב

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות

ליום 31 בדצמבר 2021

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של בנק מזרחי טפחות בערבון מוגבל

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המוצגים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכוללים באיחוד מהווים כ- 4.38% ו-5.05% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020, בהתאמה, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח והפסד המאוחדים מהוות כ-5.79%, 8.06% ו-9.29%, בהתאמה, מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי, לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2021, 2020 ו-2019, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון, שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה כללית החשבוניות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק לימים 31 בדצמבר 2021 ו-2020 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021, בהתאם לכללי חשבוניות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 26. סעיף 11 ביחס לתביעה שהוגשה כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו לרבות בקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO, והדוח שלנו מיום 28 בפברואר 2022 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הינם עניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון הבנק ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים, וכן (2) שיקול דעתנו לגבי היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד וזאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. תקשור עניינים אלה, כמפורט להלן, אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעות חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

הפרשה להפסדי אשראי - סיווג והפרשה בגין חובות הנכחים על בסיס פרטני

כמפורט בביאורים 13 ו-30 לדוחות הכספיים המאוחדים, ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות אשר נבחנו על בסיס פרטני עמדה, נכון ליום 31 בדצמבר 2021, על סך של 981 מיליוני שקלים.

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, בגין חובות אשר נמדדו על בסיס פרטני, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות הן בשלב הזיהוי והסיווג של חובות כחובות בעייתיים או תקינים, והן בשלב מדידת ההפרשה הפרטנית. לשינוי באומדנים או בהערכות אלו עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות

ליום 31 בדצמבר 2021

לאור (1) קיומו של שיקול דעת רב הנדרש מהנהלת הבנק לצורך זיהוי החובות הבעייתיים על פי קריטריונים מוגדרים אשר עשויים להעיד על הפיכתו של חוב לבעייתי, אומדן הפגיעה האפשרית או הקיימת במקור ההחזר הראשוני של הלווה, אומדן תזרים המזומנים הצפוי של הלווה לפירעון החוב במלואו ובמועדו, וכן הערכת נתונים פיננסיים אחרים של הלווה אשר יכולים להצביע על סממנים לקיומן של חולשות או חולשות פוטנציאליות של הלווה, (2) שיקול הדעת של הנהלת הבנק בחישוב ההפרשה הפרטנית לגבי תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לשרת את החוב מפעילות הלווה ומימוש בטחונות וערבויות, ו- (3) ביקורת ההפרשה להפסדי אשראי הדורשת שיקול דעת משמעותי של רואה החשבון המבקר וכן ידע וניסיון על מנת לבחון את סבירות ההנחות והנתונים ששימשו את ההנהלה בקביעת אומדן ההפרשה, זיהינו את סיווג החובות הנבחרים על בסיס פרטני ואת האומדנים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי כעניין מפתח בביקורת.

מענה לעניין המפתח לביקורת כפי שצוין לעיל, כלל ביצוע נהלים והערכת ראיות ביקורת בקשר עם גיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. נהלי הביקורת אשר בוצעו על ידנו באשר לעניין מפתח זה כללו בחינת אפקטיביות הבקורות הרלוונטיות לבחינת סיווג חובות ולהפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגין חובות פגומים. כמו כן, נהלים אלה כללו, בין היתר, בחינת התהליך אשר בוצע על ידי הנהלת הבנק באשר לקביעת סיווג חובות והערכת אומדן ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי, לרבות (1) בדיקת נאותות סיווג חובות תקינים עבור מדגם של חובות, ו- (2) בחינת הנחות תזרימי המזומנים אשר שימשו בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי בגין מדגם חובות אשר סווגו כפגומים, וזאת בהתבסס על בחינת התוצאות המדווחות של הלווה, שווי בטחונותיו והבנת סטטוס הליכי גביית החוב או ארגונו מחדש על ידי הבנק.

בריטמן אלמגור זהר ושות'

A Firm in the Deloitte Global Network

רואי חשבון

רמת גן, 28 בפברואר 2022

כ"ז באדר א' התשפ"ב

אנו משמשים כרואי החשבון המבקרים של הבנק החל משנת 1995.